

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ORTAOKUL
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
HAKKINDAKİ FARKINDALIK DURUMLARININ İNCELENMESİ**

Çağlar Türkoğlu

DOKTORA TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Mart, 2016

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakkı saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Çağlar
Soyadı : Türkoğlu
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Farkındalık Durumlarının İncelenmesi

İngilizce Adı : Exploring Physical Education and Sports Teachers' Awareness about the Middle School Physical Education and Sports Curriculum

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Çağlar Türkoğlu

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Çağlar TÜRKOĞLU tarafından hazırlanan "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Farkındalık Durumlarının İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. F. Filiz ÇOLAKOĞLU

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Mehmet GÜNAY

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. M. Levent İNCE

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, ODTÜ

Üye: Doç. Dr. Özer YILDIZ

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
Mustafa Kemal Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Tahir ATICI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

*Sevgili Aileme,
Biricik Eşime,
Canım Kızıma*

TEŞEKKÜR

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelendiği araştırmanın bu bölümünde, diğer tüm bölümlerden farklı olarak araştırmacının bu araştırma süresince ve öncesinde kendisine her anlamda katkı sağlayanlara karşı minnet ve şükran duygularına yer verilmiştir.

Öncelikle, akademik çalışmalarım ve araştırmalarım süresince yaptığı yönlendirmeler ve verdiği kıymetli dönütler ile her zaman bana yeni ufuklar açan, bir an olsun benden, sabrını, desteğini ve rehberliğini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Filiz F. ÇOLAKOĞLU'na, Sayın Prof. Dr. M. Levent İNCE'ye ve Sayın Doç. Dr. Özer YILDIZ'a; ayrıca, tez çalışmamın son okumalarını yaparak bana dönütler veren kıymetli arkadaşım Sayın İlker ERCİYAS'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarım süresince; her şeyin en iyisini ve en doğrusunu yapmam yönünde beni cesaretlendiren ve en zor zamanlarımda yanımda olarak bana manevî destek sağlayan biricik eşim, Sayın Ayşe YENİLMEZ TÜRKOĞLU'na ve "Baba artık tezin bitsin de, oynayalım" diyerek hem bana sitemde bulunan, hem de beni bir an önce tezimi bitirmem için motive eden kızım Çağla TÜRKOĞLU'na; hayatımın her anında, aldığım eğitimin her safhasında, üzerimdeki emekleri ve yapmış olduğu fedakârlıklarıyla beni bugünlere getiren, canım annem Sayın Nadide TÜRKOĞLU'na ve manevî desteklerinden dolayı dayım Sayın Dursun ABANİK'e kucak dolusu teşekkür ederim.

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ORTAOKUL
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
HAKKINDAKİ FARKINDALIK DURUMLARININ İNCELENMESİ
(Doktora Tezi)**

**Çağlar Türkoğlu
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mart 2016**

ÖZ

Bu araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeni uygulanmaya başlanan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumları araştırılmıştır. Bu amaçla, Sinop ili, il merkezindeki ortaokullarda 2013-2014 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan 8 beden eğitimi ve spor öğretmeni ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemleri ile incelenmiştir. Bu araştırmanın bulgularından, araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğretim programına ilişkin farkındalık durumlarının sınırlı olduğu; programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin ise programın amacı ile farklılık gösterdiği; öğretmenlerin, öğrenen merkezli yaklaşımları özümseyemediği ve derslerinde öğretmen merkezli yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettiği; çeşitli branşlarda oluşturdukları okul takımlarına büyük önem ve öncelik verdikleri; bu dersi, öğrencilerin deşarj olma dersi olarak gördükleri ve zümre kararı doğrultusunda görevlendirilen öğretmenler tarafından hazır olarak temin edilen yıllık plânları kullandıkları anlaşılmıştır. Bu bulgular ışığında, öğretmenlerin programa ilişkin farkındalığa sahip olmalarına katkı sağlayacak adımların atılmasının gerekliliği açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Öğretim Programı, Farkındalık, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni
Sayfa Adedi : 145
Danışman : Doç. Dr. F. Filiz ÇOLAKOĞLU

**EXPLORING PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS'
AWARENESS ABOUT THE MIDDLE SCHOOL PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS CURRICULUM
(Ph.D. Thesis)**

Çağlar Türkoğlu

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

March 2016

ABSTRACT

In this study, physical education and sports teachers' awareness about the middle school physical education and sports curriculum was investigated. For this purpose, eight physical education and sports teachers, working at a number of middle schools in Sinop province of Turkey at 2013-2014 academic years, were interviewed. Data were analyzed based on qualitative data analysis methods. The findings show that; physical education and sports teachers' awareness about the curriculum was limited and as a consequence of this limited awareness, teachers' practices in their physical education and sports courses varied from the aims of the related curriculum. Similarly, findings pointed out that teacher did not use constructivist-teaching strategies. In line with this finding, six of the eight teachers obtained their annual plans simply by copying others plans although they should be prepared themselves based on the students and schools specialities and conditions. An interesting finding of this study was that school sports teams had an important role in planning their lessons as well as assessing students' success. Moreover, teachers consider the physical education and sports course is thought as the way of relaxing for students and share the idea that if it were not for this course students would not find a chance to relax. As a consequence, these findings point out the need for taking actions to make teachers be aware of the curriculum for planning and implementing their lessons better as needed.

Key Words : Awareness, Curriculum, Physical Education, Physical Education and Sports Teacher

Page Number : 145

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. F. Filiz ÇOLAKOĞLU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
İTAF SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı	7
Araştırma Soruları	7
Araştırmanın Önemi.....	7
Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	11

KURAMSAL ÇERÇEVE	11
Dünyada Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi	11
Türklerde ve Türkiye'de Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi	15
İslâmiyet Öncesi Dönem Türk Devletlerinde Beden Eğitimi ve Spor.....	15
İslâmiyet Dönemi Türk Devletlerinde Beden Eğitimi ve Spor	17
Osmanlı Devleti Döneminde Beden Eğitimi ve Spor	18
Kuruluş ile Tanzimat Fermanı Arasındaki Dönem.....	18
Tanzimat Fermanı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasındaki Dönem	19
Türkiye Cumhuriyeti Devleti Dönemi	22
Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları.....	25
Eğitim, Öğretim ve Öğretim Programı.....	26
Eğitim	26
Öğretim	27
Öğretim Programı.....	28
Program Geliştirme	29
Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları	30
İlköğretim Okulları.....	30
Köy İlkokulları ve Köy Enstitüleri.....	34
Ortaöğretim Okulları	35
Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programları.....	36
İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar).....	37
İlkokul, Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersi Öğretim Programı (1-4. Sınıflar).....	38
Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5-8. Sınıflar)	39
Ortaöğretim (Lise) Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (9-12. Sınıflar).....	41
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	43

BÖLÜM III	55
YÖNTEM.....	55
Araştırmanın Deseni	55
Veri Toplama Süreci	56
Katılımcılar.....	57
Veri Toplama Araçları	59
<i>Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu</i>	59
<i>Yıllık Ders Plânları</i>	59
Verilerin Analizi	59
Araştırmacının Rolü	60
Araştırmanın Güvenilirliği.....	61
BÖLÜM IV.	65
BULGULAR VE YORUM	65
Tanımlama	66
Öğretim Programı ve Öğelerinin Tanımlanması.....	66
Dersin Öğretim Programının Amacının Tanımlanması	68
Dersin Öğretim Programının Temel İlkelerinin Tanımlanması	72
Dersin Öğretim Programının Yapısal Özelliklerinin Tanımlanması	73
Dersin Öğretim Programının Çıktılarının Tanımlanması.....	75
Uygulama	78
Dersin Plânlanması.....	79
Öğretim Programının Plânlanmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar	86
Dersin Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Stratejileri ile Yöntem ve Teknikler	89
Dersin Diğer Derslerle ve Gündelik Hayatla İlişkisi	92

Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında Özel İhtiyaçları Olan Öğrenciler	97
Dersin Uygulanmasında Kullanılan Teknolojik Kaynaklar.....	101
Ölçme Değerlendirme.....	104
BÖLÜM V	111
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	111
Tartışma	111
Sonuç	123
Öneriler	125
KAYNAKLAR.....	127
EK 1. Görüşme Soruları.....	140
EK 2. Tez Uygulama İzin Yazısı MEB.....	143
EK 3. Tez Uygulama İzin Onayı Valilik	144

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.2.1. <i>Katılımcıların Demografik Özellikleri</i>	58
Tablo 4.1.1. <i>Öğretmenlerin, Öğretim Programına İlişkin Tanımları</i>	67
Tablo 4.1.2. <i>Dersin Öğretim Programının Amacının Tanımlanması</i>	69
Tablo 4.1.3. <i>Dersin Öğretim Programının Temel İlkelerinin Tanımlanması</i> ..	72
Tablo 4.1.4. <i>Dersin Öğretim Programının Yapısal Özelliklerinin Tanımlanması</i>	74
Tablo 4.1.5. <i>Dersin Öğretim Programının Çıktılarının Tanımlanması</i>	76
Tablo 4.2.1. <i>Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Plânlanması</i>	79
Tablo 4.2.2. <i>Dersin Plânlanmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar</i>	86
Tablo 4.2.3. <i>Dersin Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Stratejileri ile Yöntem ve Teknikler</i>	90
Tablo 4.2.4. <i>Dersin Diğer Derslerle ve Gündelik Hayatla İlişkisi</i>	93
Tablo 4.2.5. <i>Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında, Özel İhtiyaçları Olan Öğrenciler</i>	98
Tablo 4.2.6. <i>Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında Kullanılan Teknolojik Kaynaklar</i>	102
Tablo 4.2.7. <i>Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Ölçme Değerlendirme</i>	105

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ICHPER.SD

International Council for Health,
Physical Education, Recreation, Sport,
and Dance

MEB

Millî Eğitim Bakanlığı

NASPE

The National Association for Sport and
Physical Education

BÖLÜM I

GİRİŞ

Sinop ili, il merkezindeki MEB'e bağlı resmi ortaokullarda 2013-2014 eğitim öğretim yılında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ilişkin farkındalık durumlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve tanımlar alt başlıkları yer almaktadır.

Problem Durumu

Toplumların özelliklerinin onları oluşturan bireylerin özellikleri ile doğrudan ilişkili olması; o toplumların gelişim hedeflerinde, bireyi başlangıç noktası olarak kabul etmelerine ve bireyi bu bakış açısıyla yetiştirmelerine sebep olmuştur. Toplumların bu anlayışla oluşturdukları eğitim sistemleri, onların bireye bakış açıları ve ondan beklentileri doğrultusunda şekillenerek, ihtiyaç duyulan nitelikli bireyleri yetiştirmeye odaklanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılandırılan eğitim sistemleri içerisinde oluşturulan öğrenme ortamları ve gerçekleştirilen etkinlikler; bireyin zihinsel, bedensel, duygusal, toplumsal beceri ve davranışlarında, istenilen doğrultuda değişikliklerin meydana gelmesini ve bireye önceden belirlenen hedeflere ilişkin yeni beceri, davranış ve bilgilerin kazandırılmasını amaçlamaktadır (Akyüz, 2011, s. 2). Dolayısıyla, öğretim programlarının bireyin güncel sorunlarına çözüm üretecek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte plânlanması ve uygulanması, yürütülen program geliştirme çalışmalarının başarıya ulaşması açısından önemlidir. Program geliştirme çalışmaları, öğretim programının hedef, içerik, öğrenme durumları ve ölçme-değerlendirme gibi öğelerinin birbirleri ile arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği ile ilgilenmekte ve bu kapsamda sürdürülmektedir. Bu süreçte, öğrenene kazandırılması istenen davranışların belirlendiği hedef, hedeflere uygun düşecek konular bütünü oluşturduğu içerik, hedeflere ulaşmada kullanılacak öğrenme-öğretme strateji ve

yöntemlerinin belirlendiği öğrenme durumları ve ulaşılmaması hedeflenen davranışlara ne derece ulaşıldığını tespit etmek üzere yapılan testler ve eğitimin kontrolünün sağlandığı ölçme-değerlendirme öğeleri arasındaki ilişkilerin bütünü program geliştirme olarak nitelenmektedir (Demirel, 2012, s. 10).

Son dönemde, Dünya'da gerçekleşen bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin insan ve toplum yaşamına etkisi düşünüldüğünde; bireylerin bu hızlı değişime uyum sağlamasına imkân tanıyacak etkinliklerin eğitim ve öğretim sürecinde yer alması ve program geliştirme çalışmalarının bu süreci destekleyici eğitim yaklaşımları doğrultusunda hazırlanması, bireyin kendini gerçekleştirme ve toplumsal hedeflere ulaşılması için gerekli ve önemli bir husustur (Erdoğdu & Öçalın, 2010; Güllü vd., 2011). Bu kapsamda hazırlanacak öğretim programlarının, bireyin pek çok ihtiyacının yanı sıra, onun sağlıklı bir yaşam sürme ve kişisel gelişim ihtiyaçlarına cevap verecek, ona aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandıracak etkinlikleri içermesi gerekmektedir. Bu kapsamda, eğitim programlarında yer alan Beden Eğitimi ve Spor Dersi, bir yandan bireye aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırmayı amaçlarken; diğer yandan erken yaşlardan itibaren onların fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal açıdan gelişimine katkı sağlar (Dalaman, 2010). Bireyin ve toplumun güncel ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılması beklenen, beden eğitimi derslerinin program geliştirme çalışmalarında, son dönemde üzerinde çokça durulan bir husus, bireylerin harekete ve aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarına duyduğu ihtiyaç, etkili olmuştur. Çünkü sanayi devrimi ile başlayan, son yarım asırda hızla artan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, iş ve toplum hayatına önemli düzeyde etki etmiş; fabrikalar otomasyon sistemleri sayesinde daha az beden gücüne ihtiyaç duymaya başlamış, bilgisayar karşısında hareketsizce geçirilen yoğun mesai saatleri, günümüz modern toplumların bireylerini, bir yandan düzensiz ve sağlıksız beslenmeye, diğer yandan stres altında çalışmaya zorlamış, teknolojinin sunduğu konfor ise onları daha az hareket etmeye yöneltmiştir. Hareketsiz yaşam biçiminin ve stres altında sürdürülen hayatların bireylerin solunum, dolaşım, hormon ve bağışıklık sistemlerine ve bunların yanı sıra psikolojik durumlarına olumsuz etkileri olduğu ve bu durumun genel halk sağlığına olumsuz olarak yansdığı uzmanlar tarafından tespit edilmiştir (Taras, 2005; Petrie, 2009). Üyelerinin fiziksel aktivite seviyelerinin yetersiz olması, strese dayalı sağlık problemlerinin yaşanması, beslenme alışkanlıklarının dengesiz ve kötü olması gibi problemlerin neden olduğu iş gücü kaybı ve sağlık harcamalarının üstesinden gelebilmek için çözüm arayışlarına giren günümüz modern toplumları (İnce & Hünük, 2013), beden

eğitiminin halk sağlığına etkileri üzerine araştırmalar yapmış ve 1990'lı yıllardan itibaren Beden Eđitimi Dersine mevcut bakış aıllarının ve yaklaşımların yeniden değerlendirilmesi ve değiştirilmesine yol açacak tartışmaları başlatmışlardır (Sallis & McKenzie, 1991). "Sağlıklı toplumu sağlıklı bireyler oluşturur." dūřuncesi ile insan sağlığını koruyucu tedbirlerin alınması yōnünde çalışmalar başlatan bu toplumlar, ũlkelerin sağlık ve eğitim politikalarını, bireylere erken yaştan itibaren fiziksel aktivitelere dūzenli katılım alışkanlığı kazandırarak, bireylerin sağlıklı yaşam sũrmelerine ve gelecekte karşılaşacakları sağlık problemleri ile ilgili risklerin azaltılmasına katkı sağlamak ũzere şekillendirmiştir (İnce & Hũnũk, 2013; Meydanlıoğlu & Ergun, 2013). Beden eğitimi programlarının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ũzerine yapılan çalışmalarda; okullarda gerçekleştirilen beden eğitimi dersleri, dūzenli fiziksel aktivitelerin bũyũk çoğunluğunun gerçekleştirildiği ve çocukların beden eğitimi programlarında yer alan çeşitli spor dallarına aktif olarak katıldığı ideal bir alan olarak gōrũlmũř; okul beden eğitimi derslerinin ve beden eğitimi programlarının toplum sağlığı açısından en ũst dũzeyde faydayı sağlayabilmesi için, toplumu oluşturan bireyleri, ocuk yaştan itibaren yaşam boyu fiziksel aktiviteye hazırlayıcı nitelikte olması gerektiği belirtilmiştir (Sallis & McKenzie, 1991).

Sağlıklı bireyler ve sağlıklı nesiller yetiştirmeyi amaçlayan gũnũmũz toplumları, devlet politikası olarak belirledikleri bu eğitim amacını, okullarda sũrdũrdũkleri genel eğitim faaliyetlerinin Önemli ve ayrılmaz parçası olarak benimsedikleri beden eğitimi dersleri vasıtasıyla gerçekleştirmeyi hedeflemektedirler (Hergũner, Arslan & Dũndar, 2002). ũlkemizde, Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Milli Eğitim Bakanlığının sorumluluğunda sũrdũrũlen eğitim-ōđretim faaliyetleri, 1739 Sayılı Millũ Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde, bũtũnsel bir yapı içerisinde ve devlet eliyle yũrũtũlmekte; beden eğitimi dersleri de bu yapının ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak gōrũlmektedir. Tũrk Millũ Sistemi olarak anılan bu bũtũnsel yapının genel amaçlarından biri, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesi'nde de belirtildiği ũzere; "Tũrk milletinin bũtũn fertlerini beden, zihin, ahlāk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hũr ve bilimsel dũřũnme gũcũne, geniş bir dũnya gōrũřũne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teřebbũse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmektir." (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006, s. 1). Bu genel amaç doğrultusunda, bireyi fiziksel, zihinsel, ahlāksal ve ruhsal olarak bũtũnũyle eğitmeyi amaçlayan beden eğitimi faaliyetleri, ũlkemizde Őrgũn eğitim kurumlarımızın ilk ve orta Őđretim kademelerinde farklı isimlerle

yer alan beden eğitimi ve spor dersleri kapsamında yürütülmeye çalışılmakta ve özellikle bu dersler ile öğrencilerin hayat boyu aktif yaşam kalitesini yükseltmelerini mümkün kılmayı amaçlamaktadır (MEB, 2013).

Çağdaş eğitim anlayışı içerisinde, eğitimde yapılandırmacı yaklaşımın (Constructivist Approach) benimsenerek yaygınlaşması ile birlikte; ülkemizde eğitim ve öğretim programları, yapılandırmacı eğitim anlayışı çerçevesinde yeniden şekillendirilerek Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim kurumlarında 2005–2006 eğitim öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Eğitim sistemimizde benimsenen ve yapılandırmacı yaklaşım olarak dilimize çevrilen “Constructivism”, Eggen ve Kauchak (1994) tarafından, öğrencinin daha önceden hazırlanmış bir formda kendisine sunulan bilgiyi edinerek öğrenmesinden ziyade, tecrübelerini kendisine anlamlı gelecek şekilde kullanarak bilgiyi yapılandırmasını ve bu şekilde öğrenmesini amaçlayan bir bakış açısı olarak tanımlanır. Bu teori, öğrenmede öğrencilerin önbilgisinin önemini vurgular. Yapılandırmacı bir sınıf ortamında bilgi öğrencinin kendi deneyimleriyle ve öğrenmeye aktif katılımlarıyla yapılandırılırken; öğretmenin sadece gerekli öğrenme ortamını sağlama, öğrenme süreci içerisinde öğrenciye rehberlik etme ve yanlış anlamalarını giderilmesinde onlara yardımcı olma görevlerini üstlenir. Öğrencilerin yaşamlarının çeşitli alanlarında kullanabilecekleri temel ve özelleşmiş spora özgü hareket becerileri ile fiziksel etkinliklere özgü bilgileri, duygusal ve toplumsal nitelikleri edinmeleri ve yaşamları boyunca sağlıklarını koruyucu ve geliştirici fiziksel aktivitelere katılım sağlayabilmeleri amacıyla, öğrenen merkezli yapılandırmacı yaklaşımlarla hazırlanmış yeni Beden Eğitimi Dersi programları ilköğretim düzeyinde, I. ve II. kademedede 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren (MEB, 2006); ortaöğretim düzeyinde ise 2010-2011 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2009). Bu kapsamda yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının temel amacı; “bireyin fiziksel, devinimsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak, yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılmasını sağlamak “ olarak belirlenmiştir (MEB, 2006, s. 6).

Toplumların ve bireylerin zamana ve koşullara göre değişen ihtiyaçları doğrultusunda eğitim sistemlerinin de yeniden düzenlediği ve plânlandığı, bu ihtiyaçların belirlenmesinde bireyin ve toplumun özelliklerinin etkili olduğu bilinmektedir. Görülen lüzum üzerine MEB, aldığı bir kararla, ilköğretim ve ortaöğretim sisteminde yapısal bir değişikliğe giderek, 30 Mart 2012 tarihi itibarı ile her kademedede eğitim süresini 4 yıl olarak belirlemiştir

ve zorunlu eğitimi “4+4+4” eğitim sistemi adı altında yeniden yapılandırmıştır. Bu doğrultuda, ilköğretim düzeyinde eğitim veren ilköğretim okulları, bu yapısal değişiklik sonrasında, ilkokul ve ortaokul olarak ayrı okullar halinde düzenlenmiştir (MEB, 2012). Milli Eğitim sisteminin yapısının değiştirilmesine yönelik bu uygulama, çeşitli kademelerde uygulanmakta olan derslerin ve bu derslerin öğretim programlarının kapsam ve biçim yönünden yeniden düzenlenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaç doğrultusunda, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Beden Eğitimi Dersi de, 29.08.2012 tarihinden itibaren İlkokul Oyun ve Fizikî Etkinlikler Dersi (1-4 sınıflar; ilk 4 yıl) ve 19.06.2013 tarihinden itibaren Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi (5-8 sınıflar; ikinci 4 yıl) olarak yeniden düzenlenmiştir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2012). Bu düzenleme kapsamında, dersi alacak öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimleri dikkate alınarak, amaç, yöntem ve teknikler, içerik ve ölçme değerlendirme öğeleri ile birlikte dersi uygulamaya dönük ilkelerin yeniden düzenlendiği öğretim programları hazırlanmıştır. 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan Oyun ve Fizikî Etkinlikler Dersi Öğretim Programının amacı bir önceki programın amacı ile benzer şekilde; "öğrencilerin oyun ve fizikî etkinlikler yolu ile yaşamları boyunca kullanacakları temel hareketler, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte bunlarla ilişkili yaşam becerilerini geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarıdır."olarak belirlenmiştir (MEB, 2012, s. 7). 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı ise İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının amacı ile aynı doğrultuda, "Öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarıdır."olarak belirlenmiştir (MEB, 2013, s. 3).

Eğitim sisteminde gerçekleşen söz konusu değişiklik öncesinde, ilköğretim okullarının I ve II. kademelerinde uygulanmakta olan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programında; 7 yaşında okula başlayan ilköğretim öğrencisine 9 yaşının sonuna kadar (1. 2. ve 3. sınıflar), hareket yetkinliği ile aktif ve sağlıklı yaşam öğrenme alanlarında temel düzeyde hareket becerilerinin; 10 ve 11 yaşlarında (4. ve 5. Sınıflar) özelleştirilmiş hareket becerilerinin ve 12 yaşından 14 yaşının sonuna kadar (6. 7. ve 8. Sınıflar) ise spora özgü özelleştirilmiş hareket becerilerinin kazandırılması hedeflenmiştir (MEB, 2006). Ancak bu değişiklik

sonrasında, 5 yaşını doldurup 6 yaşından gün almış (60-66 aylık) öğrencilerin ilköğretimine başlatılması ile daha önce ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıf Beden Eğitimi Derslerinde öğrenciye kazandırılması hedeflenen temel düzeyde hareket yetkinliği ve aktif ve sağlıklı yaşam becerilerinin, söz konusu değişiklik sonrasında, 6 yaşından başlayıp 9 yaşının sonuna kadar; sınıf öğretmenleri tarafından verilen Oyun ve Fizikî Etkinlikler Dersinde kazandırılması hedeflenmiştir (MEB, 2012). Ayrıca, daha önce, 10 ve 11 yaşlarındaki ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerine kazandırılması hedeflenen özelleştirilmiş hareket becerilerinin ve 6. 7. ve 8. sınıflardaki spora özgü hareket becerilerinin; bu değişiklik sonrasında, 4 yıllık ortaokulun 5. 6. ve 7. sınıflarında, farklı spor ve etkinlik gruplarına ait hareket becerileri olarak ve 8. sınıfta sportif branşlara özgü müsabaka formundaki beceriler olarak kazandırılması hedeflenmiştir (MEB, 2013).

Genel olarak, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarında; beden eğitime katılım sürecinde, öğrencilerin bilgilerini, becerilerini ve sağlıklı, aktif bir yaşama ulaşmada boş zaman değerlendirme uğraşlarıyla düzenli olarak gerçekleştirilen fiziksel aktiviteleri bağdaştırması için gerekli tutumlarını geliştirmeleri hedeflenmektedir (Deacon, 2001). Beden Eğitimi derslerinde, öğrencilerin hedeflenen davranışları edinmelerinde sorumluluk, önce beden eğitim ve spor öğretmenine aittir. Ayrıca, uygulanan dersin kalitesi, öğretmenin meslekî alan bilgi ve becerisi ve derse ilişkin tutumları ile yakından ilişkilidir (Arslan & Altay, 2008). Eğitim-öğretim sürecinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, öğrencilerin tamamını sürece dâhil edebilecek, öğretim sürecini etkili ve doğru yöntemlerle sürdürebilecek yeterlilikte olması gerekmektedir (Yıldız & Kangalgil, 2014). Ayrıca, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Dersleri aracılığıyla çocukları, fiziksel aktivitelere katılıma teşvik etme ve onların, yaşamları boyunca sürdürecekleri, fiziksel aktivitelere düzenli katılım alışkanlığı geliştirmelerine destek olma ve bu yolla halk sağlığına olumlu katkı sağlama potansiyeli olduğu unutulmamalıdır (Koutedakis & Bouziotas, 2003). Dolayısıyla, beden eğitimi öğretmenlerinin, programlarda belirtilen hedeflerin, eğitim öğretim süreci sonucunda, öğrencide oluşması beklenen öğrenme çıktılarına dönüşmesini sağlayabilecek düzeyde; bilişsel, devinişsel ve duyuşsal yeterliliklere sahip olması ve aynı zamanda programa ilişkin üst düzeyde farkındalık göstermesi beklenmektedir. Kocar'ın (2004), farkındalık durumuna ilişkin ifadelerinden yola çıkarak, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ilişkin farkındalık durumunu; bu dersin öğretim programının amacında yer alan hedeflere ulaşılması için gereken, temel düzeyde alan bilgisine ve programda yer alan bilgilere sahip olma; daha

önceki tecrübelerinden edindiği çıkarımları ders esnasında oluşan yeni durumlara uyarlama ve ders işleniş sürecindeki gözlemlerinde, dersin amacı ile ilgili uyarıcılara açık olma durumu olarak tanımlayabiliriz.

Alanyazında yapılan incelemelerde, 2013 yılında uygulamaya konulan yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ilişkin ülkemizde yapılmış sadece 2 çalışmaya rastlanmıştır. Söz konusu çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmalardan birisinde, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin temel ilkeleri hakkındaki öğretmen görüşlerinin incelendiği (Işıkgöz, 2015), diğesinde ise; beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerilerinin araştırıldığı görülmüştür (Demirhan, Bulca, Saçlı & Kangalgil, 2014). Ancak, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını, okullarındaki derslerinde uygulayan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, dersin programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesine yönelik herhangi bir çalışmanın yapılmamış olduğu dikkate alınarak, yapılan bu çalışmanın alanyazındaki eksikliği giderebileceği düşünülmüş ve bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; Sinop ili, il merkezinde 2013-2014 eğitim öğretim yılında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, eğitim öğretim sürecinin vazgeçilmez ve tamamlayıcı bir unsuru olan, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumları araştırılmış ve bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Araştırma Soruları

"Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumları nasıldır?"

"Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını derslerine uyarlama ve okullarına uyarlama durumları nasıldır?"

Araştırmanın Önemi

Daha önce de belirtildiği üzere; bireylerin üyesi oldukları toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yetiştirilmelerinde önemli bir unsur olan ve bireyi fiziksel, zihinsel,

ahlâkî ve ruhsal olarak bütünüyle eğitmeyi amaçlayan beden eğitimi faaliyetleri örgün eğitim kurumlarımızın ilk ve ortaöğretim kademelerinde yer alan "Oyun ve Fizikî Etkinlikler", "Beden Eğitimi ve Spor" ve "Beden Eğitimi" dersleri kapsamında yürütülmeye çalışılmaktadır. Gelişmekte olan pek çok toplumda olduğu gibi ülkemizde de program geliştirme çalışmaları, toplumun ve bireylerin güncel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikteki öğretim programlarının hazırlanması amacıyla Beden Eğitimi ve Spor Derslerini de kapsayacak şekilde sürdürülmüştür.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ve programın derslerde uygulanmasına ilişkin alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde; yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ilişkin sadece 2 çalışmaya rastlanmış, diğer çalışmaların ise 4+4+4 sistemi öncesinde ilköğretim ve ortaöğretim Beden Eğitimi Dersine ilişkin olduğu görülmüştür. Ortaokul Beden Eğitimi Dersine ilişkin araştırmaların ilkinde; Demirhan ve arkadaşları (2014), beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmışlardır. Diğerinde ise, Işıkgöz (2015), beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının temel ilkeleri hakkında görüşlerini araştırmıştır. İlköğretim Beden Eğitimi Dersine ilişkin araştırmaların ise genellikle, I. kademe Beden Eğitimi Dersinin Öğretim Programının kazanımlarının gerçekleşme düzeyine (Dalaman, 2010); Beden Eğitimi Dersine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüş ve tutumlarına (Arslan, 2008; Yıldız, 2010) ve ayrıca, II. kademe Beden Eğitimi Dersine (Aras, 2013) ve dersin öğretim programına (Akdoğan, 2009; Erdoğdu, 2009; Gülüm, 2008); ders programının karşılaştırılmasına (Kalemoğlu, 2011), öğrencilerin derslerdeki istenmeyen davranışlarına (Doğar, 2013), öğretmenlerin derslerde yaşadığı problemlere (Korucu, 2004) ve derslerin gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşlerine (Mavioğlu, 2013), yoğunlaştığı görülmektedir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ders programına ve programın uygulanmasına ilişkin bulgularının nicel çalışmalarla sınırlı kaldığı görülmüş dersin programlanmasına ve uygulanmasına ilişkin daha kapsamlı ve derinlemesine bulgulara ulaşılabilmesi için daha fazla nitel araştırmanın yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ortaokul beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ve bu programda yapılan değişiklikler hakkındaki farkındalık durumlarının incelenerek, derinlemesine ve kapsamlı bir biçimde değerlendirilmesi; elde

edilen bulguların, karar verici ve yönelticilere, öğretmen eğitimcilerine, öğretim programı geliştiricilerine ve öğretmen gibi çeşitli paydaşlara fayda sağlaması ve alanda daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önemlidir.

Tanımlar

Beden Eğitimi: Kişinin bedensel, ruhsal ve zihinsel gelişiminin sağlanması, eğitim süresince ve sonrasında karşılaşılabilecek koşullara hazırlanması, ulusal bilincinin ve vatandaşlık sorumluluğunun kazandırılması amacıyla yapılan düzenli ve metotlu eğitim çalışmaları bütünüdür (Koçak, 1999).

Farkındalık: Bireyin, belirli bir konu ya da alanla ilgili; en temel bilgilerin hepsine sahip olma; daha önceki deneyimlerinden, içinde bulunduğu yeni duruma yönelik çıkarımlarda bulunabilme ve gözlemlerinde gerçekleşen olayları algılayabilme durumudur (Kokar, 2004).

Hazırbulunuşluk: Yeni öğrenme sürecine başlangıcında, bireyin başarıya ulaşabilmesi için sahip olması gereken "hazırbulunuşluk" kavramı; bireyin olgunlaşma düzeyi ile birlikte, önceki öğrenmeleri, ilgi, tutum, güdülenmişlik düzeyi, yetenek ve genel sağlık durumu gibi diğer yeterliliklere de sahip olması durumu olarak açıklanmıştır (Gibson & Vinegradoff"tan aktaran Senemoğlu, 2005, s. 4).

Öğrenme: "Çeşitli tekrarlarla yaşantılar sonucu bireyin davranışlarında ortaya çıkan kalıcı değişimler" olarak nitelendirilen "öğrenme kişinin yaşına göre çevresiyle etkileşimi sonucu oluşur" (Aracı, 2006: 43).

Öğretim Programı: "Belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuzdur (Büyükkaragöz & Çivi, 1999: 190).

Yapılandırma Yaklaşımı: Öğrencinin daha önceden hazırlanmış bir formda kendisine sunulan bilgiyi edinerek öğrenmesinden ziyade; tecrübelerini kendisine anlamlı gelecek şekilde kullanarak bilgiyi yapılandırmasını ve bu şekilde öğrenmesini amaçlayan bir bakış açısı olarak tanımlanır (Eggen & Kauchak, 1994).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin, Dünyada, İslâmiyet Öncesi Türk Devletlerinde, Osmanlı Devletinde ve Türkiye Cumhuriyetindeki gelişim süreci ile birlikte eğitimde program geliştirme çalışmalarının Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki gelişim süreci aktararak, Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretim programları üzerine yapılan çalışmalar, kavramsal bir zemine oturtulmaya çalışılmıştır.

Dünyada Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi

Tarih öncesi çağlardan itibaren insanoğlu, yaşamını sürdürebilme mücadelesi içerisinde, avını kovalarken veya düşmanlarından kaçarken koşmak zorunda kalmış; yine avlanırken erken dönemlerde avına taş ve sopa, daha sonraki dönemlerde mızrak ve ok atmaya başlamış, düşmanlarıyla yakın mücadeleye girerek güreş tutmuş ve yaptıkları bu aktivitelerle günümüz dünyasında gerçekleştirilen sportif etkinliklerin ilk formlarını oluşturmuştur (Çutuk & Zengin, 2006; Şentürk & Özdilek, 2007). İnsanoğlunun bedensel eğitiminin ve sportif hareketlerinin başlangıcı sayılacak bu etkinlikler beden eğitimi ve spor tarihinin de başlangıcı olarak kabul edilmiş, bu yönüyle beden eğitimi ve spor tarihi, toplumsal (sosyal) tarihle iç içe ve toplumsal tarihle birlikte ele alınmıştır (Şentürk, 2003). Beden eğitimi ve spor tarihi ile toplumsal tarih arasındaki sürekli etkileşim incelendiğinde, toplumların beden eğitimine ve spora verdiği önemin o toplumların bireylere bakış açısına göre şekillenmiş olduğu görülecektir.

Beden eğitiminin, sporun ve sportif rekabetin kökeni, yani beden eğitimi ve spor tarihinin başlangıcı, toplumsal yaşantısının önemli bir bölümünü spor ve fiziksel eğitimin oluşturması nedeniyle Antik Yunan ve Roma medeniyetlerine dayandırılmaktadır (Kyle, 1983). Oysaki sportif hareketlerin, beden eğitiminin ve sportif müsabakaları içeren

oyunların Antik Yunan ve Roma medeniyetlerinden çok daha erken dönemlerdeki örneklerinin Mısır, Mezopotamya ve Anadolu'da görüldüğü, sonrasında ise günümüz Anadolu, Yunanistan, İtalya coğrafyası ile Akdeniz ve Ege Adalarını da içine alan Antik Yunan Medeniyetine yayıldığı bilinmektedir (Şentürk, 2003).

Babil ve Asur, Mısır ve Pers gibi ilk çağ medeniyetlerinin eğitim sistemleri içerisinde, avcılık, hayatta kalma becerilerinin geliştirildiği sportif faaliyetler ve beden eğitimi egzersizleri genel olarak toplumların genç erkeklerini savaşa hazırlama amacıyla yapılmıştır (DiCicco, 2003). Antik Mısır'dan günümüze kalan hiyerogliflerden anlaşıldığı üzere, bu dönemde yapılan ağırlık kaldırma ve ağırlık sallama, güreş, top oyunları ve jimnastik egzersizleri gençlerin eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır (McLean & Hurd, 2011, s. 52). Antik Çin Hanedanlığının ilk imparatoru döneminden itibaren gençlere okçuluk eğitimi ve savaş arabası kullanma eğitimi verilen okulların bulunduğu, Antik Pers İmparatorluğunda da binicilik, avcılık, ok ve yay kullanma, hayatta kalma becerileri ve beden eğitimi derslerinin verildiği okulların varlığı bilinmektedir (DiCicco, 2003). Yine antik dönemde Mezopotamya'nın Kuzeyinde var olmuş Asur ve güneyinde var olmuş Babil medeniyetlerinde boks, güreş, okçuluk gibi sporlar ile soyluların aslan avlamak suretiyle yapmış oldukları avcılık faaliyetlerinin eğitim ve eğlence amaçlı olarak yapıldığı düşünülmektedir (McLean & Hurd, 2011, s. 52).

İlk Çağ Anadolu uygarlıklarından olan Hattiler'de halk arasında ve yöneticilerde yaygın biçimde görülen sportif etkinlikler, savaş sırasında kullandıkları mızrak, ok ve yay gibi âletleri kullanabilme becerilerini geliştirmek amacıyla yapılmıştır (Şentürk, 2003). Daha sonraki dönemlerde Hitit, Frig, Lidya ve Antik Anadolu-Helen Toplumlarında, vücudu ölçülü biçimde geliştiren beden eğitimi faaliyetlerinde yer alan, vücutla birlikte ruhu da güzelleştiren sporun, koşma, atlama, disk ve mızrak atma, pankreas güreşi, yüzme ve atlı araba yarışları gibi türleri (Balcı, 2008); şehirlerarasında kutsal barışı sağlama (Swaddling, 2000; Saltuk, 1995); yerel kahramanların arkasından yapılan cenaze törenlerinde ölenin ruhunu hoşnut etme (Swaddling, 2000), tanrıların onuruna düzenlenen festival ve törenlerde tanrılara yakınlık kurma (Saltuk, 1995) gibi amaçlarla kutsal alanların ya da tapınakların yakınlarında oluşturulmuş spor alanlarında düzenlenen, mücadele esasına dayalı, yarışma ve oyun formundaki fiziksel etkinliklerde yer almıştır (Şentürk, 2003). Bugün olduğu gibi, Antik dönemlerde de toplumun devamlılığını sağlayacak ve ihtiyaç halinde savaşacak iyi askerlerin yani o toplumun gençlerinin eğitimi büyük önem taşımış,

erkek çocukların ve gençlerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel uyum içerisinde beden eğitilmeleri ve spor yarışmaları yapmaları için Gymnasium, Palaistra ve Stadyum gibi kamusal eğitim ve spor alanları kullanılmıştır (Başgelen, 2009).

Ruhu cesur, bedeni güçlü kıldığı için cimnastik ve spor ile ilgilenen Romalı vatandaşlar, çocuklarının ve gençlerinin eğitimlerinde, koşma, atlama, yüzme, kılıç kullanma ve bincilik gibi sporlardan faydalanmışlar, Antik Yunanlılardan farklı olarak beden eğitime, spora ve sportif oyunlara estetik ve dinsel bir yaklaşım değil faydacı bir yaklaşım sergilemişlerdir (McLean & Hurd, 2011, s. 54). Daha önceleri toplumun geneli tarafından kabul görmüş koşma, atlama ve fırlatma gibi sportif oyunların yerini bu dönemde kalabalık kitleleri eğlendirmek amacıyla yapılan, çeşitli savaş âletlerinin, atlı savaş arabalarının ve çeşitli vahşî hayvanların kullanıldığı "ludi" adlı kanlı dövüşler almıştır (Şentürk, 2003; McLean & Hurd, 2011, s. 55). Roma İmparatorluğu döneminde şekil değiştirerek devam eden spor müsabakaları ve oyunlar Roma İmparatorluğunun Hıristiyanlaşması, kilisenin oyunları pagan dinin adetleri olarak değerlendirmesi (Kyle, 1983) ve dindar bir Hıristiyan olan imparator I. Theodosius'un pagan festivallerinin kutlanmasını M.S. 393 yılında yasaklamasıyla sona ermiş, oğlu II. Theodosius bu karardan 30 yıl sonra bazı tapınakların ve mabetlerin yıkılmasına karar vermiştir (Gómez-Lobo, 1997).

Daha önce de belirtildiği üzere, beden eğitimi ve spor tarihi, toplumsal tarih ile iç içe ve bir arada ele alınmaktadır. Dünya tarihinde çok önemli bir yere sahip olan kavimler göçü Avrupa, Anadolu ve Asya toplumlarına etkilemiş, Hun akınları ile Roma İmparatorluğunun bölünmesine sebep olmuş, siyasal alanda oluşan etki topluma has diğer alanlarda da etkisini göstermiştir (Şentürk, 2003). Bir kısmı Hazar Denizi'nin ve Karadeniz'in kuzeyinden Avrupa, bir kısmı Doğu ve Güney Asya, bir kısmı da Hazar Denizin Kuzey ve özellikle Güneyinden Orta Doğu, Günümüz İran ve Anadolu topraklarına gerçekleşen Kavimler Göçü ile toplumsal ve kültürel özelliklerini beraberinde götüren Hunların, düzenli ordu sistemi, ordusunu savaşa hazır tutmak için yapmış olduğu sportif egzersizler, kullanmış oldukları silâhlar ve askeri teknikler, gittikleri yerlerdeki topluluklar tarafından örnek alınmıştır (Kafesoğlu, 1995, s. 68; Şentürk, 2003). Roma, Bizans, Makedon, Pers, Çin ve Moğol toplum ve devletlerinde Hunların ve Göktürklerin savaş teknik ve taktikleri ile kullandıkları silâhlar örnek alınmış, okçu süvari birlikleri kurulmuş, savaşa hazırlık amacıyla süreklilikle avları yapılmıştır (Kafesoğlu, 1995; s. 68). Kavimler göçü sona erdiğinde, Fransa, Almanya ve İngiltere gibi bazı Orta Çağ Avrupa ülkelerinin, savaşlarda yapılan

kahramanlıkların unutulmaması için düzenledikleri yarışmalarda binicilik ve eskrim gibi savaş sporları yer almıştır (Şentürk, 2003). Şövalyeler tarafından korunan kale yaşamının hüküm sürdüğü bu dönemde, vücutlarını kuvvetlendirmek amacıyla güreş yaparak, savaşta kullanabilmek için eskrim ve binicilik eğitimi alarak yetişen şövalyeler, boş zamanlarında, aylıklıktan ve günah işlemekten uzak kalmak için avcılık ve şahincilik yaparak, aynı zamanda savaş becerilerini de zinde tutmaya çalışmışlardır (Henrick, 1982).

Bizans, İslâm Dünyası ve Asya ile yoğun ticarî ilişkileri sonucunda dünyanın geri kalanı ile temas kurmaya başlayan ve sonrasında sosyal ve entelektüel anlamda geri kaldığını fark eden Orta Çağ Lâtin Avrupa Devletleri, Arap ve Yunan bilim, kültür ve medeniyetinden etkilenmiş, bu dönemde eğitim ve felsefe üzerindeki kilise baskısı azalmaya başlamıştır (Byrd, 2001). Antik Yunan ve Roma döneminin sanat, felsefe ve ilminin yeniden ilgi görmesiyle 1350'li yıllarda İtalya'da, 1450'li yıllarda Fransa'da ve 1500'lü yıllarda İngiltere'de başlayan Rönesans akımı ile yaşama dair bilimsel ve mantıksal bir bakış açısı, ifade ve düşünce özgürlüğü kazanan François Rabelais, John Locke ve Jean Jacques Rousseau gibi Avrupalı düşünür, yazar ve eğitimciler nitelikli bir eğitimde fiziksel egzersizlerin ve oyunların gerekliliğini savunmuşlardır (McLean & Hurd, 2011, s. 58).

Orta Çağın sona erip Yeni Çağın başladığı Rönesans (Yeniden Doğuş) akımı ile bilim ve felsefede başlayan yenileşme hareketi toplumun her alanında karşılık bulmuş, Amerika ve Avrupa'da bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler sanayi devriminin yaşanmasına ve Yakın Çağa girilmesine sebep olmuştur (Şentürk, 2003). Demokrasi, teknoloji ve bilimsel algıdaki hızlı gelişimin sebep olduğu sanayi devrimi ile makineleşmeye geçilmesi, üretimi, evlerden atölyelere taşımış, yaşam şartlarının iyileşmesi, daha fazla ücret alımı, geniş sahalara yayılan fabrikalar, şehirlerin genişlemesi, ücretsiz halk eğitimi, halk sağlığını ve hayat beklentilerinin iyileştirilmesi ihtiyacını ortaya koymuştur. Çalışma saatlerine getirilen düzenlemeler ve yükselen standartlar ve arta kalan zamanın değerlendirilmesinde tenis, okçuluk, bisiklete binme, takım oyunları gibi pek çok spor hobi olarak yapılmaya başlamış, spor ve oyunla geçirilen zamanların çoğalarak popülerlik kazanması, toplumun spor yapan ve fiziksel aktivitede bulunan insanı güçlü ve erdemli kabul etmesi, okullarda ve kolejlerde beden eğitimi programlarının uygulanmasında etkili olmuştur (McLean & Hurd, 2011, s. 59). Avrupa ve Osmanlı Devletinden çok uzaklarda, Amerika kıtasında, sanayide ve teknolojiye Avrupa'dan ve dolayısıyla Osmanlı Devletinden çok ileride olan ABD, felsefede, eğitimde, beden eğitiminde ve sporda da yine

dünyaya öncülük etmiş, ortaokullarının ve liselerinin hemen hepsinde kapalı jimnastik salonları ve oyun alanları tesis etmiş, beden eğitimi direktörü ve öğretmeni istihdam etmiş, bu öğretmenler ile birlikte doktorlarında da görev yaptığı okullarda öğrenciler her yıl en az bir defa sağlık kontrolünden geçirilmesi sağlanmıştır (Kılıç, 2013, s. 35).

Bedensel eğitimin ve sporun bireye ve topluma sağladığı faydaların kitlelerce kabul edildiği ve benimsendiği bu dönemde Almanya'da kurulan spor kulüplerinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile gençler bedensel ve zihinsel olarak geliştirilmeye çalışılmış, İsveç'te başlayan ve Avrupa'da iyice yaygınlaşmış olan cimnastik eğitimi (John Amaros Cimnastiği), bu dönemde, beden eğitimi ile özdeşleşmiştir (Şentürk, 2003). 1800'lü yıllarda kuvvetli bedenlere, disiplinli iradeye ve itaatkâr kişiliğe sahip bireyleri yetiştirmeyi hedefleyen beden eğitimi anlayışı ile yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde elde edilen fiziksel ve kişiliksel değişim, Alman beden eğitimi ve spor kültürünü önemli ölçüde etkilemiş ve bu dönemdeki sportif çeşitlilik ve sportif başarı, Cumhuriyet Almanya'sı döneminde de devam etmiş, Nazi Almanya'sı döneminde spor ve sportif başarı bir güç gösterisi olarak algılanmıştır (Kılıç, 2013, s. 50).

Türklerde ve Türkiye'de Beden Eğitimi ve Sporun Tarihsel Gelişimi

Tarihin en eski dönemlerinden bugüne Dünya toplumlarının çoğunluğunda olduğu gibi Türk toplumlarında da eğitim anlayışı ve uygulamaları toplumların yaşayış biçimlerinin etkisiyle şekillenmiştir (Akyüz, 2011, s. 5). Eğitim faaliyetlerinin önemli bir bölümünü teşkil eden bedensel eğitim ve sportif eğitim faaliyetleri düzenli ordunun ve orduda onluk sistemin de kurucusu olan Türk topluluklarında askeri eğitimin temelini oluşturmuştur (Özkan, 2011, s. 9; Güven, 2014, s. 14). Türklerde beden eğitimi ve spor, tarihsel süreç içerisinde yaşanan göçler, din değişiklikleri ve diğer önemli toplumsal olaylardan etkilenmiş ve bu olaylarla birlikte değerlendirilerek İslâmiyet Öncesi; İslâmiyet Dönemi, Osmanlı Devleti Dönemi, Osmanlı Devletinde Tanzimat Dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi olarak ele alınmıştır.

İslâmiyet Öncesi Dönem Türk Devletlerinde Beden Eğitimi ve Spor

Çocuklarını ve gençlerini eğitip toplumsallaştırırken töreden yararlanan İslâmiyet öncesi Türk toplumları ile ilgili uygarlık düzeyi, kültür düzeyi ve eğitim sistemleri gibi pek çok konuda bilginin günümüze ulaşmasında, yazılı eserler kadar halk dilinde söylene gelen

destanların da etkisi olmuştur. İslâmiyet öncesi Türklerin ana vatanları olan Orta Asya'daki yaşantıları hakkında bilgileri bizlere Orhun Anıtları ve benzeri kalıntılar ile Dede Korkut Hikâyeleri gibi destansı masallar aktarmaktadır. Türk destanlarında anlatılan kahramanlar genellikle erkektir ve yaptığı kahramanlıklar sonrasında "Alp" unvanını alır (Kahraman, 1995, s. 1; Akyüz, 2011, s. 5). Günümüzde spor dalı olarak geçen at binme, kılıç ve gürz kullanma, ok atma ve güreş tutma gibi pek çok beceriye sahip olan Alpler; bu becerilerine çok küçük yaşta başladıkları askeri eğitimle ulaşmakta, yaptıkları kahramanlık düzeyinde ve kahramanlığı yaptıkları spora göre bir isim kazanmaktadır (Akyüz, 2011, s. 6; Kahraman, 1995, s. 1). Alplerin her zaman mücadeleye hazır, düşmana galip gelecek kadar güçlü ve onu alt edecek kadar çevik olması gerekmektedir. Bu sebeple Alplik sistemi içerisinde gerçekleştirilen bedensel ve sportif askeri eğitim Orta Asya'da yaşayan Hun, Göktürk ve Uygur gibi Türk Devletlerinde önemli bir yer tutmaktadır (Özkan, 2014, s.9). İslâmiyet öncesi Türk toplumlarında Alplik sistemi Gök Tanrı ve Şamanizm inanışlarından etkilendiği Hun ve Göktürk Devletleri dönemi ve Budizm ile Manihaizm inanışlarından etkilendiği Uygur Devleti dönemi olmak üzere iki dönem olarak ele alınmaktadır (Kahraman, 1995, s. 7)

Kuruluşundan itibaren askeri nitelikleri yüksek bir orduya sahip olan Hun devletinin ve bu devleti oluşturan göçebe Türk topluluklarının bulunduğu bölge ve düşmanları itibarı ile her zaman savaşa ve baskınlara hazır olması gerekmektedir (Özkan, 2014, s. 9). Sürü besleyen atlı göçebe kabilelerin oluşturduğu Hun devletinde özellikle Çin baskınlarına karşı her zaman hazırlıklı olmak ihtiyacı, Türk topluluklarını, gerçekleştirdikleri düzenli sportif hareketlere ve bedensel aktiviteler ile barış zamanlarında sürekli askeri egzersiz yapmaya yöneltmiştir (Akyüz, 2011, s. 6; Özkan, 2014, s. 10). Bu doğrultuda yaptıkları at binme ve at yarışı yapma, cirit ve gülle atma, güreş ve avcılık gibi sportif faaliyetler onların için savaşa hazırlık niteliği taşımaktadır (Özkan, 2014, s. 10; Güven, 2014, s. 12). Özellikle, Hun devletinde 100.000 askerin katıldığı bir süre avının yapıldığı Çin kaynaklarında bahsedilmektedir (Kafesoğlu, 1995). Aile içerisinde eğitimine başlayan erkek çocuk; önce koyunlara bindirilerek binicilik eğitimi ve koyun üstünde tarla faresi avlatılmak suretiyle avcılık ve savaş eğitimi almıştır (Akyüz, 2011, s. 6; Özkan, 2014, s. 10; Güven, 2014, s. 12). Türk töresine göre savaşçı yetiştiren sporlarda kahramanlık gösterdikten sonra bir isim kazanmış olan Alp, toplumda itibar görmeye başlamış (Akyüz, 2010, s. 7; Özkan, 2014, s. 12), sonrasında usta çırak ilişkisi içerisinde savaş eğitimlerine yine ok ve cirit atarak, at binerek ve at yarışı yaparak devam etmiştir (Akyüz, 2011, s. 6; Özkan, 2014, s. 10; Güven,

2014, s. 17). Çin tarih kaynaklarına göre, Orta Asya Türklerinin, çok eski dönemlerden itibaren, taşımacılıkta, avcılıkta ve sportif amaçlı olarak kayak yaptıklarını ifade eden Şentürk (2003), ayrıca Kaşgarlı Mahmut'un "*Divan-ü Lügati't Türk*" isimli eserinde Türklerin "*Tepük*" (Futbola benzer doldurulmuş keçi derisi ile oynanan ayak topu oyunu) oynadıklarından bahsedildiğini belirtmiştir.

Hun devletinin ardından aynı coğrafi bölgede kurulan Türk devleti olan Göktürklerde askeri, siyasî ve sosyal yaşam Hun Türklerinde olduğu gibi süre gelmiş, bireylerin eğitimi de Hunlarla benzer şekilde Göktürklerde önce ailede başlamış, sonrasında usta çırak ilişkisi içerisinde devam etmiştir (Özkan, 2014, s. 11). Göktürklerde de, Hun Türklerinde olduğu gibi devletin ihtiyaç halinde savaştacak askerlerini yine Alp'ler oluşturmaktaydı (Kahraman, 1995, s. 3). Göktürklerde de Hunlarda olduğu gibi avcılık, izcilik, ok ve yay kullanma, mızrak atma becerilerinin geliştirilmesi ve aynı zamanda orduyu oluşturan halkın her an savaşa hazır halde tutulması, bu sebeple sürekli bir askeri eğitimin sürdürülmesi önem arz etmektedir (Güven, 2014, s. 14). Ancak Manihaizm dinini kabul eden ve yerleşik hayata geçen Uygur Devletinde dinin her türlü şiddet hareketinden ve insanları öldürmekten bireyi men eden öğretilerinin etkisi ile Türklerin savaşçılık özelliği azalmış ta olsa (Akyüz, 2011, s. 14; Güven, 2014, s. 25; Özkan, 2014, s. 15), Uygurlarda da çok iyi at binme ve ok atma becerisinin olduğu ve bu becerilerini sürekli kılmak adına sürekli sportif nitelikte egzersiz yapıldığı bilinmektedir (Güven, 2014, s. 29).

İslâmiyet Dönemi Türk Devletlerinde Beden Eğitimi ve Spor

Bizanslı bir yazardan aktardığı şekliyle Akyüz (2011, s. 10); "Türkler ateşe, havaya ve suya büyük saygı gösterirler, fakat yalnızca yeri ve göğü yaratmış Tanrı'ya ibadet ederler." İfadesi ile Eski Türklerde yer alan tanrı inancının İslâmiyet inancına yakınlığını ortaya koymuştur. Türklerin, İslâmiyet'ten önceki inanışlarının İslâmiyet'e yakın öğretilere sahip olması onların İslâmiyet'e geçişinin kolaylaştırmıştır. Türkistan'dan Anadolu topraklarına kadar uzanan coğrafyada kurulan Türk İslâm Devletleri, İslâm Dini öğretilerinin yanı sıra İslâmiyet öncesi Türk toplumlarının sahip oldukları değerler bütünü oluşturduğu Türk Töresini de toplumsal yaşantısında ve özellikle toplumun gençlerinin eğitiminde bir kılavuz olarak kullanmaya devam etmiştir (Akyüz, 2011, s. 20; Özkan, 2014, s. 19). Düzenli eğitimin medreselerde verilmeye başladığı Karahanlılar döneminde, daha önce Alp olarak adlandırılan kahraman savaşçılar, İslâm dininin manevî unsurlarının etkisi ile

Gazi Alp olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Kahraman, 1995, s. 27). Anadolu Selçuklu Devletinde şehzadelerin sporda ve ilimde nam salmış bilge lalalarca yetiştiriliyor olmaları; top, cirit, mızrak ve çevgen gibi sportif oyunlar oynamaları Anadolu Selçuklu devletinde bilgiye verilen önem kadar bedensel eğitime ve sportif beceriye de önem verildiğini göstermektedir (Kahraman, 1995, s. 13). Şehzadelerin Pazar günleri mehteran eşliğinde oynadıkları sportif oyunları, yine o şehrin gençleri cuma günleri müsabaka halinde oynadığı bilinmektedir (Kahraman, 1995, s. 14).

Osmanlı Devleti Döneminde Beden Eğitimi ve Spor

Osmanlı Devleti 623 yıl varlığını sürdürmüş ve 3 kıtaya yayılmış bir imparatorluk olarak gerçekleşen siyasal ve sosyal olaylar doğrultusunda çeşitli dönemlere ayrılarak ele alınmaktadır. Siyasal olarak, kuruluş, yükselme, duraklama, gerileme, dağılma ve yıkılış olarak dönemlere ayrılan Osmanlı Devleti, idarî teşkilâtlanmada ve yapısal alanda ise devletin idarî yapısında yaşanan reformların ve ıslahatların yaşandığı Tanzimat dönemi ve öncesi olarak iki dönemde değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada, Osmanlı Devletinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri, "kuruluştan Tanzimat Dönemine kadar beden eğitimi ve spor tarihi" ve "Tanzimat döneminden Cumhuriyetin kuruluşuna kadar beden eğitimi ve spor tarihi" olarak iki bölümde ele alınmaktadır.

Kuruluş ile Tanzimat Fermanı Arasındaki Dönem

Bir aşiretten bir devlet kimliğine bürünmeye başladığı dönemlerde, Osmanlı Beyliğinin gençlerine, Alplik geleneğine uygun olarak iyi birer savaşçı olabilmeleri için, çok erken yaştan itibaren ata binme ve güreş tutma, yedili yaşlarda ok atma ve av yapma ve biraz daha büyüyünce de kılıç ve gürz kullanma öğretilmekteydi. Kendisinden önceki Türk devletlerinde olduğu gibi sporu ve bedensel eğitimi gençleri iyi birer savaşçı olarak yetiştirme amacıyla kullanan ve beden eğitimi ve spora saray okullarında ve askeri okullarda yer veren Osmanlı Devletinde beylik dönemlerinden itibaren bu sporcuları yetiştirecek tekke ve vakıf gibi günümüz spor kulüplerinin ilk örnekleri olarak görülen teşkilâtlar oluşturularak bu alanda sporcuların yetişmesine imkân tanınmıştır (Soyer, 2004; Özkan, 2014, s. 67). Dil, din, sanat, felsefe ve sportif eğitim veren ve yaygın eğitim kurumları olarak faaliyet gösteren tekkelerin bazıları güreş, okçuluk, binicilik ve cirit gibi

alanlarda sporcuların yetiştirilmesi üzere teşkilâtlanmış, tekkelerde yetiştirilen sporcuların ihtiyaçlarının karşılanması için vakıflar kurulmuş, yetiştirilen sporcular "Kırkpınar güreşleri" ve okçuluk, cündilik ve cirit müsabakalarında yarışmışlardır (Soyer, 2004). Osmanlı Devletinde Saray Mektepleri olarak bilinen, Osmanlı kimliğinin ve kültürünün öğretildiği Enderun mektebinde bilgi ahlâk ile birlikte verilmekte, eğitim öğretim uygulamalı olarak bir bütünlük içerisinde sürdürülmekte, Beden Eğitimi ve Spor Dersleri bu eğitim içerisinde önemli bir yer tutmaktaydı (Güven, 2014, s. 115). Enderun'da gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor derslerinde kılıç, gürz, mızrak ve ok gibi savaş âletlerinin kullanım becerilerinin geliştirildiği sporlar ile bincilik ve cirit gibi beceri artırıcı sporlar ve ağırlık kaldırma ve güreş gibi beden gücünü artırıcı sporlar yer almaktaydı (Güven, 2014, s. 116).

Osmanlı Devletinde mahalle ve köylerdeki sıbyan mekteplerinde başlayan yaygın eğitim, medreselere kadar uzanmakta, ancak bu okullarda Tanzimat Dönemine kadar bedensel ve ya sportif eğitime rastlanmamaktadır (Akyüz, 2011, s. 161). Türk eğitim tarihi üzerine yapılan araştırmalarda görüldüğü üzere İslâmiyet öncesi ve Tanzimat Dönemine kadar Osmanlı devleti de dâhil olmak üzere İslâmiyet döneminde Türklerde beden eğitimi ve spor faaliyetleri, genel olarak toplumların ve devletlerin ihtiyacı olan savaşçıların daha güçlü, daha hızlı ve her an savaşa hazır olması için gerçekleştirilen talimlerden ibaret olup, askeri okullarda, tekkelerde ve Enderun gibi saray mekteplerinde verilmiştir (Binbaşıoğlu, 2009; Akyüz, 2011; Güven, 2014; Özkan, 2014).

Tanzimat Fermanı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasındaki Dönem

Osmanlıda batılılaşma hareketinin başlangıcı olarak anılan ve 1839 tahta çıktıktan sonra Padişah Abdülmecit tarafından "Gülhane Hattı Hümayunu" adıyla ilân edilen Tanzimat Fermanı öncesinde gerçekleştirilen ıslahatlar askeri alanlar ile sınırlı kalmışken, Tanzimat Fermanı ile birlikte sosyal ve siyasal alanlarda Avrupa'ya dönük düzenlemeler yapılmıştır (Çelenk, Tertemiz & Kalaycı, 2000, s. 15; Kahraman, 1995, s. 627; Soyer, 2004; Çelik & Bulgu, 2010). Siyasî nitelikli bir belge ile başlayan batılılaşma hareketleri ile Avrupa Devletleri seviyesine ulaşması hedeflenen Osmanlı Devletinde, "Osmanlılık ideali" işlenmeye çalışılmış, yapılan düzenlemelerin kalıcılığını sağlayacak aydın, memur ve devlet adamlarını yetiştirme ihtiyacı, eğitim alanında da düzenlemelere gidilerek Avrupa'da olduğu gibi modern bir eğitim sisteminin oluşturulması gerekliliğini ortaya koymuştur

(Soyer, 2004; Akyüz, 2011, s. 159; Özkan, 2014, s. 82). Eğitimde modernleşmeye önem vermesi sebebiyle, bu çalışmaları yakından takip eden Sultan Abdülmecid döneminde (Kahraman, 1995, s. 627; Özkan, 2014, s. 83), sıbyan mekteplerinin ıslahı çalışmalarının yanı sıra, rüştiyelerin, halka eğitim verebilecek yaygın eğitim kurumları haline getirilmesi ve eğitimin ilk, orta ve yüksek eğitim seviyelerinde derecelendirilmesi çalışmaları yapılmıştır (Özkan, 2014, s. 83). 1 Eylül 1869 yılında "Marif-i Umumîye Nizamnamesi" ile medrese eğitiminden, ilköğretim I. kademe "İptidaîler" (yaygın eğitim veren Sıbyan Mektepleri gibi mahalle ve köy okullarının yerine), ilköğretim II. kademe "Rüştiyeler", ortaokul düzeyinde "İdadiyeler", lise düzeyinde "Sultaniyeler" (Vilâyet Merkezlerinde) ve yüksek öğretim düzeyinde "Darül Fünun" (İstanbul'da) gibi batılı usulde okullar ile modern eğitime geçilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 17; Özkan, 2014, s. 87).

Tanzimat döneminde açılan ve batılı tarzda eğitim veren Rüştiye, İdadî ve Sultanî gibi okullarda cimnastik ve terbiye-i bedenîye gibi isimlerle verilen Beden Eğitimi ve Spor Dersleri(Güven, 2014, s. 149), hayata dönük bir ders olarak Osmanlı Eğitim Sistemi içerisinde yer almaya başlamıştır (Soyer, 2004). Sultan Mahmud tarafından 1835 yılında açılan Mekteb-i Harbiye'de Avrupa askeri okullarında sürdürülen eğitim sisteminde verilen derslerle aynı dersler okutulmuş, bu derslerin yanı sıra öğrencilere Fransızca da öğretilmiş, Riyazat-ı Bedenîye dersinde batılı tarzda M. Martini tarafından Fransız usulü cimnastik eğitimi verilmiştir (Soyer, 2004). Tanzimat döneminde, Osmanlı Devleti üzerinde söz söyleme hakkı olan (Kapitülâsyon) Fransa ve ABD gibi batılı devletlerin baskısı ile 1863'te açılan Robert College ve 1868'de açılan ve Fransızca eğitim veren Galatasaray Sultanîsi gibi özel okullar eğitimde modernleşmede ve bugünkü eğitim sistemimizin temellerinin atılmasında etkili olmuştur (Özkan, 2014, s. 86). Tanzimat döneminde açılan "Robert College" ve "Galatasaray Sultanîsi" aynı zamanda beden eğitimi ve spor alanında batılılaşma hareketine de öncülük etmişlerdir (Çelik & Bulgu, 2010). Fransız müfredatını birebir uygulayan Galatasaray Sultanîsinde Fransız Mösyö Curel ve yine Fransız Mösyö Moiraux, cimnastik öğretmeni olarak görev yapmıştır (Kahraman, 1995, s. 640). Galatasaray Sultanîsinde verilen başarılı cimnastik eğitimi, Avrupa da olduğu gibi ilk, orta ve lise seviyesinde cimnastik eğitiminin verilmesi fikrinin yaygınlaşmasında etkili olmuştur (Kahraman, 1995, s.641). Maarif Nazırı Emrullah Efendi'nin gayretleri ile açılan ilk lisede "Terbiye-i Bedenîye" adıyla (1910-1911 eğitim öğretim yılında) Beden Eğitimi Dersi konulmuştur (İnci, 2011, s. 8).

Tanzimat Dönemiyle başlayan batılılaşma hareketiyle açılan okullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersleri cimmastik ile özdeşleşmiş, Mösyö Curel, Mösyö Moiriaux ve M. Martini gibi Fransız ve İtalyan öğretmenler, bu öğretmenlerin yetiştirdiği Faik Üstünidman gibi Türk Öğretmenler ve eğitim almak üzere Avrupa'ya Gönderilen Selim Sırrı Tarcan gibi öğretmenler ile günümüz modern beden eğitimi ve sporun temelleri bu dönemde atılmıştır (Kahraman, 1995, s. 633; Soyer, 2004; Çelik & Bulgu, 2010). Galatasaray Sultanîsinde, 1871 yılında öğrenim görmeye başlayan ve 1879 yılında mezun olduktan sonra, aynı sene bu okulda öğretmen olarak göreve başlayan, Faik Üstünidman, Türkiye'nin ilk cimmastik öğretmeni olarak 1924 yılına kadar aynı okulda görev yapmış, yetiştirdiği pek çok cimmastikçi ve spor insanı ile Cumhuriyet döneminin beden eğitimi ve spor hayatına yön vermiştir (Kahraman, 1995, s. 641; Çelik & Bulgu, 2010). Osmanlı devletinin batılılaşma çabaları içerisinde Avrupa'ya eğitim için gönderilen aydın ve bilim insanlarından Selim Sırrı Tarcan Türkiye'ye döndükten sonra beden terbiyesi kavramını kullanmaya başlamış, İsveç'te eğitimini almış olduğu İsveç cimmastiğini yaymaya çalışmış, ancak insanî, coğrafi ve kültürel farklılıklar nedeniyle Türk İnsanında beklenen etkiyi göstermediği görülmüştür (Kılıç, 2013).

Eğitim alanında, Osmanlı'dan Cumhuriyete geçiş niteliğinde olan ve 1913 yılında II. Meşrutiyet döneminde "Mekatib-i İptidaîye-i Umumîye" adıyla çıkartılan kanun ile 6 yıla çıkartılan ve zorunlu hale getirilen ilköğretim okullarının eğitim programlarında, Beden Eğitimi Dersine; "Terbiye-i Bedenîye ve Mektep Oyunları" adıyla yer verilmiştir (Akyüz, 2012, s. 269). "Terbiye-i Bedenîye" dersinde yapılacak egzersizlerin tüm öğrencilerin gelişimini sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 25). 1913 yılında haftada 2 saat verilen "Terbiye-i Bedenîye" dersi, 1915 yılı Sultanîlerinin programında 1 saat olarak yer almış ve Kız Sultanîlerinin programlarına da girmiştir (Akyüz, 2012, s. 273). Öğretmen yetiştirmek üzere açılan ve 1924 yılına kadar eğitim veren Darülmualimin ve Darülmualimat okullarında, 1914 ile 1918 yılları arasında görev yapan Selim Sırrı Tarcan tarafından, "Terbiye-i Bedenîye" dersinde haftada 2'şer saat cimmastik eğitimi verilmiş (Tanyeri, 2010; İnci, 2012, s. 9).

II. Meşrutiyet dönemi, 1914 - 1918 yılları arasında yaşanan I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşının yaşandığı Osmanlı Devletinin son dönemlerinde, öğretmen yetiştirilmeye önem verilmiş, bu sebeple Balkan ve Çanakkale savaşlarına öğretmen okullarından öğrenci alınmamış, eğitimde modernleşmeye ve beden eğitimine önem verilmiş, ancak art arda

yaşanan savaşlar, toplumsal yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim ve beden eğitimi ve spor alanında gerçekleştirilen modernleşme çabalarını olumsuz yönde etkilemiştir (İnci, 2011, s. 8).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Dönemi

Cumhuriyet döneminde yoğun bir şekilde ele alınan batılılaşma hareketlerinin Osmanlı Devletinde, Tanzimat dönemi ile başladığı bilinmektedir. Modernleşmenin, batılılaşma ile eş değer görüldüğü Tanzimat döneminde olduğu gibi, Cumhuriyetin ilk yıllarında da, eğitim alanında yapılacak düzenlemelerde, batılı bakış açısını yakalayabilmek adına Avrupalı ve Amerikalı eğitimci ve düşünürler Türkiye'ye davet edilmiştir (Özkan, 2014, s.123). Bu doğrultuda, 1924 Hükümeti tarafından davet edilen Amerikalı John Dewey, yeni Cumhuriyetin eğitim politikaları, mevcut durum ve yapılması gerekenler ile ilgili hazırladığı raporda; "okullar bir halk sağlığı merkezi olmalı, okul oyun alanları sadece öğrencilere değil, halkın eğlenmesine ve spor yapmasına açık olmalıdır" ifadesi ile öğrencilerin ve halkın sağlığı için eğitim kurumlarında spora ve sportif oyunlara yer verilmesi tavsiyesinde bulunmuştur (Çelenk vd., 2000, s. 33).

Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren, siyasal ve toplumsal pek çok alanda olduğu gibi eğitim alanında atılan adımlar da, Dünya'da Beden Eğitimi Dersini okullarda zorunlu hale getiren Atatürk'ün eğitime bakış açısı doğrultusunda şekillenmiş (Güven, 2009), "Millilik, Lâiklik, Bilimsellik, Genellik, Eşitlik ve Eşitlik" ilkeleri yeni eğitim sisteminin çerçevesini çizmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 28; Özkan, 2014, s. 108). Sağlıklı bir devletin, ancak sağlıklı bireylerden oluşan, sağlıklı bir toplum tarafından yaratılabileceğini, sağlıklı bireyleri yetiştirilmesi için beden eğitimi öğretmenlerine ihtiyaç olduğunu düşünen Atatürk, beden eğitimi öğretmeni yetiştirecek bir okulun açılmasına yönelik karar alınmasını sağlamış (Güven, 2009); alınan bu karar neticesinde 1933 yılında, Cumhuriyet döneminin, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren ilk okulu, Gazi Orta Muallim ve Terbiye Enstitüsünde, Beden Terbiyesi Şubesi olarak açılmıştır (Tanyeri, 2010; İnci, 2011, s. 10). Gazi Orta Muallim ve Terbiye Enstitüsü, Beden Terbiyesi Şubesine ilk öğrenciler yetenek sınavı ile alınmış, 3 yıllık eğitim sürecinden sonra 1935 yılında, okula alınan 23 öğrenci, beden eğitimi öğretmeni mezun olmuştur. Yeni kurulan Cumhuriyetin önemli bir sorunu olan öğretmen ihtiyacının, daha hızlı bir şekilde karşılanabilmesi için, 1937 yılı itibarı ile

öğretmen okullarındaki eğitim süresi 3 yıldan 2 yıla düşürülmüş ve bu okullara bayan öğrenciler de alınmıştır (Bilir, 2008).

Cumhuriyet döneminde, ilkokul, ortaokul, lise, köy ilkokulları gibi okullara öğretmen yetiştiren öğretmen okullarında "Terbiye-i Bedenîye", "Cimnastik" ve "Beden Eğitimi" gibi adlarla Beden Eğitimi ve Spor Dersleri verilmiştir. Osmanlı Devletinin son döneminde açılan ve 1924 yılına kadar öğretmen yetiştirmeye devam eden "Darümuallimat" okullarında 5 yıl süre ile "Terbiye-i Bedenîye" dersinin verildiği bilinmektedir (Tanyeri, 2010). 1927-1928 eğitim öğretim yılında eğitim faaliyetlerine başlayan köy öğretmen okullarında beden eğitimi ya da "Cimnastik" dersleri yer almamıştır (Tanyeri, 2010). 1931 yılında eğitime başlayan "Muallim Mektepleri" programında, 5 yıl boyunca haftada 2 saat "Cimnastik" derslerinin verildiği görülmektedir (Tanyeri, 2010). Gazi Orta Muallim ve Terbiye Enstitüsünde, Beden Terbiyesi Şubesi 1933 yılında açılmıştır (İnci, 2011, s. 10). 1937 yılında eğitim öğretime başlayan ve 3 yıl süre ile eğitim veren İlk Öğretmen okullarında, yine 3 yıl boyunca cimnastik eğitimi branş öğretmenleri tarafından verilmiştir (Tanyeri, 2010). 1943 yılı itibarı ile eğitim vermeye başlayan "Köy Enstitülerinde" daha önceleri "Terbiye-i Bedenîye" ya da "Cimnastik" olarak eğitim programlarına giren Beden Eğitimi Dersi "Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar"- yer almış, 114 hafta süre ile ders yapılmıştır (Tanyeri, 2010). 1970-1980 eğitim öğretim yılına kadar ilköğretim okullarına öğretmen yetiştiren okullarda Beden Eğitimi Dersi "Beden Eğitimi - Oyun Eğitimi" adı ile yer almış, bu ders ilköğretim öğretmeni adaylarına 3 yarıyıl süre ile verilmiştir (Tanyeri, 2010).

Cumhuriyet öncesinde sürdürülen eğitim öğretim faaliyetlerinin, tek elden yürütülmesi ve eğitimde bütünlüğün sağlanması amacıyla 1924 yılında çıkartılan "Tevhid-i Tedrisat" kanunu ile dini eğitim veren okullar ve batılı usulde çağdaş eğitim veren okullarda düzenlemeye gidilmiştir (Akyüz, 2011, s. 329; Özkan, 2014, s. 116). Bu kanun sonrasında ilköğretim ve orta öğretim seviyesinde eğitim verilen okullarda "Terbiye-i Bedenîye", "Cimnastik" ve "Beden Eğitimi" gibi adlarla Beden Eğitimi ve Spor dersleri okutulmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk müfredat programı olan 1924 yılı ilkokul programında, 1. 2. ve 3. sınıflarda 2'şer saat, 4. ve 5. sınıflarda 1'er saat "Terbiye-i Bedenîye" dersine yer verilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 36). Daha önceki programlarda "Terbiye-i Bedenîye" olarak geçen Beden Eğitimi Dersi 1926 yılında hazırlanan ilköğretim programında "Cimnastik" adıyla yer almış ve tüm sınıf seviyelerinde 2'şer saat olarak verilmiştir

(Çelenk vd., 2000, s. 38). 1926 ilkokul programı doğrultusunda ve köy ilkokulları için 1927 yılında hazırlanan programda, Beden Eğitimi Dersi yer almamaktadır (Çelenk vd., 2000, s. 50). 1926 ilkokul programı ekseninde hazırlanan 1936 yılı ilkokul programında cimnastik dersi 1. 2. ve 3. sınıflardan oluşan I. kısımda 2'şer saat, 4. ve 5. sınıflardan oluşan II. kademedede 1'er saat olarak yer almıştır (Çelenk vd., 2000, s. 45).

1948 ilkokulları için hazırlanan programda da I. kısım ve II. kısım dersleri aynı şekilde 2'şer ve 1'er saat olarak ancak öncekilerden farklı olarak "Beden Eğitimi" adıyla yer almaktadır. Bu yıl hazırlanan ilkokul programında Beden Eğitimi Dersi ile ilgili 2 amaç belirtilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 48). 1962 yılında hazırlanan programda da ilkokul Beden Eğitimi Dersi I. kısımda 2'şer saat ve II. kısımda 1'er saat olarak plânlanmıştır. Bu programda Beden Eğitimi Dersi ile ilgili 6 amaç açıklanmıştır (Çelenk vd., 2000, s. 90; Kalemoglu, 2011, s. 60). 1962 yılında hazırlanan taslak programın geliştirilmiş olan ve 1968 yılında uygulamaya konulan ilkokul programında Beden Eğitimi Dersi I. ve II. kısımda 3'er saat olarak plânlanmış, 1. ve 2. sınıflar için aynı konu başlıkları verilmiş, 3. 4. ve 5. sınıflarda konu başlıkları ve açıklamaları ile verilmiştir. Bu programda 3 ana amaca ve bu amaçların ayrıntılı alt amaçlarına yer verilmiştir. Bu programda ilk defa "programın uygulanması ile ilgili esaslar" ayrıntılı olarak verilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 102). 1980 yılında uygulamaya konulan ilkokul programında Beden Eğitimi Dersi, tüm sınıf seviyelerinde haftada 3'er saat olarak düzenlenmiş ve 1992 yılı itibarı ile ilkokul düzeyinde verilen Beden Eğitimi Dersi, tüm sınıf seviyelerinde 3'er saatten 2'şer saate düşürülmüş (Kalemoglu, 2011, s. 61). 1968 yılında uygulamaya konulan Beden Eğitimi Dersi öğretim programı, 1987 yılında geliştirilerek 2000'li yıllara kadar uygulamaya devam edilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 151).

Cumhuriyet döneminde, Ortaokul Beden Eğitimi Dersi; 1924 programında sadece erkekler için ve sadece 1. ve 2. sınıflarda 1'er saat yer almış, 1927 programında kız öğrencilerin de katılımıyla tüm sınıflarda 2'şer saat, 1930 programında 1. ve 2. sınıflarda 2'şer saat, 3. sınıflarda 1'er saat, 1937 programında tüm sınıflarda 1'er saat "Terbiye-i Bedenîye" adıyla verilmiş; 1949 yılından itibaren, tüm sınıflarda haftada 1'er saate indirilmiş ve beden eğitimi adını almış; 1977 yılında sadece 1. sınıflarda haftada 2 saate çıkartılmış ve 1980 programında ise tüm sınıflarda haftada 2'şer saat olarak verilmiştir (Kalemoglu, 2011, s. 61). Beden eğitimi dersleri 1981-1982 eğitim öğretim yılı itibarı ile ortaöğretim I. devre

olarak eğitim veren genel ortaokullarda 1. ve 2. sınıflarında 2'şer saat ve 3. sınıflarda 1'er saat olarak yer almıştır (Akyüz, 2011, s. 354).

Ortaöğretim II. devre eğitim veren liseler için hazırlanan 1924 yılı programında yer almayan Beden Eğitimi Dersi, 1927 yılından itibaren 1. ve 2. sınıflarda haftada 2'şer saat, 3. sınıflarda haftada 1'er saat olarak "Cimnastik" adıyla yer almış; 1931 yılında tüm sınıflarda haftada 1'er saate düşürülmüş; 1954 yılından itibaren "Cimnastik" yerine "Beden Eğitimi" adıyla programlarda yer almış; 1977 yılından itibaren 1. sınıflarda 2'şer saate çıkartılmıştır (Kalemoğlu, 2011, s. 61). 1980 yılından itibaren 1. ve 2. sınıflarda haftada 2'şer saat verilen Beden Eğitimi Dersi 3. sınıflarda 1'er saat olarak verilmiştir (Akyüz, 2011, s. 354).

Zorunlu ve kesintisiz ilköğretimin 8 yıla çıkartıldığı 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren, daha önceden ortaöğretim seviyesinde eğitim veren ortaokullar, ilköğretim okullarının II. kademesi olarak eğitim vermeye başlamış ve bu okullarda uygulanmakta olan beden eğitimi derslerinin süreleri azaltılarak ikinci kademede 1'er saat, birinci kademede haftada 2'şer saat uygulanmış, 2005 yılında haftada 2 saat olarak branş öğretmenleri tarafından verilmekte olan Beden Eğitimi Dersi bu yıldan itibaren haftada 1 saate düşürülmüştür (Çeliksoy & Çelik, 2015)

Milli Eğitimin sisteminde gerçekleştirilen köklü bir değişiklikle 8 yıllık kesintisiz ilköğretim eğitimi, 2012 yılından itibaren 4 yıllık ilkokul ve 4 yıllık ortaokul olarak ayrılmış ve 4 yıllık lise eğitimi ile tamamlanmak suretiyle 4+4+4 eğitim-öğretim sistemi uygulamaya konulmuştur (Güven, 2014, s. 270). Gerçekleştirilen bu değişiklik sonrasında, birinci 4 yılı kapsayan ilkokullarda Beden Eğitimi Dersinin kaldırılarak yerine "Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersi" konulmuş ve sınıf öğretmenleri tarafından uygulanması öngörülmüştür (Çeliksoy & Çelik, 2015).

Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları

Türkiye'de program geliştirme çalışmalarının tarihsel bir süreç içerisinde verildiği bu bölümde, program geliştirme çalışmalarından önce, eğitim ve öğretim başlığı altında eğitim, öğretim, öğretim programı gibi kavramlar açıklanarak genel bir çerçeve çizilmiş, sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nde program geliştirme çalışmalarının genel bir özeti yapılmıştır.

Eğitim, Öğretim ve Öğretim Programı

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı kavramı öncesinde, kavramın daha iyi anlaşılabilmesi için, eğitim ve öğretim başlıkları altında *eğitim, öğrenme, öğretme, öğrenim ve öğretim* gibi ilgili kavramların açıklanması ve *öğretim programı* kavramı ile aralarındaki ilişkinin ortaya konması gerekmektedir.

Eğitim

Bireyin yaşamının her alanında ve kendisi ile ilgili her konuda, yaşamsal bir süreç olarak yer alan eğitimin, amacı; araştıran, geliştiren, bulgulara ulaşan ve bunları sınyayan, edindiği birikimlerini uygun şekilde davranışlarla değerlendiren, yorum yapan ve birikimlerinin üstüne yenilerini ekleyen bireyleri yetiştirmek, ona belirli konularda davranış değişikliği edindirmenin yanı sıra, bu süreç içerisinde karşılaştığı sorunlara yönelik, onda mücadele bilincini artıracak ve sorunların çözümünde onu sonuca ulaştıracak davranışı kazandırmak olmalıdır (Türkoğlu, 2009).

Bireyler, bir toplumun parçası olabilmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri, davranış ve düşüncelere eğitim faaliyetleri ile ulaşırlar (Taşkiran, Selçuk ve Doğar, 2014). Nitelikli toplumları ancak nitelikli bireylerin oluşturacağı düşüncesinden yola çıkan Kalemöğlu (2011); toplumların gelişmişlik düzeyinin göstergesini, bireylerin eğitim düzeyi olarak nitelendirmiş ve eğitimi; bireylerde istendik davranışları kazandırırken olumsuz davranışların sonlandırılması olarak özetlemiştir. Binbaşıoğlu'nun (2009, s. 23) aktarımıyla Farabi'ye göre "Eğitim, ulusları ve uygar kimseleri, bilimsel yetilerden (melekelerden) çıkan davranışlara (fiillere) alıştırmaktır." Bireyin, diğer bireylerle ve içinde buldukları çevre ile etkileşimleri sonucunda oluşan somut ve soyut ürünleri kültür olarak adlandıran Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 26), bu etkileşimler sonucu edinilen kültürün diğer bireylere aktarılmaya çalışılmasından yola çıkarak; "insanların diğer insanları belli bir maksatla ya da kasıtlı olarak kültürlenme sürecine eğitim" demektedir. Başka bir deyişle, eğitim, bireyin yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla, o bireyde istendik davranış değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2012, s. 11).

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ilkelerinde de yer aldığı üzere; "eğitim bir süreçtir", eğitim sürecinde bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.", "davranışlardaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir", "eğitim

sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır” (Büyükkaragöz, 1999, s. 27). Eğitim kavramı, bireyin yaşamı boyunca plânlı ya da tesadüfen; zihninde, bedeninde, duygularında, toplumsal becerilerinde davranışlarında istenilen doğrultuda değişiklik meydana gelmesi ve bireye belirlenen amaca yönelik yeni beceriler, davranışlar ve bilgiler kazandırılması için yapılan etkinlikler bütünlüğü olarak ifade edilmektedir (Akyüz, 2011, s. 2). Eğitim kavramı üzerine yapılan bu tanımlamalarda görüldüğü üzere, eğitim süreci içerisinde, davranışlarında değişim meydana getirilmesi plânlanan bir bireye yani öğrenciye, bu süreci yönlendirecek ve bireyi eğitecek bir öğretmene, öğretmenin bu sürece yön verirken izleyeceği bir yola, bir programa ihtiyaç vardır.

Öğretim

Öğrenmeden eğitime geçişi sağlayan; öğretmenin öğrencilere öğretim konusu kapsamındaki bilgi, beceri, istendik tavır ve davranışları kazandırabilmenin yanı sıra fiziksel, ruhsal ve psikolojik olarak onların gelişimini sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği sistemli ve sürekli etkinlikleri öğretim olarak adlandırılmaktadır (Aracı, 2006, s. 43). Benzer şekilde, öğrencilere bir öğretim kurumunda, öğretmenler tarafından sistemli ve düzenli olarak, araç gereç kullanarak bilgi aktarılması ve öğretilmesi etkinliklerinin tümünü Akyüz (2011, s. 2) öğretim olarak tanımlamaktadır.

Her hangi bir öğrenme yaşantısının gerçekleşmesi için, öğretme faaliyetlerinin ihtiyaç duyduğu koşulların oluşması gerekir. Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 23) öğretimi, “okullarda gerçekleştirilen öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin bileşkesi” olarak tanımlamaktadır. Öğretim önceden hazırlanan bir programa göre ve bu programın belirlediği amaç, plân ve düzende, kontrollü olarak okullarda yürütülmektedir. Öğretimin niteliğini öğretim sürecine tabi tutulan bireyin olgunluk, zekâ ve yetenek gibi yeterlilikleri ile öğretim sürecinin olduğu eğitim ortamı belirlemektedir (Büyükkaragöz & Çivi, 1999, s. 24). Öğretim; öğrenecek birey, öğretecek birey, amaç ve içerik, metot ve çevre gibi unsurların birbiri ile belirli bir ortamda etkileşimde bulunması sonucunda oluşmaktadır (Büyükkaragöz & Çivi, 1999, s. 23). Yıldız ve Kangalgil’in (2013) ifadelerinden hareketle; öğretme öğrenme süreci önceden ortaya konulan amaçlar dâhilinde belirlenmiş içeriğin öğretmen tarafından öğrenciye uygun bir öğretim yöntemi ile aktarılması sonucunda istendik davranışın elde edilmesi şeklinde betimlenebilir.

Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 16), öğrenmeyi “bireyin olgunlaşma düzeyine göre, çevresiyle etkileşimi (yaşantı) sonucu davranışlarında oluşan kalıcı değişimler” olarak tanımlamıştır. Yeterli olgunluğa ulaşan bir bireyde, çevresi ile etkileşim sağlayarak oluşturduğu yaşantılar sonucunda meydana gelen davranış değişikliği veya yeni bir davranış gelişmesi öğrenmeyi oluşturmaktadır. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için bireyin öğrenmeye hazır olması, güdülenmesi, alıştırma-tekrar yapması ve öğrenilecek bir materyal olması gerekmektedir (Büyükkaragöz & Çivi, 1999, s. 16). Bireylerin yaşları ve içinde buldukları çevre ile etkileşimleri neticesinde; zekâları, gelişimsel özellikleri, öğrenilecek konunun zorluğu gibi etkenler dâhilinde; yaşantıların çeşitli şekillerde tekrarlanması sonucu edindikleri kalıcı davranış değişiklikleri öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Aracı, 2006).

Bireyin bir eğitim kurumu içerisinde, belirli bir sürede edinmiş olduğu tüm öğrenme yaşantıları olarak Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 25) tarafından tanımlanan öğrenim aynı zamanda bireyin bir eğitim kurumunda amaçlı, plânlı, istemli ve metotlu olarak öğrenme yaşantıları edinmesidir. Bireyde oluşan davranış değişikliğinin ancak öğrenme ile söz konusu olabileceğini öne süren eğitimciler, öğretme etkinliğinin bireyde herhangi bir öğrenmenin oluşmasını sağlamak amacıyla bireyin yönlendirilmesi neticesinde oluşacağını düşünmektedir. Bireyin öğrenme ve öğretme yaşantılarını sağlayabileceği olgunluğa gelmesinin akabinde evde ebeveynleri, sonrasında okulda öğretmenleri ve arkadaşları, iş yerlerinde usta ve uzmanları ve içinde bulunduğu sosyal alanlarda etkileşimde bulunduğu insanlar öğretme sürecini sürekli olarak etkin kılmaktadır (Büyükkaragöz & Çivi, 1999, s. 23).

Öğretim Programı

Antik dönemdeki atlı araba yarışlarında arabaların izlediği yolu anlatmak için kullanılan ve "izlenilen yol" anlamı taşıyan, Lâtince kökenli “Curriculum” kelimesi eğitim alanında, eğitim-öğretim süresince izlenilecek yol, izlenince anlamında kullanılmıştır (Demirel, 2014, s. 1). Eğitim faaliyetlerinin plânlanması sürecinde izlenilecek yol anlamında kullanılan "curriculum" - eğitim programı ve eğitim programıyla birlikte kullanılan öğretim programı üzerine çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Demirel (2014, s. 3), eğitim programının "öğrenene, okulda ve okul dışında plânlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği" olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir. “Eğitim programının

amaçları doğrultusunda öğrenciye kazandırılması istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların ders kümeleri olarak plânlı bir biçimde düzenlenmesi” olarak öğretim programını tanımlayan Demirel’e göre (2014, s. 4), eğitim tanımı içinde yer alan bilgi, beceri, tutum gibi istendik davranışlar, öğretmenler tarafından öğrencilere öğretim programları yoluyla kazandırılırlar. Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 31), öğretim programını “belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuz” olarak nitelemiştir. Buradan yola çıkarak, öğretim programını, herhangi bir derste, öğrencilerin ulaşacağı hedefleri, hedeflerin kapsadığı davranışları, davranışları kazandırmak üzere düzenlenecek eğitim durumlarını ve davranışların ne derece kazanıldığını ortaya koyabilecek sınav durumlarını kapsayan gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünü olarak tanımlayabiliriz.

Program Geliştirme

Gelişen ve değişen dünyaya uyum sağlama çabasında olan toplumlar, bireylerinin zaman içerisinde bu değişim ve gelişime bağlı olarak çeşitlilik gösteren ihtiyaçlarını karşılamak ve onların mevcut duruma uyum sağlamalarını kolaylaştırmak amacıyla, eğitim felsefe ve stratejilerini de bu değişime uyarlama ihtiyacı duymuşlardır (Erdoğan & Öcalan, 2010). Dolayısıyla içinde buldukları çağın gerekliliklerine uyum sağlama çabasındaki toplumlar, üyesi olan bireylerin bu gereklilikler doğrultusunda yetişeceği eğitim politikaları ve stratejileri doğrultusunda eğitim plânlamaları yapmışlardır (Güllü vd., 2011). Özetle eğitimde plânlama, öğretim etkinliklerinin en akılcı ve en sistemli biçimde nasıl yürütüleceğinin önceden belirlenmesidir (Demirel, 2012). Eğitim etkinliklerinin plânlanması, kullanılacak eğitim ve öğretim programının belirlenmesi, program geliştirilme çalışmalarının önemini ortaya koymuştur.

Program geliştirme çalışmalarının odağında öğretim programının, hedef, içerik, öğrenme durumları ve ölçme-değerlendirme gibi öğelerinin birbirleri ile arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği yer almaktadır. Öğrenene kazandırılacak istendik davranışların belirlendiği hedef, hedeflere uygun düşecek konular bütünü belirlendiği içerik, hedeflere ulaşmak için kullanılacak öğrenme-öğretme strateji ve yöntemlerinin belirlendiği öğrenme durumları ve istendik davranışlara ne kadar ulaşıldığının tespit etmek için yapılan test ve

eğitimin kontrolünün belirlendiği ölçme-değerlendirme öğeleri arasındaki ilişkilerin bütünü program geliştirme olarak nitelenmektedir (Demirel, 2012, s. 10).

Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları

Osmanlı Devletinde, devletin idarî yapılanması ile birlikte sosyal ve siyasal pek çok alana etki eden, Tanzimat Fermanı ile başlayan eğitimde batılılaşma ve modernleşme çabaları, Türkiye Cumhuriyeti döneminde de devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde program geliştirilme çalışmaları 3 Mart 1924 tarihinde çıkartılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile başlamıştır (Çelenk vd., 2000, s. 34). Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması ile Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren tüm öğretim kurumları, Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında toplanarak, eğitim öğretim faaliyetlerinde kullandıkları programlar üzerinde, önemli ve büyük değişikliklere gidilmiştir (Demirel, 1992; Özkan, 2014, s. 116, Akyüz, 2011, s. 330). "Tevhid-i Tedrisat Kanunu", "Harf inkılâbı", "Karma Eğitime Geçiş" gibi eğitim ve kültür alanında köklü değişikliklerin yapıldığı Cumhuriyetin ilk yıllarında (Binbaşıoğlu, 2009, s. 377;), Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim ve kültür alanındaki fikirleri ve ilkeleri doğrultusunda şekillenen yeni eğitim sistemi ile "*milleti ve memleketi modern medeniyetler seviyesine çıkartacak, şen, gürbüz ve sağlam vücutlu gençlerin yetiştirilmesi*" amaçlanmıştır (Özkan, 2014, s. 106). Akyüz'ün ifadesi ile (2011, s. 331); "*Cumhuriyet döneminde eğitimin başlıca amacı, her düzeydeki okullarda Cumhuriyet rejiminin gerektirdiği ve yeni Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nesiller yetiştirmek olmuştur*". Ancak, yeni oluşan devlet yapısının topluma benimsetilmesi, yeni harfler ile okuma yazma öğretilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi için, eğitim ve öğretim başlangıç noktası olan, ilköğretim okulları program geliştirme çalışmalarının öncelikli olarak gerçekleştirilmesi gerekmiştir (Güven, 2014, s. 258).

İlköğretim Okulları

Bütün vatandaşların okuma yazma öğrenmesi, eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak bütün çocukların ilköğretimden faydalanması ve ilköğretimin yaygınlaştırılması gibi öncelikli hedefler doğrultusunda, eğitim politikasını şekillendiren Cumhuriyetin ilk hükümeti, program geliştirme çalışmalarında, ilköğretim okullarına ağırlık vermiştir (Özkan, 2014, s. 124). Cumhuriyetin ilânının hemen akabinde "Maarif Vekili" olan İsmail Safa Özler'in yayınlamış olduğu "Maarif Misak-ı" esas alınarak hazırlanan ve bir geçiş programı özelliği

taşıyan 1924 ilkokul (İlkmektep) programında devreler kaldırılmış, ilköğretim düzeyinde eğitim beş yıllı sınırlı tutulmuş, erkek ve kız öğrenciler için ayrı ayrı programlar hazırlanmış, programda derslere göre konuların dağılımı üzerinde durulmuş, ancak derslere göre özel amaçlar ayrı ayrı belirlenmemiştir (Çelenk vd., 2000, s. 35).

Eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması ve plânlanması için başlatılan çalışmalar doğrultusunda, 1924 yılında Türkiye'ye davet edilen John Dewey'in hazırlamış olduğu rapor, 1950'li yıllara kadar süren ve ilköğretim okullarına öncelik verilen bir program geliştirme dönemine girilmesinde (Binbaşıoğlu, 2009, s. 378; Demirel, 2014, s. 12).

Dewey'in raporu doğrultusunda hazırlanan, Cumhuriyet döneminin ilk ilkokul programı olma özelliğini taşıyan, 1926 İlkokul öğretim programında, ilkokulun tek bir madde olarak verilen genel amacı; "*İlk mektebin başlıca maksadı, genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle eyi vatandaşlar yetiştirmektir.*" (Çevresine etkin uyum yapabilecek iyi yurttaşlar yetiştirmek) olarak belirtilmiş (Çelenk vd., 2000, s. 37), bu programla birlikte toplu öğretim sistemine geçilmiş (Binbaşıoğlu, 2009, s. 379), öğretimde takip edilecek yollar belirtilmiş, ilk okuma yazma öğretiminde uygulanan çözümlene metodu verilmiştir (Tekışık, 1992; Özkan, 2014, s. 125).

1926 yılında uygulamaya konulan ilkokul programı, 1936 yılında tekrar düzenlenerek uygulamaya konulmuş, bu programda "*ulusallık*" ilkesine vurgu yapılmış, "*ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri*" başlığıyla "*ulusal hayatın gerektirdiği*" 15 maddeden oluşan eğitim öğretim ilkeleri programa eklenmiş (Çelenk vd., 2000, s. 35), Cumhuriyet Halk Partisi'nin ilkeleri, Devlete ve Ulusa mal edilerek eğitim programlarında da yer alması sağlanmış (Binbaşıoğlu, 2009, s. 382) ve 1948 yılına kadar uygulanmıştır (Tekışık, 1992). 1936 İlkokul programında, programın genel amaçları 1926 programından daha geniş tutularak verilmiş, her dersin özel amaçları "Dersin Hedefleri" başlığı altında, derslerde konuların nasıl öğretileceği ile ilgili yöntem ve teknikler ise 16 maddelik "Eğitim Durumu" başlığı altında verilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 51).

II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan insanî, kültürel, ekonomik ve demokratik gelişmelerin Türkiye'de ilkokul programlarını geliştirme çalışmalarına etkisi, 1948 yılında hazırlanan ve 20 yıl süre ile uygulanan ilkokul programında görülmektedir (Tekışık, 1992). Öğretim programlarını oluşturan hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme değerlendirme gibi öğelerinin daha geniş biçimde yer almaya başladığı 1948 yılı ilkokul programında Milli Eğitimin genel amaçları; "Toplumsal, Kişisel, İnsanlık Münasebetleri ve Ekonomik

Hayat" başlıkların altında verilmiş, içerik olarak derslerde öğrenciye kazandırılacak konuların listeleri belirtilmiş, yöntem ve tekniklerin bu derslerde nasıl kullanılacağı ifade edilmiş ve kısmen de olsa değerlendirme çalışmalarının nasıl olması gerektiği açıklanmıştır (Çelenk vd., 2000, s. 60).

Türk eğitim sisteminde 1050'li yıllara kadar dersler ve konular listesini ifade etmek için *Müfredat Programı* kavramı kullanılırken, daha sonraki yıllarda bu kavram yerine *Öğretim Programı* kullanılmıştır. Türkiye'ye davet edilerek köy okullarında inceleme yapması sağlanan K. V. Wofford'un 1952 yılında hazırlamış olduğu rapor sonrasında, eğitimde program geliştirme çalışmaları daha sistematik yapılmaya başlamıştır (Demirel, 1992; Tekişik, 1992; Demirel, 2014, s. 12). 1953 milli eğitim şura toplantısında, 1948 yılı ilköğretim programının geliştirilmesinin bir zorunluluk olduğu, program geliştirme çalışmalarının daha sistematik biçimde yürütülmesi gerektiği görüşleri ağırlık kazanmış; bu doğrultuda yürütülen program geliştirme çalışmaları kapsamında hazırlanan ilköğretim programlarının amaçları belirlenmiştir (Özkan, 2014, s. 230).

1950'li yıllarda ortaöğretimde yoğunlaşan program geliştirme çalışmaları, 1960'lı yıllardan itibaren tekrar ilköğretim programları üzerine yoğunlaşmış; bu dönemde güncel ihtiyaçlar ve gerçekler dikkate alınarak programların yeniden düzenlenmesi, program geliştirme sürecine bağlı olarak kaynak kitapların ve ders kitaplarının hazırlanması öngörülmüştür. Ayrıca bu dönemde, yeni programları uygulayabilecek nitelikte öğretmenlerin yetiştirilmesi ve hazırlanan programların tüm ülke çapında uygulanmadan önce, pilot illerde ve okullarda denenmesi yönünde çalışmalar başlatılmıştır. Türkiye çapında 14 ildeki 106 okulda, 5 yıl süreyle denenmesi kararlaştırılan 1962 İlkokul Program Taslağı, üzerine yapılan inceleme, geliştirme, seminer çalışmaları sonrasında 1968-1969 yılında ülke genelinde uygulamaya sokulmuştur (Tekişik, 1992; Çelenk vd., 2000, s. 89; Demirel, 2014, s. 13). 1962 İlkokul program taslağında, 5 temel amaç ve alt başlıkları halinde programın amaçlarına, üniteler halinde ders içeriklerine, öğretmenlerin eğitim durumunu düzenlerken kullanacakları yöntem ve tekniklere, kullanılacak araç gereçlere yer verilmiş ancak daha önceki programlarda olduğu gibi değerlendirmeye gereken önem verilmemiştir (Çelenk vd., 2000, s. 89).

İlkokul programı için 1962 yılında hazırlanan taslak program, çeşitli okullardaki deneme uygulamaları sonucunda belirlenen eksiklerin giderilmesi ve bununla birlikte yapılan geliştirme çalışmaları sonucunda 1968 yılında uygulamaya konulmuş ve zaman zaman

değişikliklere uğrayarak 1998 yılına kadar uygulanmıştır (Çelenk vd., 2000, s. 99). Bu programda, nasıl bir yurttaş yetiştirileceğine dair esaslar programda amaçlarda "*toplumsal, kişisel ve ekonomik hayat*" başlığı altında verilmiş, ayrıca öğretim programı ile ilgili ders bazında özel amaçlar 30 maddede belirtilmiş, derslerde okutulacak içerik haftalık ve günlük ders saatlerinde yapılacak çalışmalar seviyesinde açıklanmış, eğitim ve öğretim ilkeleri 23 maddede listelenmiş, kullanılacak yöntem ve teknikler her dersin işlenişi için ayrı ayrı anlatılmış, ancak değerlendirme ile ilgili ayrı bir bölüm yer almadığı halde, günlük ve ünite bazında değerlendirmelerine yönelik açıklamalara programda kısmen yer verilmiştir (Çelenk vd., 2000, s. 110).

Program geliştirmede *model oluşturma* yönelimlerinin yaşandığı 1980'li yıllarda devam eden program geliştirme çalışmalarında, programların "amaç, davranış, işleyiş ve değerlendirme" boyutları çerçevesinde ve ders bazında hazırlanması uygun görülerek, 1985-1986 yılından itibaren tüm ilkokullarda uygulanmaya başlaması sağlanmıştır (Demirel, 2014, s. 14; Güven, 2014, s. 266). Eğitimde program geliştirme ve ölçme değerlendirme çalışmalarına 1990'lı yıllarda daha fazla önem vermeye başlamış, ders bazında program geliştirme ihtisas komisyonları kurulmuş, bu komisyonların çalışmaları doğrultusunda bir yıllık zaman zarfında hazırlanan programlar uygulanmaya başlamış (Tekışık, 1992; Demirel, 2014, s. 15) ve bu dönemden itibaren öğretim programları ders bazında hazırlanmaya başlamıştır (Çelenk vd., 2000, s.126). Daha önceleri davranışçı yaklaşımlar ile hazırlanmakta olan öğretim programları, 2005 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmış, etkinlik temelli öğretme öğrenme sürecinde öğrenciyi eğitim öğretim sürecinin merkezine almıştır (Güven 2014, s. 266).

Milli eğitim sistemi içerisinde ilköğretim düzeyinde eğitim veren okullar için yürütülen program geliştirme çalışmaları ile birlikte bu okulların yapısal olarak geliştirilmesi için bir takım çalışmalar Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren yürütülmüştür. Tedrisat-ı İptidaîye Kanun-ı Muvakkati'de (İlköğretim Geçici Kanunu - 1913) ile 2'şer yıllık 3 devreden toplamda 6 yıl olarak zorunlu hale getirilen İlköğretim seviyesinde eğitim, 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tek evre halinde 5 yıla düşürülmüştür (Güven, 2014, s. 256). John Dewey'in raporu sonrasında 1926 yılında hazırlanan ilkokulların eğitimi süresi 1. 2. ve 3. sınıftan oluşan I. devre ve 4. ve 5. sınıftan oluşan II. devre olarak ayrılmış ve eğitim süresi beş yıl ile sınırlandırılmış, 5 yıllık ilköğretim 1998 yılına kadar devam etmiştir (Tekışık, 1992; Özkan, 2014, s. 125).

İlköğretim okullarının sekiz yıllık eğitim vermesi için çalışmalar 1968 yılı itibarı ile başlatılmış olsa da (1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu ile 8 yıl olarak düzenlenen ilköğretim eğitimi), bu çalışmalar ancak 1981-1982 eğitim öğretim yılında deneme uygulamaları ile hayata geçirilebilmiş, beş yıllık ilkokullar ve üç yıllık ortaokullar olarak düzenlenen ilköğretim okullarında eğitim yaşı, 1992 yılında yürürlüğe giren İlköğretim Yönetmeliği ile 6-15 yaş olarak belirtilmiş, 1997 yılında çıkarılan 4306 Sayılı Kanun kapsamında, 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren tüm ülkede kesintisiz olarak 8 yıllık ilköğretime geçilmiştir (Akyüz, 2011, s. 348). Bu dönemde bütünsel bir yapıda sürdürülen 8 yıllık kesintisiz eğitim, derslerin genellikle sadece sınıf öğretmenleri tarafından işlendiği ilk 5 yıl ve derslerin tamamının alan öğretmenleri tarafından verildiği sonraki 3 yıl olmak üzere iki evre olarak düzenlenmiştir (Güven, 2014, s. 261). 2012 yılına gelindiğinde ilköğretim okullarının yapısında köklü bir değişikliğe gidilerek daha önce sekiz yıl olan kesintisiz ilköğretim düzeyinde eğitim 4 yıllık ilkokul ve 4 yıllık ortaokul olarak (4+4) iki evreye ayrılmış ve kesintisiz ibaresi kaldırılmış, okula başlama yaşı 60-66 aya çekilmiş ve 4 yıllık lise eğitimi ile kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen eğitim-öğretim sistemine geçilmiştir (Güven, 2014, s. 270).

Köy İlkokulları ve Köy Enstitüleri

Cumhuriyetin ilk yıllarında ilköğretim düzeyinde eğitimin, dönemin ülke nüfusunun %80'ini barındıran (Özkan, 2014, s. 194), köylere de ulaştırılması için, 1927 yılından itibaren başlatılan program geliştirme çalışmalarının amacı, şehirlerde eğitim veren ilkokullarda olduğu gibi, "*çevresine etkin uyum yapabilecek iyi yurttaşlar yetiştirmek*" olarak belirlenmiştir (Çelenk vd., 2000, s.50). 1924 yılında Türkiye'ye davet edilen John Dewey'in hazırlamış olduğu rapor şehir ve kasabalarda eğitim veren ilköğretimin okullarının program çalışmalarına olduğu gibi, köy mektepleri müfredat programının uygulanmasında ve köy öğretmen okullarının açılmasında etkili olmuştur (Tekişik, 1992). Köy çocuklarının ihtiyaçlarının, şehirlerde yaşayan çocukların ihtiyaçlarından farklı olduğu düşüncesi ile hazırlanan köy ilkokulları programında, eğitim süresi 3 yıl olarak belirlenmiş, şehir ilkokullarından farklı olarak köy yaşantısının ihtiyaçları doğrultusunda programda ziraat işlerine yönelik eğitime de yer verilmiştir (Tekişik, 1992; Çelenk vd., 2000, s.53). 1927 yılında ve 1936 yılında hazırlanarak uygulamaya konulan 3 yıllık köy ilkokulları programları, 1939 yılında hazırlanan "köy okulları program projesi" ile 5 yıllık olarak hazırlanmaya başlamıştır (Çelenk vd., 2000, s.59).

Eđitim politikalarının "*her Őey devlet içindir*" dűŐencesiyle oluŐturulduđu; 1939, 1942, 1946 ve 1949 yıllarında toplanan eğitim Őuralarında, eğitim meselelerinin izerinde önemle durulduğu, 1938-1950 yılları arasında, Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarda olduğu tek parti ve milli Őef döneminde, ilköğretim seviyesinde eğitimi hızlandırarak köylüyü toprağına bağlamak ve kalkınmalarını sağlamak amacıyla köy enstitüleri kurulmuŐtur (Özkan, 2014, s. 140). Köy enstitüleri, köyün gençlerini "iŐ içinde iŐ yaparak iŐ için eğitmeyi" ve "köyden alınan gençleri köyün kalkınmasının lideri olarak yetiŐtirmeyi amaçlamıŐlar ve iktidarda olan Demokrat Parti döneminde, 1954 yılında kapanmıŐlardır (Özkan, 2014, s. 203).

Ortaöğretim Okulları

Tanzimat döneminde baŐlayan ortaöğretime yönelik yenileŐme faaliyetleri çerçevesinde açılan İdadİ ve Sultanİ ve adlarla anılan RűŐtiye (1845), Darülmaarif (1849) ve Mekteb-i Sultanİ (1868) gibi ortaöğretim okulları, Cumhuriyet döneminde ortaokul (3 yıllık I. devre) ve lise (3 yıllık II. devre) olarak anılmaya baŐlamıŐ, bir takım düzenlemelere tabi tutularak Cumhuriyet'in ilk yıllarında da eğitim öğretime devam etmesi sağlanmış, sanat okulları vasıtasıyla gençlere sanat öğretilmesi amaçlanırken, liseler ile gençlerin bir st eğitim seviyesindeki üniversitelere hazırlanması plânlanmıŐtır (Güven, 2014, s. 274; Özkan, 2014, s. 126).

Ortaokul programlarında, Cumhuriyet'in ilnından sonra kısmİ değişiklikler yapılmış olsa da, bütünsel bir bakış açısı ile program geliştirme çalışmalarına ancak 1949 yılına gelindiğinde baŐlanılabilmıŐ, bu çalışmalar neticesinde hazırlanan program, ocuk psikolojisine daha uygun hale getirilerek ilkokul programına yaklaŐtırılmaya çalışılmış ve ortaöğretim okullarında yerli ders kitapları kullanılmaya başlamıştır (Binbaşıoğlu, 2009, s. 386). Liselerin I. devresi olarak 1997 yılına kadar ortaöğretim düzeyinde eğitim veren ortaokullar, sekiz yıllık eğitimin zorunlu hale getirilmesi ile birlikte 1998 yılından itibaren ilköğretim II. kademe olarak ilköğretim düzeyinde eğitim vermeye başlamıştır.

1953 milli eğitim Şurası toplantısında orta öğretime yönelik program geliştirme çalışmaları doğrultusunda, İstanbul ve Bolu'da açılan deneme okullarında uygulanan programlar, yeni hazırlanacak programlara örnek teşkil etmiş, 1949 yılında milli eğitim Őurasında alınan kararla 4 yıla çıkartılan liselerin eğitim süresi, 1954-1955 eğitim öğretim yıllarında 3 yıla indirilmiş ve müfredat programları yeniden dzenlenmiŐtır (Binbaşıoğlu, 2009, s. 387;

Özkan, 2014, s. 230). 1960'lı yıllarda, askeri darbe sonrasında, ülke nüfusunun sadece %10'nun devam edebildiği liselerde verilen eğitim, 1970 ile 1980 yılları arasında yaşanan toplumsal olaylardan olumsuz yönde etkilenmiştir. 1954-1955 eğitim öğretim yılında 3 yıla düşürülen ve 2000'li yıllara kadar 3 yıl olarak verilen lise eğitimi 2005-2006 yılında tekrar 4 yıla çıkartılmış ve 2012 yılında Milli Eğitimde Sisteminde gerçekleştirilen 4+4+4 yapısal değişikliğinin son kademesini oluşturmuştur (Güven, 2014, s. 288).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programları

Toplumun ihtiyacı olan sağlıklı ve zinde bireyleri yetiştirmek amacıyla eğitim sistemleri içerisinde beden eğitimine önemli bir yer veren pek çok gelişmiş ülkede olduğu gibi, ülkemizde de çeşitli seviyelerde verilen beden eğitimi ve spor derslerinin en genel ve en temel amacı, fiziksel etkinlikleri katılım yoluyla öğrencinin hareket kapasitesini artırmak, psikomotor becerilerinin geliştirildiği bu süreç içerisinde onlara ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri kazandırmak olarak belirlenmiştir (Şirinkan & Gündoğdu, 2011). Bireylerin bedensel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin bütünsel bir yapı içerisinde sağlanılmaya çalışıldığı; üyesi oldukları toplum içerisinde sürdürdükleri yaşantılarında ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, alışkanlık ve değerlerin kazandırılmaya çalışıldığı ve onların yaşam boyu öğrenme davranış ve becerilerinin geliştirilmeye çalışıldığı temel eğitim düzeyi ilköğretimdir (Erdoğdu, 2009; Şirin, 2009). İlköğretim düzeyinde, ilk ve ortaokullarda sürdürülen temel eğitim faaliyetlerinde kullanılacak olan eğitim programları da, toplumun eğitim sisteminin bu düzeyde temellendirilmesi ve şekillendirilmesi sebebiyle önem kazanmaktadır (Erdoğdu, 2009).

Eğitim sistemimizde, 1997-1998 yılında gerçekleştirilen yapısal bir değişiklik ile ilköğretim düzeyinde eğitim 8 yıla çıkartılarak kesintisiz olarak verilmeye başlanmıştır (Akyüz, 2011, s. 348). Eğitim ve öğretimde davranışçı yaklaşımın terk edilerek, yapılandırıcı yaklaşımın benimsenmesi üzerine 2006 yılından itibaren diğer pek çok derste olduğu gibi Beden Eğitimi Dersi öğretim programı da yapılandırmacı yaklaşım temelinde yeniden hazırlanarak uygulanmaya başlamıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, [MEB], 2006). 1998 yılında 8 yıllık kesintisiz eğitim vermeye başlayan, 2006 yılında yeniden hazırlanarak uygulamaya konulan ilköğretim Beden Eğitimi Dersi, 2012 yılından itibaren örgün eğitim sistemimizde gerçekleştirilen bir diğer yapısal değişiklik ile 4+4+4 eğitim sistemi olarak anılan, ilk ve ortaöğretimi 4'er yıllık devrelere ayıran ve ortaokulları bağımsız hale getiren

uygulama sonrasında (T.C. Resmi Gazete, 2012), 1. kademe 4 yıllık ilkokullarda "oyun ve fiziksel etkinlikler dersi"(MEB, 2012), 2. kademe ortaokullarda "Beden Eğitimi ve Spor Dersi" (MEB, 2013) ve 3. kademeye denk gelen ve ortaöğretim seviyesinde eğitim veren liselerde "Beden Eğitimi Dersi" adı altında verilmeye başlanmıştır (MEB, 2009).

Millî eğitim sistemimizde gerçekleşen yapısal ve içeriksel değişikliklerin, beden eğitimi derslerine yansımaları, 2006 İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (1-8. sınıflar), 2012 İlkokul Oyun ve Fizikî Etkinlikler Dersi (1-4. sınıflar), 2013 Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve 2009 Ortaöğretim (Lise) Beden Eğitimi Dersi başlıkları altında özet olarak verilmiştir.

İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)

Program hazırlama komisyonu tarafından; ABD'de faaliyet gösteren Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Derneği'nin (The National Association for Sport and Physical Education, [NASPE], 2004)ve okul çocukları için beden eğitimi ve spor olgusu üzerine çalışmalar yapan Uluslararası Sağlık, Beden Eğitimi, Rekreasyon, Spor ve Dans Konseyi'nin (International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport, and Dance, [ICHPER.SD], 2006); belirlemiş olduğu; bu kapsamda hazırlanan programların, Beden Eğitimi derslerinde uygulanması sonucunda öğrencide oluşması öngörülen, çıktıları ifade eden;standartlardan faydalanılarak hazırlanan ilköğretim (1-8. sınıflar) Beden Eğitimi Dersi öğretim programının temel amacı; *"bireyin fiziksel, devinışsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak, yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılımını sağlamak"* olarak belirlenmiştir (MEB, 2009).

Eğitim öğretim süreci sonunda öğrencide oluşması öngörülen çıktılar doğrultusunda uygulanan ilköğretim Beden Eğitimi Dersi ile öğrenci;

- Çeşitli fiziksel etkinliklere katılabilmek için hareket örüntüleri ve devinışsel becerilerde yeterlilik gösterir.
- Fiziksel etkinliği öğrenirken ve yaparken hareketle ilgili kavram, ilke, kural, strateji ve taktikleri anladığını gösterir.
- Sağlığı güçlendirici düzeyde fiziksel etkinliğe katılımı başarır ve korur.
- Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.

- Fiziksel etkinlik ortamlarında sorumlu kişisel ve toplumsal davranış sergiler.
(MEB, 2013)

Öğrencinin, öğrenme ve öğretme sürecinin merkezine alındığı, öğrenme ortamlarının ve etkinliklerinin *yaparak-yaşayarak ve aşamalı öğrenme modelleri* üzerine yapılandırıldığı, *yapılandırmacı eğitim yaklaşımı* temelinde hazırlanan Beden Eğitimi Dersi öğretim programı ile öğrencilerin, en temel düzeyden, spor türlerinin kendine has hareket becerilerini ve fiziksel etkinliklere özgü bilgileri, sağlıklarını geliştirecek fiziksel aktivitelere düzenli ve sürekli katılım sağlamaya dönük alışkanlıkları edinmeleri hedeflenmiş, bunun yanı sıra öğrencilerde duygusal ve toplumsal özelliklerin oluşması beklenmiştir (MEB, 2006). Bu dönemde, Beden Eğitimi Dersi kapsamında verilmesi öngörülen "*hareket eğitiminin*", 7, 8 ve 9 yaşlarında temel düzeyde hareket becerilerini, 10 ve 11 yaşlarında özelleşmiş hareket becerilerini ve 12, 13 ve 14 yaşlarında ise spora özgü hareket becerilerini içeren fiziksel aktivitelere oluşması plânlanmıştır (MEB, 2006).

İlkokul, Oyun ve Fiziksel Etkinlikler Dersi Öğretim Programı (1-4. Sınıflar)

Eğitim sistemimizde 2012 yılında gerçekleştirilen yapısal değişiklik ile birlikte eğitim ve öğretime başlama yaşı 72 aydan 66 aya çekilmiş, daha önce kesintisiz sürdürülen 8 yıllık zorunlu eğitim, 4'er yıllık üç devreye ayrılarak 12 yıla çıkartılmıştır (*T.C. Resmi Gazete*, 2012). Yaşanan bu değişiklik öncesinde, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Beden Eğitimi Dersinin ilk 3 yılında, 7, 8 ve 9 yaş grubu öğrencilere verilmesi plânlanan "*temel düzeyde hareket eğitimi*", değişiklik sonrasında 6 yaş grubu öğrencilerin de dâhil olduğu ve 4 yıl süren oyun ve fiziksel etkinlikler dersi programının tamamını kapsamıştır (MEB, 2012).

Sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmakta olan ve "hareket yetkinliği" ve "aktif ve sağlıklı yaşam" gibi iki temel gelişim ve öğrenme alanı üzerine yapılandırılan oyun ve fiziksel etkinlikler dersi, öğrencilerin, "*oyun ve fizikî etkinlikler yolu ile yaşamları boyunca kullanacakları temel hareketler, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte bunlarla ilişkili yaşam becerilerini geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarını*" amaçlamaktadır (MEB, 2012).

Eğitim öğretim süreci sonunda öğrencide oluşması öngörülen çıktılar doğrultusunda uygulanan ilköğretim oyun ve fizikî etkinlik dersi ile öğrenci;

- Temel ve birleştirilmiş hareket becerilerini, basit kurallı oyun ve fizikî etkinliklerde etkili ve öz güvenle kullanır.
- Hareket becerileri ile ilgili kavramları kullanır.
- Oyun ve hareket stratejilerini/taktiklerini kullanır.
- Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için oyun ve fizikî etkinlik kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
- Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için oyun ve fizikî etkinliklere istekli/düzenli olarak katılır.
- Oyun ve fizikî etkinlik dersinde, kültürel birikimimiz ve değerlerimiz ile ilgili; "kültürümüze ve başka kültürlerle ait geleneksel oyunları ve dansları tanır, uygular" ve "milli bayramlar/belirli gün ve haftalara ait kutlamalara isteyerek katılır" amaçlarına ulaşılır.
- Oyun ve fizikî etkinliklerde kendini tanıma, başa çıkma, bireysel sorumluluk, kendine güven ve zaman yönetimi becerilerini geliştirir.
- Oyun ve fizikî etkinliklerde iletişim becerileri, işbirliği, âdil oyun, sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir.
- Oyun ve fizikî etkinliklerdeki deneyimlerini problem çözme, hedef belirleme, plân yapma vb. süreçlerde kullanır (MEB, 2012).

Öğrencilerin, 1. sınıftan, 4. sınıfa kadar, buldukları sınıf düzeyinde oynadıkları oyunlar, katıldıkları fiziksel etkinlikler yoluyla bedensel, zihinsel, kişisel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayacak eğitim süreçlerinin tümünü içeren oyun ve fiziksel etkinlikler dersinde öğrencilerin yaş düzeyleri, hazırbulunuşluk seviyeleri, ilgi, beklenti ve bölgesel özellikleri dikkate alınarak plânlanma yapılması öngörülmektedir (MEB, 2012).

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5-8. Sınıflar)

Milli eğitim sisteminde 1998 yılında 3 yıllık eğitim süresi ile ortaöğretim düzeyinde ve eğitim veren ve 1998 yılında uygulanmaya başlayan 8 yıllık kesintisiz eğitim ile ortaöğretimden ayrılarak ilköğretim II. kademe olarak ilköğretime bağlanan ortaokullarda branş öğretmenleri tarafından uygulanan "*beden eğitimi*" dersi; 2012 yılında uygulanmaya başlayan 4+4+4 eğitim sistemi ile ilköğretim okullarından ayrılarak bağımsız hale getirilen

ve eğitim süresi 4 yıla çıkartılan ortaokullarda, Beden Eğitimi ve Spor Dersi olarak yine branş öğretmenleri tarafından uygulanmaya başlanmış ve bu süreçte ders için ilkokullardaki Oyun ve Fiziki Etkinlikler dersinin devamı niteliğinde bir program hazırlanmıştır.

Okul öncesi eğitime başlanması ile orta öğretimin tamamlanması arasında geçen eğitim-öğretim sürecinde, bireylerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmasının, onların fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özelliklerinin gelişmesinde önemini vurgulayan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında, söz konusu süreç içerisinde bu dersten beklenenin; "*öğrencilere hareket yetkinliklerini geliştirmede, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmede yol gösterici ve destekleyici olması*"; aynı zamanda onların öz-yönetimi sosyal ve düşünme becerilerini geliştirmelerine imkân sağlaması olduğu ifade edilmiştir (MEB, 2013).

Oyun ve fiziksel etkinlikler dersinde olduğu gibi, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi "hareket yetkinliği" ve "aktif ve sağlıklı yaşam" gibi iki temel gelişim ve öğrenme alanı üzerine yapılandırılmış ve öğrencilerin bu öğrenme alanları ile birlikte "öz yönetim, sosyal ve düşünsel" becerileri geliştirmeleri öngörülmüş, bu ders ile "*öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları, hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlamaları*" amaçlanmıştır (MEB, 2013).

Eğitim öğretim süreci sonunda öğrencide oluşması öngörülen çıktılar doğrultusunda uygulanan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile öğrenci;

- Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
- Hareket kavramlarını ve ilkelerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
- Hareket stratejilerini ve taktiklerini çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
- Sağlıklı yaşamla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarını ve ilkelerini açıklar.
- Sağlıklı olmak ve sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
- Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikimimizi ve değerlerimizi kavrar.
- Beden eğitimi ve spor yoluyla öz-yönetim becerilerini geliştirir.

- Beden eğitimi ve spor yoluyla sosyal becerilerini geliştirir.
- Beden eğitimi ve spor yoluyla düşünme becerilerini geliştirir.

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında, programın amacına ulaşmasında, programı derslerde uygulayacak öğretmenin yanı sıra programın uygulanacağı derslerin gerçekleşeceği sosyal çevre ve fiziksel koşulların önemine değinilmiş, öğretmenin programında uygulanmasında üst düzeyde verim alabilmesi ve belirtilen çıktılara ulaşılabilmesi için, çocukların bireysel özellikleri, okulun bulunduğu sosyal çevre ve okulun fiziksel koşulları doğrultusunda uyarlamalar yapması gerekliliği üzerinde durulmuştur (MEB, 2013).

Ortaöğretim (Lise) Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı (9-12. Sınıflar)

Milli eğitim sistemimizde 2005 yılında uygulanan içeriksel değişikliklerle beraber yapılandırıcı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan ilköğretim Beden Eğitimi Dersinin devam dersi olarak kabul edilerek liselerde uygulanan Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı, ilköğretimde temel ve özelleştirilmiş hareket becerileri edinmiş olan öğrencinin ortaöğretim beden eğitimi ile birlikte, özelleşmiş spora has hareket becerilerini edinmesi, bunun ile birlikte hayatı boyunca sürdüreceği fiziksel aktivitelere düzenli katılım alışkanlığı edinmesi, bu suretle beden ve akıl sağlığını koruması hedeflenmektedir (MEB, 2009). Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersinden beklenen; öğrencinin bu derste fiziksel aktivitelere düzenli katılım sağlayarak psikomotor, bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanda gelişimine katkı sağlaması; toplum ve sağlık açısından uygun olmayan obezite, şiddet eğilimi, zararlı madde kullanımı ve benzeri olumsuz alışkanlıklara eğilimi azaltmaktır (MEB, 2009).

Ortaöğretim seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin, yaşamları boyunca düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmalarını ve spor yapmak için gerekli temel becerileri ve bilgileri edinmelerine yardımcı olmayı amaçlayan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin bu becerileri yapılandırıcı yaklaşım temelinde, yaparak yaşayarak ve aşamalı şekilde öğrenme etkinliklerine katılım ile edinmelerini ve etkinlik sonunda hedeflere ne kadar ulaştıklarını fark etmelerini, öğrenme sürecinin gerekliliği olarak öngörmüştür (MEB, 2009).

Fiziksel aktivitelere düzenli katılımı ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını eğitim öğretimin odağına alan Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının vizyonu;

"öğrencileri; bedensel ve sportif etkinlikleri gerçekleştirmek için gereken bilgi ve becerileri edinmiş, bedensel olarak sağlıklı ve zinde, serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmeyi bilen, öğrendiklerini kişisel gelişiminde ve yaşantısında olumlu olarak kullanan bireyler olarak görmek" olarak ifade edilmiştir (MEB, 2009). Ortaöğretim düzeyinde Beden Eğitimi Derslerinin uygulandığı liselerde, dersi uygulayacak olan beden eğitimi öğretmenine, kendi okulunun imkân ve koşulları doğrultusunda eğitim ortamlarını hazırlama esnekliği sunan öğretim programı; öğretmenin dersi işlerken hareket bilgi ve becerileri ile spor kültürü ve ulusal bilinç öğrenme alanlarından ve bunların alt öğrenme alanlarından okulun koşulları doğrultusunda kolayca uygulayabileceği spor branşlarını seçmelerine olanak tanır (MEB, 2009).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı üzerine alanda yapılmış çalışmaların araştırılması sürecinde; Milli Eğitim sisteminde; zorunlu 8 yıllık eğitime geçilmesi ile ortaokulun ilköğretim II. kademeye dönüştürülmesi ve 4+4+4 sistemine geçilmesi ile ilköğretim okullarının 4 yıl ilkokul ve 4 yıl ortaokul olarak yapısal olarak birbirinden bağımsız okullara dönüştürülmesi gibi yapısal değişiklikler; klâsik eğitim yaklaşımından, yapılandırılmacı eğitim yaklaşımına geçilmesi gibi içeriksel değişikliklerin yaşandığı tespit edilmiştir. Bu değişikliklerin üzerinden çok az zaman geçmiş olması; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi üzerine alanda yeteri kadar çalışma yapılmamış olması, ayrıca Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin sistemsel ve içeriksel değişikliklere uğramadan önceki türleri üzerine yapılan çalışmalarla bağlantılı olarak incelenmesinin araştırmanın önemi açısından gerekli olması sebebiyle, ilgili araştırmalar kısmında Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı üzerine yapılmış az sayıda çalışmanın yanı sıra, 4+4+4 sistemine geçilmeden önce ilköğretim düzeyinde eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü I. (ilkokul) ve II. kademe (ortaokul) Beden Eğitimi ve Spor Dersleri ve bu derslerin öğretim programları üzerine yapılmış diğer çalışmalara da yer verilmiştir.

Yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve dersin öğretim programı üzerine alanda yapılan alan yazın araştırmasında tespit edilen 2 çalışmadan birinde, Işıkgöz (2015), beden eğitimi öğretmenlerinin, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının temel ilkeleri hakkında görüşlerini tespit etmek amacıyla, programda belirtilen temel ilkeleri içeren veri toplama aracını 2014–2015 eğitim öğretim yılında Sakarya ili merkez ve ilçelerindeki, ortaokullarında görev yapan 87 beden eğitimi ve spor öğretmenine uygulamış, beden eğitimi öğretmenlerinin ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında belirlenen temel ilkelere olumlu yaklaşıtları ve öğretmenlerin görüşlerinde yalnızca hizmet yılı ve eğitim durumu değişkenlerinde anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğerinde ise, beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve bu

sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan, Demirhan vd. (2014), 16 beden eğitim öğretmeninin katılımıyla gerçekleştirdikleri odak grup görüşmelerinden elde ettikleri verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanmışlardır. Demirhan vd. (2014), araştırmaya katılan öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları en önemli sorunların; okul yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersini önemsiz görmeleri, müfettişlerin bu dersi değerlendirecek özelliklere sahip olmamaları, velilerin derse ilgisiz kalmaları, özlük hakları öğretmenlerin hususunda bilgiye sahip olmamaları, öğrencilerin derse uygun kıyafet getirmemeleri, kız öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmaları, tesis ve araç-gereç yetersizliği, ders süresinin kısalığı, öğrenci sayısının fazlalığından dolayı ders plânlama-yürütme-değerlendirme süreçlerinin tam yapılamaması, zümre çalışmalarının işlevsel olmaması ve öğrencilerin dershaneye gitmelerinden dolayı ders dışı etkinliklerin yapılamaması gibi pek çok bulguya ulaşmışlardır.

Beden Eğitimi Dersleri ve derslerin öğretim programları üzerine alanda yapılan sınırlı sayıda çalışmanın, ilköğretim okullarında 2012 yılına kadar uygulanan beden eğitimi derslerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmalarda, dersin öğretim programlarında yapılan değişiklikler, programın hedeflerine ulaşma düzeyleri, uygulama sürecinde yaşanan sorunlar, öğretmen yeterlilikleri üzerine öğretmen, öğrenci ve okul yöneticilerinin, tutum, algı ve görüşlerinin araştırıldığı görülmüştür. (Gülüm & Bilir, 2011; Solmaz, 2006; Ertaş, 2007; Arslan & Altay, 2008; Şirin, 2009; Demirhan vd., 2008; Ünlü, 2008; Şirinkan & Erciş, 2009; Akdoğan, 2009; Alakurt, 2009; Yalçın & Gündüz, 2010; Dalaman, 2010; Gündoğdu & Şirinkan, 2011; Yıldız, 2010; Güllü vd., 2011; Doğar, 2013; Tokat, 2013; Karahan, 2011; Yıldız & Kangalgil, 2014; Erdoğan & Öçalan, 2010). Örneğin Gülüm ve Bilir (2011); yapılandırmacı yaklaşım esasına dayandırılarak hazırlanan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının uygulanabilme koşulları ve program ile ilgili eğitim gereksinimi hakkında beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında 133 beden eğitimi öğretmenlerine hazırladıkları “Beden Eğitimi Programı Değerlendirme Anketi”ni uygulamışlardır. Araştırmacılar, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan beden eğitimi öğretim programının davranışçı eğitim sistemi içerisinde gelen beden eğitimi öğretmenleri tarafından özümsemediği, bununla birlikte, öğretmenlerin yapılandırmacı program ile ilgili eğitime gerek duymadıkları sonucunu elde etmişlerdir. Bu araştırma neticesinde öğretmenlerin, sınıflardaki öğrenci sayısının uygun olmayışı, ders saati, araç-gereç ve tesislerin yetersizliği gibi uygulama

boyutundaki sorunlar nedeniyle programın uygulanmadığı yönündeki görüşlerine ulaşmışlardır.

Benzer şekilde, Solmaz (2006), tarafından Milli Eğitim bünyesindeki okullarda beden eğitimi derslerinin işlevsel durumunu belirlemek ve Beden Eğitimi Dersi öğretim programlarında yer alan davranış ve amaçların dersin işleniş biçimine etkisini tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada; araştırmacı tarafından geliştirilen anket Kocaeli ilinde ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 50 beden eğitimi öğretmenine uygulanmıştır. Araştırmacı, beden eğitimi derslerinin uygulanabilirliğinin ders saati, ders için gerekli alan ve malzeme açısından yetersiz olduğu; ilkokuldan itibaren beden eğitimi derslerinin beden eğitimi öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiği; programın amaç ve davranışlarının yeterince yerine getirilmediği; programın belirli aralıklarla gözden geçirilmesi ve ders saatinin haftalık 2 saatten 4 saate çıkartılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Başka bir çalışmada, Kütahya ilinde eğitim bütünlüğü içinde ilköğretim okullarının 6., 7. ve 8. sınıflarında uygulanmakta olan Beden Eğitimi Dersinin verimliliğini tespit etmeyi amaçlayan Ertaş (2007); Kütahya il merkezinde 11, ilçelerden 6 okul olmak üzere toplam 17 ilköğretim okulunda 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören 1126 öğrenciye “beden eğitimi ve spor” hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla anket uygulamıştır. Araştırmacı, kız ve erkek öğrencilerin ailelerinin büyük çoğunluğunun (622 aile) *aktif olarak sporla ilgilenmediklerini*, büyük bir çoğunluğunun ise (528 aile) çocuklarını boş zamanlarında ve tatillerde spora yönlendirdiklerini, kız ve erkek öğrencilerden 259’unun lisanslı olarak spor yaptığını tespit etmiştir. Beden eğitimi derslerini havalanın elverişli olduğu zamanlarda okul bahçesinde, elverişsiz olduğu zamanlarda ise sınıf, okulların giriş katları, koridor araları gibi alanlarda işlendiğini elde etmiştir. Öğrencilerin 659’u okullarındaki spor alanlarını yeterli bulurlarken, 224’ü yetersiz olduğu görüşünü bildirmiştir.

Aynı şekilde, Beden Eğitimi Dersi programı üzerine gerçekleştirdikleri araştırmalarında, Arslan ve Altay (2008), sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi ders programı ve ders uygulamalarına ilişkin görüşlerini saptamak ve bu görüşler arasında katılımcıların cinsiyetleri, meslekte geçirdikleri hizmet süreleri ve mezun oldukları bölümlere göre anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için Denizli ili merkez ilçe ilköğretim okullarında görev yapan, “Kişisel Bilgi Formu” ile demografik özelliklerini belirledikleri 425 sınıf öğretmenine “Okul Sağlık İndeksi-Beden Eğitimi Ölçeği”ni uygulamışlardır. Araştırmacılar, sınıf öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Ders Programına yönelik

uygulamaları ile ilgili görüşlerinin olumsuz olduğunu tespit etmişler, hizmet yılı yönünden anlamlı farklara ulaşmışlar ve ilköğretim birinci seviye Beden Eğitimi Derslerinin sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmasında istenilen niteliklere ulaşamadığını ifade etmişlerdir.

Uygulanmasına 2006 yılında karar verilen ve aynı yıl 6. sınıflarda uygulanmaya başlayan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının, genel amaçlar, kazanımlar, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarında beden eğitimi öğretmenleri açısından uygulanabilirlik düzeyinin; cinsiyet, kıdem, ortalama sınıf mevcudu, hizmetiçi eğitime katılma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmalarında Şirin (2009), betimsel tarama modelini kullanmışlar, öğretim programının uygulanabilirliğini belirlemek amacıyla 39 sorudan ve öğretim programının genel amaçları, kazanımlar, öğretme öğrenme süreci ve ölçme-değerlendirme gibi öğretim programı öğelerini de temsil eden dört alt boyuttan oluşan ölçme aracı ile ilgili verileri elde etmişlerdir. Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları sonrasında geliştirdikleri veri toplama aracını, e-anket biçiminde uygulayan araştırmacı, 47 ilden, 175 öğretmenin gönüllü katılımı ile elde ettiği verilerin değerlendirilmesi sonucunda; beden eğitimi öğretmenlerinin 6. sınıf Beden Eğitimi Dersi öğretim programının uygulanabilirlik düzeylerini genel amaçlar ve kazanımlar boyutunda “kısmen”, öğrenme-öğretme sürecinde ve ölçme-değerlendirme sürecinde ise “az” olarak değerlendirdiklerini tespit etmişlerdir.

Başka bir çalışmada ise, Demirhan vd. (2008); beden eğitimi öğretmenleri ve üniversite öğretim elemanlarının Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı; beden eğitimi öğretmenleri ve okul müdürlerinin Beden Eğitimi Dersinin işlenişinde ortaya çıkan eksiklikler; beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi kapsamında yer alması gereken etkinliklere ilişkin görüşlerine yönelik çalışmalarında; toplam 12843 öğretmen, 396 öğretim elemanı, 4274 okul müdürü ve 156544 öğrenciye anket uygulamışlardır. Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yarıya yakını, Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının amaçlarının yeterlik derecesinin “iyi”, hedeflere ulaşılma derecesi “orta” düzeyde olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Söz konusu çalışmada Beden Eğitimi Ders içeriğinin dersin amaçlarını gerçekleştirme derecesine ilişkin görüşlerini belirten beden eğitimi öğretmenleri, çoğunlukla gerçekleştirme derecesini “orta” düzeyde olduğunu vurgulamışlardır. Araştırmaya katılanlar, derslerin işlenmesindeki en önemli üç sorunu; “tesis yetersizliği, ders saatlerinin yetersizliği ve araç-gereç yetersizliği” olarak

belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler ve öğretim elemanları en sık kullanılan öğretim yöntemi “komut” olarak belirtirken, beden eğitimi öğretmenleri ise göre Beden Eğitimi Derslerinde yer alması gereken ve yüzdeler değeri en yüksek beş etkinliği sırası ile voleybol, basketbol, tenis, futbol ve yüzme olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler ise sırasıyla voleybol, yüzme, izcilik, futbol ve basketbol branşlarına ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

2007-2008 eğitim öğretim yılından Kırşehir, Aksaray, Konya, Kayseri ve Yozgat İllerinde görev yapan 280 beden eğitimi öğretmenin katıldığı araştırmasında Ünlü (2008); cinsiyet, meslekî kıdem, spor branşı, hizmet içi eğitim alma durumları, çalıştıkları okulun düzeyi, görev yaptıkları okullarda çalıştırdıkları okul takımlarının başarıları ve düzenli spor yapma alışkanlıkları gibi değişkenler üzerinden beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilik algıları ve sınıf yönetimi davranışlarını karşılaştırmışlardır. “Araştırmacı, beden eğitimi öğretmenlerinin tüm alanlarda kendilerini yeterli olarak algıladıklarını ve beden eğitimi öğretmenleri arasında cinsiyet, hizmet içi eğitim alma, okullarında çalıştırdıkları takımların başarılı olması ve düzenli spor yapma alışkanlıkları gibi durumlarda yeterlilik algıları arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Araştırmacı, çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin sportif branşları ve görev yaptıkları okullarının düzeyleri ile yeterlilik algıları arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamış, meslekî kıdemleri ile yeterlilik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Araştırmacı beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının olumlu olduğunu, cinsiyet farkının sınıf yönetimi davranışlarında anlamlı bir farklılık oluşturduğunu tespit etmiş, sınıf yönetimi davranışları ile değerlendirmeye aldığı diğer boyutlar arasında ise anlamlı bir farklılığa ulaşamamışlardır

İlköğretimin yedinci sınıflarında uygulanan yeni yapılandırmacı programı değerlendirmek amacıyla yapılan başka bir çalışmada Alakurt (2009); İstanbul’da görev yapan 32 beden eğitimi öğretmene 2008 yılından itibaren uygulamaya konulan öğretim programını değerlendirmelerini, dikkat çektikleri noktaları ve programı algılayışlarını sorgulayan bir anket uygulamışlardır. Araştırmacı bu anketle programın bilinmeyen yönlerinden ziyade, bilinen yönlerinin nasıl bilindiğini saptamaya çalışmışlar. Araştırmacı, beden eğitimi öğretmenlerinin yapılandırmacı program hakkında; müfettişler, hizmet içi eğitimler ve formatör öğretmenler aracılığıyla yapılması gereken bilgi paylaşımı yönünden eksikliklerinin olduğu; yapılan seminerlerin nitelik ve nicelik bakımından yetersiz olduğu, dolayısıyla program hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıkları; yapılandırmacı

programın öğretmenlerin rehberlik fonksiyonu bakımından yetersiz olduğu yönünde görüşlere sahip oldukları sonucuna varmışlardır. Ayrıca öğretmenlerin, bir önceki öğretim programında yer alan düzen alıştırmalarının devam etmesi gerektiği, bütünsel bir sistem değişikliği yerine, sistemin aksayan unsurlarının revize edilmesinin daha iyi sonuçlar doğuracağı düşüncesinde olduklarını tespit etmişlerdir.

İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı üzerine yapılan başka bir çalışmada Ankara ilinde görev yapan 110 beden eğitimi öğretmenin ilköğretim Beden Eğitimi Dersi yeni öğretim programı hakkında görüşlerini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında Akdoğan (2009), öğretmenlere araştırmacı tarafından geliştirilen anketi uygulayarak programın içerik, zaman, materyal ve ölçme değerlendirme alt boyutlarını cinsiyet ve kıdem bakımından değerlendirmelerini istemişlerdir. Araştırmacı, çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün; yeni öğretim programının öğretmen nitelikleriyle bağdaştığı, Beden Eğitimi Dersleriyle ilgili görevlendirme sorununun olmadığı, Seçmeli Spor Dersleriyle ilgili sorun yaşanmadığı ve bununla birlikte yeni programın ülke şartlarına uygun olmadığı görüşlerini elde etmişlerdir.

Benzer şekilde, Şirinkan ve Erciş (2009); ilköğretim kurumlarında yürütülmekte olan Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programındaki öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme kriterlerini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, Türkiye'nin 7 bölgesindeki 16 ilinde görev yapmakta olan 284 beden eğitimi ve spor öğretmenine anket uygulamışlardır. Araştırmacılar, öğretmenlerin beden eğitimi ve spor öğretim yöntemi olarak komut yöntemi, alıştırmaya yöntemi, eşli çalışma yöntemi ve kendini değerlendirme yöntemini en fazla kullandıkları yöntemler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, öğrencilerin değerlendirilmesinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin daha çok uygulamalı ve sözlü sınavlara yer verdiklerini tespit etmişlerdir.

Diğer bir çalışmada ise Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yenilenen İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı hakkındaki görüşlerini betimsel nitelikteki çalışmasıyla saptamaya çalışan Yalçın ve Gündüz (2010), 205 beden eğitimi öğretmenine geliştirdikleri anketi uygulamışlardır. Çalışmalarında öğretmenlerin, yaşa, cinsiyete, meslekî kıdeme, bağlı olduğu kuruma ve hizmet içi eğitim alıp almamalarına göre programa ilişkin görüşlerinin değişip değişmediğini belirlemeye çalışan araştırmacılar, beden eğitimi öğretmenlerinin yaş, cinsiyet ve kıdeme göre özel ve devlet ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi

öğretmenleri arasında farklılık olmadığını, ancak hizmet içi eğitim almada özel okulların daha avantajlı olduğunu tespit etmişlerdir.

Benzer şekilde ilköğretim birinci kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı kazanımlarının gerçekleşme durumuna ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmalarında, Dalaman (2010); ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Beden Eğitimi Dersinin ne denli önemli olduğundan yola çıkarak; bu dersin 1. sınıftan 5. sınıfa kadar olan öğretim programları kazanımlarının öğrenciler tarafından sağlanmasında, birinci kademe beden eğitimi derslerine giren öğretmenlerin cinsiyet, ilçeler, hizmet yılı ve mezun oldukları bölüm değişkenleri açısından farklılıkların olup olmadığını araştırmışlardır. Çalışmada, Konya ilindeki okulların ilköğretim birinci kademesinde görev yapan 632 öğretmene kendi geliştirdikleri anketi uygulayarak birinci kademe Beden Eğitimi Dersine giren öğretmenlerin, bu derse yönelik olumlu tutum ve uygulama durumlarına sahip oldukları, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersinin işlemede zorluk çekmediği, ancak beden eğitimi öğretmenlerinin birinci kademe ders işlemede zorluk çektikleri, müfettişlerin bu derse gerekli önemi vermedikleri, dersin kazanımlarının öğretmenlerin çoğunluğu tarafından gerçekleştirildiği, bazı kazanımların gerçekleştirilemediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla nicel ve nitel araştırma desenlerini kullanarak yaptıkları araştırmanın nicel bölümünde Yıldız (2010); 2006-2007 eğitim öğretim yılında, Ankara il merkezinde bulunan 8 ilçedeki 53 ilköğretim okulda görev yapan 984 öğretmen ile araştırmanın nitel bölümünde ise yine aynı evrenden seçilmiş 12 öğretmen ile görüşmüşlerdir. Araştırmacı; çalışmasının nicel bölümünde sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumlarını cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, eğitim enstitüsü, yüksekokul, eğitim fakültesi ve diğer fakülteler mezunu olma, önlisans ve lisans mezunu olma, egzersiz yapma gibi çeşitli değişkenlerle karşılaştırmış ve sınıf öğretmenlerinden erkeklerin kadınlara, 30 yaş ve üstünün, 29 yaş ve altına, kıdemlilerin kıdemsizlere, eğitim enstitüsü mezunlarının diğer bütün fakülte mezunlarına, ön lisans mezunlarının lisans mezunlarına, daha fazla egzersiz yapanların egzersiz yapmayanlara göre daha olumlu tutuma sahip oldukları ve daha az problemle karşılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacı sınıf öğretmenlerinden Beden Eğitimi Dersi ile ilgili sertifikaya sahip olanların olmayanlara, beden eğitimine yönelik hizmet içi eğitim alanların almayanlara göre daha

olumlu tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Araştırmacı, çalışmasının nitel bölümünde; sınıf öğretmenlerinin, Beden Eğitimi Dersinin çok gerekli bir ders olduğu yönünde görüş birliği içerisinde olduğu, beden eğitimi derslerini verimli bir şekilde işleyemediklerini ve bunun sebebinin de Beden Eğitimi Dersini yönetebilecek bilgi birikimi ve yeterli donanıma sahip olmadıkları ve dolayısıyla da Beden Eğitimi Dersinin amacına ulaşmadığı görüşünü vurgulamışlardır. Araştırmacı, bu bölümde ayrıca; sınıf öğretmenlerinin ders programlarının yoğun olması ve Beden Eğitimi Dersinden sonra diğer derslere de giriyor olmaları, dolayısıyla kıyafetlerini değiştirecek zaman bulamamaları ve bu sebeple Beden Eğitimi Dersi için gerekli kıyafetleri kullanmadıkları, Beden Eğitimi Dersine yönelik ilgilerinin ve becerilerinin yetersiz olduğu; çocukların ise akademik başarıya öncelik vermesi sebebiyle de Beden Eğitimi Derslerinde daha önemli görülen başka derslerin işlenmesine öncelik verdiklerini tespit etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimleri sırasında beden eğitimi ile ilgili aldıkları derslerin sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerini yürütebilmeleri için yeterli olmaması, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersini yürütebilecekleri spor salonu, araç, gereç ve malzemeye sahip olmaması durumları da sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemler olarak araştırmacı tarafından tespit etmişlerdir.

İlkokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı hususundaki algılarını araştırdıkları çalışmalarında Gündoğdu ve Şirinkan (2011); Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesindeki 16 şehirden 720 beden eğitimi öğretmenine anket uygulamışlar ve ayrıca gözlem çalışmaları yapmışlardır. Araştırmacılar, beden eğitimi ve spor öğretim programı hedef ve kazanımlarının içerik, metot, teknik ve değerlendirme süreci bakımından arzu edilen ile mevcut durum arasında farklılıkları olduğu; eğitim ve öğretim programı ile amacın bir birine uymadığı; hedef ve kazanımların önemli olduğunun vurgulanmasına rağmen öğrenciler tarafından yeterince sağlanmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Milli eğitim sistemimizde yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesi üzerine yeniden düzenlenen öğretim programlarından İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının kazanımları, etkinlik örneklemeleri ve ölçme değerlendirme yöntemlerini inceleyen Güllü ve arkadaşları (2011), tarama modelinde, nitel araştırma deseninde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, Beden Eğitimi Dersi öğretim programını incelemişler; 1-5. sınıflar için hazırlanmış 57 adet bilişsel, 67 adet duyuşsal, 43 adet psikomotor hedef kazanım

olduğunu; 6. 7. ve 8. sınıflarda ise 33 adet bilişsel, 66 adet duyuşsal ve 15 adet psikomotor kazanımın olduunu tespit etmişler, kazanımlar ile ilgili ifadeler incelendiğinde kullanılan bazı ifadelerin uygulamada esnasında zorluklar yaşanmasına sebep olabileceğini belirtmişlerdir.

İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. sınıflar) Beden Eğitimi Derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışları ve öğretmenlerin yaklaşımlarını değerlendirmek ve öğretmenlerin bu konudaki eğitim ihtiyaçlarını belirlemek için, Erzurum ili, il merkezindeki dört ilköğretim 2. kademe okulunda yapılan bir çalışmada Doğar (2013), Beden Eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlarla ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla 115 beden eğitimi öğretmenine anket uygulamak suretiyle nicel; yine Beden Eğitimi Derslerinde öğrenciler tarafından sergilenen istenmeyen davranışları ve bu davranışlar karşısında beden eğitimi öğretmenlerinin verdikleri tepkilere ilişkin 9 beden eğitimi öğretmeni ile görüşmeler ve sınıf içi gözlemler yapmak suretiyle de nitel araştırma desenlerini bir arada kullanmışlardır. Derslerde oyun ve aktiviteyi bırakıp konuşma, arkadaşlarının dikkatini dağıtma, derse katılmama gibi istenmeyen davranışlar sergileyen öğrencilere öğretmenlerin sözlü uyarma, yapmak istemeyeceği iş verme, sınıf kurallarını hatırlatma gibi tepkiler verdiklerini tespit etmişlerdir Araştırmaya katılan öğretmenler ise öğrencilerin sergilemiş olduğu istenmeyen davranışların sebeplerini; ailevi sorunlar, motivasyon eksikliği, çevresel faktörler, öğrencilerin birbirini kıskanması gibi görüşlerini ifade etmişlerdir.

Tokat (2013); beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin etkinliği üzerine görüşlerinin incelediği araştırmasında; Ankara ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinden her ilçeden rastgele seçilmiş 15 okul, toplamda 120 okul, 255 beden eğitimi öğretmeni ve 230 okul idarecisi ile görüşerek Beden Eğitimi ve Spor Dersinin etkinliğini tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırmacı; öğrenci velilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine gerekli önemi vermedikleri, dersin öğrencilerin fiziksel gelişiminde etkisinin olduğu, dersin öğrencilere birlikte hareket etme davranış alışkanlığı kazandırdığı, yeni sporcuların yetişmesine katkı sağladığı gibi bulgulara ulaşmışlardır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmen ve idareciler; Beden Eğitimi ve Spor Dersinin öğrencilere yaşam boyu spor kavramını kavratmada ve bu sayede günlük yaşam sorunlarının daha çabuk çözümlenmesine fayda sağladığı yönünde görüş belirtmişlerdir.

Engelli öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumlarını ve karşılaştıkları sorunları betimlemek amacıyla, Karahan (2011) tarafından Ankara ilindeki devlete bağlı ortopedik, işitme ve görme engelli okullar ile ve Tokat illindeki devlete bağlı bir ortopedik, işitme ve görme engelli okulunda 179 öğrenciye, araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen ölçekler uygulanmışlardır. Araştırmacı, kız öğrencilerin Beden Eğitimi Derslerinde kendilerini erkek öğrencilerden daha yetersiz algıladıkları, görme engelli öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumlarının ortopedik ve işitme engelli öğrencilere göre daha olumlu olduğu, anne ve baba eğitim düzeyleri düşük öğrencilerinin kendilerini anne baba eğitim düzeyi yüksek engelli öğrencilerden daha yetersiz olarak algıladıkları gibi çeşitli sonuçlara ulaşmışlardır. Ayrıca araştırmacı; engelli öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde karşılaştıkları sorunların ders işlenişinden ve fizikî çevreden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî yeterlikleri, kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanmasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi amacıyla yapmış oldukları betimsel çalışmalarında Yıldız & Kangalgil (2014), 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan 700 öğretmene, araştırmacıların kendileri tarafından geliştirilen, 5'li likert tipi sorulardan oluşan 27 maddelik ölçme aracı uygulanmıştır. Öğretmenler çoğunlukla öğrenci merkezli yaklaşımlarla ders işlediklerini ve dersin süresini kısmen yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrenme ve öğretme strateji ve tekniklerinden eşli, komut ve alıştırma yöntemlerini kullanmayı tercih ettikleri öğrencinin tasarımı, yönlendirilmiş buluş ve kendi kendine öğretme yöntemleri gibi öğrenen merkezli yaklaşımları kullanmayı pek tercih etmedikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin derslerde, özel öğretim yöntemlerini kullanmamasını, dönüt vermede yaşanan sıkıntılar, öğretmenin bilgi yetersizliği, uygun ders ortamının olmaması, öğretmen merkezli ders işlenmesi, ders saatlerinin yetersizliği, ders dışı etkinliklerin fazla olması, öğrencinin istememesi, görev yaptığı okuldaki öğrencinin seviyesinin düşük olması gibi gerekçelerle açıkladıkları görülmüştür.

İlköğretim 2. Kademe, 2006-2007 yılından itibaren uygulanmaya başlayan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının genel amaçları, kazanımları, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin uygulanabilirlik düzeyini, beden eğitimi öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amacıyla betimsel tarama modelinde

gerçekleştirdikleri çalışmalarında, Erdoğan ve Öcalan (2010), bu dersin öğretim programının uygulanabilirlik düzeyini belirlemek amacıyla programa ilişkin (programın genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme) dört alt boyutun yer aldığı 39 sorudan oluşan anket formundaki, veri toplama aracı, 2008–2009 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 615 beden eğitimi öğretmeninden, tesadüfî olarak seçilen 248 beden eğitimi öğretmenine uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin, SPSS 15.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı yardımıyla analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgulardan; 2. kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanabilirlik düzeyi öğretmenler açısından; programın genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci alt boyutlarında “kısmen” ve ölçme-değerlendirme alt boyutlarında “az” olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi üzerine gerçekleştirilen alanyazındaki sınırlı sayıda araştırmada, öğretim programının derslerde uygulanması sürecinde öğrencilerin derslere karşı ilgisiz kaldığı ve derse uygun kıyafet getirmedikleri, ayrıca ders süresinin kısa ve sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması ve araç-gereç ve tesis yetersizliği sebebiyle derslerin gerektiği şekilde uygulanmadığı gibi bulgulara rastlanmıştır. Eğitim sisteminde gerçekleşen yapısal değişiklik öncesinde verilmekte olan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi üzerine gerçekleştirilen araştırmalarda ise, sınıflardaki öğrenci sayısının fazlalığı, ders süresinin, dersleri uygulayacak tesis ve araç-gereç yetersizliği gibi sebeplerden dolayı dersin hedeflerine ulaşma düzeyinin yetersiz kaldığı, ayrıca öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımı özümseyemediği ve derslerinde öğreten merkezli yaklaşımlara özgü öğretim yöntem ve tekniklerini kullandıkları, okul yöneticileri, veli ve öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine ilgisiz kaldıkları bulgularına rastlanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, araştırma deseni, veri toplama araçlarının özellikleri, katılımcılar, verilerin analizi ve bulguların elde edilmesinde faydalanılan nitel veri çözümleme teknikleri, araştırmacının rolü ve güvenilirlik çalışmalarını yer almıştır.

Araştırmanın Deseni

Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılması uygun görülmüştür. Nitel araştırmalarda amaç; incelenen olguları ortaya çıktıkları durumlarda, kişileri ise kendi ortamlarında, onlara özgü davranış ve tutumlar ile tüm yönleriyle anlamaya ve kavramaya çalışmaktır (Merriam, 1998). Bu araştırmanın amacı ve doğası belli bir grup beden eğitimi ve spor öğretmenin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalıklarını bütünsel ve açıklayıcı bir yolla anlamayı gerektirir. Dolayısıyla bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının kullanılması uygun görülmüştür.

Durum çalışması araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007). Belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilen durum çalışmalarında, bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Eğitim alanında yapılan nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan durum çalışmalarında ise, durum, bir öğrenci, bir öğretmen, bir program, bir sınıf, bir okul, bir topluluk ya da belirli bir eğitim

politikası olabilir (Merriam, 2009, s. 40). Bu araştırmada analize konu olan durum, Sinop ili il merkezindeki ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleridir.

Olgu, olay ve durumların kendi doğal ortamlarında ve kendilerini oluşturan faktörler de dikkate alınarak, olanca gerçekliği ile bütünsel bir yapı içinde, gözlem, görüşme ve belge analizi gibi yöntemler kullanılarak yapılan nitel araştırmaların doğasında öznellik ve bireye görelilik vardır. Dolayısıyla, bu tür araştırmalarda çok yaygın olarak kullanılan durum çalışmasında, durumlar birbirinden farklı olduğu için sonuçların genellenmesinin söz konusu olmadığı düşünülür. Ancak, istatistiksel genellemelerin yapıldığı nicel araştırmalardan farklı olarak nitel araştırmalarda bir evrene değil de bir kurama genelleme yapan analitik genellemeler söz konusudur (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 288).

Bir ya da bir kaç durumun kapsamlı ve derinlemesine araştırıldığı nitel durum çalışmalarında genellikle birden fazla veri toplama yöntemi ile zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır (Creswell, 2007). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarını belirleme amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 119) kullanılmış ve öğretmenlerden temin edilen yıllık plân örnekleri incelenmiştir. Bu araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri aşağıda ayrıntılı olarak aktarılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 2013 tarihi ile yenilenen ve 2013-2014 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanılan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarını, öğretim programı hakkındaki görüşlerini ve öğretim programını okullarının sahip olduğu fiziksel koşullara göre içselleştirme süreçlerini belirlemek amacıyla yapılan görüşmeler nitel araştırma deseninde yapılmış bu çalışmanın veri toplama sürecini oluşturmuştur.

Katılımcılar

Eğitimde araştırma yöntemleri üzerine çalışan Cohen, Manion ve Morrison'a göre (2000) fiziksel ve sosyal dünyada olanları anlamsallaştırma sürecinde deneyim, mantık ve araştırma gibi olgulardan faydalanmaktadır. Eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin yıl içerisinde uygulayacakları dersler için hazırlık sürecinde ve dersleri uygulama sürecinde karşılaştıkları problemleri anlamsallaştırmaları; bu problemleri çözerken edindikleri deneyimler, bu durumlardaki mantıksal yordamaları, ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşmak için yaptıkları araştırmalar onlarda ders ve ders için hazırlanmış kılavuz niteliğindeki öğretim programı ile ilgili farkındalık oluşmasına neden olabilir.

Durum çalışması desenine göre yapılmış bu araştırmada; Sinop il Merkezinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda 2013-2014 eğitim öğretim yılında görev yapan ve araştırmaya katılmak üzere davet edilen 16 beden eğitimi ve spor öğretmeninden gönüllü olarak araştırmaya katılan 8'inin; derslerini uygularken kullanmakta oldukları Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 3.2.1. de verilmiştir.

Tablo 3.2.1.

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıları Niteleyen Kullanılan Kodlar	Erkek, 20 Yıl	Erkek, 15 Yıl, A	Erkek, 22 Yıl	Erkek, 24 Yıl	Erkek, 29 Yıl	Erkek, 15 Yıl, B	Erkek, 21 Yıl	Kadın, 16 Yıl
Yaş	46	48	43	47	52	40	45	38
Meslekteki Kıdemi	20	15	22	24	29	15	21	16
Lisans Düzeyinde Mezun Olduğu Okul Türü	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Aynı Okulda Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Sayısı	2	2	1	1	2	2	5*	5*
Dersine Girdiği Sınıf Seviyeleri	5 - 6 - 7- 8	5 - 6 - 7- 8	5 - 6 - 7- 8	5 - 6	5 - 6 - 7- 8	5 - 6 - 7- 8	5 - 6	5 - 6
Okulundaki Toplam Sınıf Şube Sayısı	22	14	11	5	16	11	45	45
Sınıfların Ortalama Öğrenci Sayıları	15-20	25 - 30	25-30	20-25	20-25	15-20	25-30	25-30

* Aynı okulda görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerini ifade eder

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin dersleri için hazırlamış oldukları yıllık ders planlarından örnekler alınmıştır.

Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın veri toplama sürecinde gerçekleştirilen görüşmelerde araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır (EK 1). Oluşturulan görüşme formunda, Sinop il merkezindeki ortaokullarda 2013-2014 eğitim öğretim yıllarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarını tespit etmek amacıyla, onların programın öğeleri hakkındaki tanımlamalarını, programı derslerinde uygulama biçimlerini ve programı okullarının fizikî koşullarına uyarlama biçimlerini ortaya çıkartacak sorulara yer verilmiş ve bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda katılımcılara yöneltilen sondalar ile öğretmenlerin farkındalıkları derinlemesine irdelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmacı tarafından sessiz bir ortamda birebir olarak yapılan görüşmeler katılımcıların da izniyle hem sesli hem de görüntülü olarak kaydedilmiştir. Görüşmelerden elde edilen sesli kayıtlar daha sonra yazılı forma dönüştürülerek verilerin analizi için uygun hale getirilmiştir

Yıllık Ders Plânları

Beden eğitimi öğretmenlerinin ders yılı başında hazırlamış oldukları yıllık plânlardan örnekler alınarak bu plânlardan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile uygunluğu irdelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel veri çözümleme tekniklerinden yararlanılmıştır. Görüşmelerden elde edilmiş ve kelimesi kelimesine yazılı hale getirilmiş veriler öncelikle araştırmacı tarafından tekrar tekrar okunarak katılımcıların öğretim programı hakkındaki farkındalık durumları ile

ilgili anlamlı cümle ve sözcükler aranmıştır. Daha sonra okumalar esnasında su yüzüne çıkan anlamlı cümle ve sözcüklerle ilgili sayfa kenarlarına yansıtıcı notlar alınmıştır. Birbirini izleyen tekrar tekrar okuma sürecinde ulaşılan anlamlı cümle ve sözcüklerden en sık tekrar edenlerden yapılan çıkarımlar ile anlamlı kodlara ulaşılmıştır. Araştırma soruları ışığında kategoriler oluşturularak baştan sona kodlama sürecine geçilmiştir. Aynı zamanda alanında uzman bir meslektaştan kodlama sürecini izlemesi istenilmiş, kodların ve kategorilerin tamamının üzerinde fikir birliği sağlanıp son halini alana kadar periyodik olarak kendisi ile bir araya gelinerek üzerlerinde tartışılmıştır. Elde edilen kod ve kategoriler ışığında bulgular yazılmış, katılımcıların ifadelerinden örneklerle zenginleştirilmiştir.

Görüşmelerde elde edilen veriler ile beden eğitimi öğretmenlerinin ders yılı başında hazırlamış oldukları yıllık ders plânlarının ve görev yaptıkları okullarının fiziksel koşulları üzerine tutulan alan notlarının doküman analizi sonucunda ulaşılan diğer veriler arasındaki ilişkiler, çıkarılan anlamlar ve bilgiler yorumlanarak sunulmuştur. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla alanında uzman bir araştırmacı tarafından araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların analiz edilmesi sağlanmıştır.

Araştırmacının Rolü

Katılımcıların araştırmacıyı bilgilendirmesi ve çalışmayı şekillendirmesi ile bulguların, anlatılanların ve dokümanların olduğu nitel araştırmalarda (Arıkan, 2004); araştırmacının ulaştığı bilgiyi yorumlama ve anlamlandırma biçimi araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Nitel bir araştırmada, araştırmacının kendisini etkileyebilecek önyargılardan arınmış olmasının taşıdığı büyük önem nedeniyle, araştırmacının rolü, araştırmacı ve katılımcı arasındaki etkileşimden dolayı netlik kazanmalıdır.

Bu araştırmanın katılımcıları daha önce de belirtildiği üzere, çeşitli beden eğitimi ve spor yüksek okullarından ve eğitim fakültelerinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinden mezun olmuş, Sinop İlinde, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleridir. Katılımcılarla benzer nitelikte, bu çalışmayı yürüten araştırmacı da beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünden mezun olmuş, Sinop ilinde MEB'e bağlı bir orta öğretim kurumunda beden eğitimi ve spor öğretmenliği yapmaktadır. Araştırmacının ve katılımcıların meslekî olarak benzer

özellikler taşıması, aynı il merkezinde görev yapması, araştırmacıya araştırmanın katılımcıları ile yakın temas kurmasına olanak sağladığı gibi katılımcıların da görüşmeler esnasında kendilerini daha rahat hissetmelerine imkân tanımıştır.

Araştırmanın Güvenilirliği

Belirli ölçütler doğrultusunda gerçekleştirilen bilimsel bir araştırmanın sonuçlarının gerçeği doğru temsil etmesi, uygulanabilir olması, tutarlılığının sağlanması, nesnel ve yansız olması gerekmektedir. Pozitivist yaklaşımla sürdürülen nicel bir araştırmada gerçeğin doğru temsil edilmesi, kullanılan ölçeğin aslında ölçülmek istenilen şeyi ölçerek iç geçerliği sağlamasına bağlıdır. Araştırmanın benzer gruplara uygulanabilir sonuçlara ulaşması, araştırmanın dış geçerliğinin ve genellenebilirliğinin göstergesidir. Benzer şekilde, aynı araştırma sorusu üzerine çalışan başka bir araştırmacının aynı araştırma sürecini izleyip aynı veri toplama araçlarını kullandığında benzer sonuçlar elde etmesi nicel bir araştırmanın iç güvenilirliğini, sonuçların benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilmesi ise araştırmanın dış güvenilirliğini yani tekrar edilebilirliğini ortaya koyar (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 261).

Bununla birlikte post-pozitivist yaklaşımla sürdürülen nitel bir araştırmada ise, gerçeğin doğru temsil edilmesi, araştırılan olgu veya katılımcının, araştırmacı tarafından en doğal haliyle, olağan gerçekliğiyle, yansız bir biçimde gözlemlenerek, araştırılan olgu veya katılımcı ile uzun süreli etkileşimde bulunularak, çeşitleme, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi ile elde edilen verilerin "inandırıcılığının" sağlanmasına bağlıdır. Araştırmaya konu olan gerçeklerin bireylere ve içinde buldukları şartlara bağlı olarak sürekli bir değişim içerisinde olduğunu savunan post-pozitivist yaklaşıma göre sürdürülen nitel araştırmalarda, aynı araştırma benzer gruplarda tekrarlandığında aynı şekilde sonuçlanması mümkün değildir (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 265). Dolayısıyla, nitel araştırmalarda sonuçların genellenmesi söz konusu olmayıp, benzer ortamlarda uygulanabilirliğine yönelik geçici yargılarla "aktarılabirlik" değeri belirlenmeye çalışılır. Her araştırmacının olayları algılama ve yorumlama biçimlerinin değişkenlik göstereceği, olgu ve olayların zamana ve mekâna bağlı olarak oluştukları ve birbir tekrarlarının mümkün olmadığı düşünüldüğünde, nicel araştırmalara konu olan güvenilirlik olgusu yerine nitel araştırmalarda "tutarlık" olgusu üzerinde durulmaktadır. Araştırmacıdan kaynaklı hata ve yanlışlık payının azaltılması, araştırma sürecinin açık bir şekilde tanımlanması, araştırmayla ilgili belge ve dokümanlarla desteklenmesi, sürecin aşamalı olarak geliştirmesi ve

araştırmanın kontrolüne imkân sağlayacak bir veri tabanının oluşturması araştırmanın "tutarlılığı" ve "teyit edilebilirliği" açısından önemlidir (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 271).

Nitel araştırmalarda, araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için, araştırmanın inandırıcılığının olması, aktarılabilir olması, tutarlı ve teyit edilebilir olması gerekmektedir. (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 272). Yapılan bilimsel bir araştırmada, inandırıcılık araştırmanın sürecinin ve araştırmanın sonuçlarının açık ve tutarlı olması, ayrıca diğer araştırmacılar tarafından teyit edilebilir nitelikte olmasına bağlıdır. Lincoln ve Guba'ya göre (1985), inandırıcılığın sağlanması için rastgele örnekleme, katılımcılarının araştırmaya gönüllü katılımı, araştırmacının alandaki geçmişinin açıklığa kavuşturulması, araştırmacının araştırmadaki rolü ve tecrübesi, araştırılan olgunun ayrıntılı betimlemesi, verilerin çeşitliliği gibi stratejilerin araştırmada kullanılması gerekir. Bu bağlamda araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin araştırmaya gönüllü katılımı sağlanmıştır. Araştırmacı hakkındaki bilgiler ve bu araştırmadaki rolü ayrıntılı olarak aktarılmıştır. Araştırmacının sahip olabileceği ön yargılar açıklığa kavuşturulup, önyargı, varsayım ve inanışların kaynakları belirtilerek araştırmacının önyargı ve inanışlarının araştırma üzerindeki muhtemel etkisinin okuyucular tarafından anlaşılmasına olanak sağlanmıştır.

Odak grup görüşmesi, bireysel görüşme, doküman analizi, gözlem ve benzeri nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak çeşitli veri kaynaklarından elde edilen verilerin birbiriyle uyumunun sınanması ile araştırmanın inandırıcılığı sağlanmaya çalışılır. Bu araştırmada, veri çeşitliğinin sağlanması amacıyla beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış, ders yılı başında hazırlamış oldukları yıllık plânları incelenmiştir. Araştırma sürecini başından sonuna izleyen alanında uzman iki araştırmacı tarafından araştırmanın incelenmesi sağlanmış, uzmanların görüşleri ve dönütleri doğrultusunda verilerin analizi için kullanılacak yöntem ve stratejiler belirlenmiş, oluşturulan kod ve kategoriler gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanında akademik çalışmalar yapan, nitel araştırmalarda veri analizinde ve kod oluşturmada tecrübeli bir öğretim üyesi meslektaş tarafından verilerin analiz edilmesi ve kodlar oluşturulması sağlanmıştır. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ve öğretmenlerin program farkındalıkları üzerine araştırmalar yapmış bu meslektaş ile verilerin analizi sürecinde sık sık bir araya gelinerek oluşturulacak kodlar ve kategoriler üzerine, bu kod ve kategoriler son halini alana kadar tartışılmış, kod ve kategorilerin hepsinde fikir birliği sağlanmıştır.

Nitel araştırma desenine göre gerçekleştirilmiş bilimsel bir araştırmada, araştırmanın güvenilirliği noktasında üzerinde durulması gereken ikinci bir husus aktarılabirliktir. Pozitivist yaklaşımla, nicel araştırma deseninde yapılan araştırmalarda kullanılan ve araştırma sonucu elde edilen bulguların başka durum ve ya kişilere de uygulanabilir olduğu anlamına gelen dış geçerlik ya da genellenebilirlik kavramı yerine nitel araştırmalarda aktarılabirlik kavramı kullanılmaktadır. Belirli bir durum ya da bireyi konu alan nitel araştırmalarda araştırma sonucu elde edilen bulguların başka durum ya da kişilere genellenebilmesi mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla, araştırma sonucu elde edilen bulguların okuyucu tarafından benzer başka durumlara ya da bireylere uygulanabilirliğine ilişkin geçici yargılara varabilmesi ve bulguları başka durumlara aktarabilmesi için araştırma hakkında önemli bilgilerin sunulması araştırmacının sorumluluğundadır (Lincoln & Guba, 1985). Bu araştırmanın aktarılabir olması, okuyucu tarafından araştırmada ele alınan durumun anlaşılması için araştırmanın kavramsal çerçevesi ayrıntılı olarak okuyucuya aktarılmıştır.

Nitel araştırmalarda, araştırmanın güvenilirliğinin ortaya konması için üzerinde durulması gereken üçüncü bir husus ise araştırmanın tutarlılığıdır. Nicel bir araştırmada, aynı araştırma konusu üzerine aynı yöntem ve ölçeklerle çalışan başka bir araştırmacının da bir önceki ile benzer sonuçlar elde etmesi durumu iç geçerliliği ortaya koymaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2006, s. 288). Nitel araştırmalarda, başka bir araştırmacının araştırmayı tekrar edebilmesi için araştırmada kullanılan yöntem ve tekniklerin bütüncül bir biçimde ayrıntılı ve kapsamlı olarak sunulması yoluyla araştırmanın tutarlı olması sağlanmaktadır. Başka bir araştırmacının bu araştırmadaki süreci eksiksiz ve birebir izleyerek aynı sonuçlara ulaşabilmesi ve bu yolla araştırmanın tutarlılığını ortaya koyması için çalışmada izlenen yöntem, araştırmanın katılımcıları, veri toplama süreci, verilerin analizi tüm ayrıntılarıyla derinlemesine aktarılmıştır.

Nitel araştırmalarda, araştırmanın güvenilirliği hakkında üzerinde durulması gereken son husus ise araştırmanın teyit edilebilirliğidir. Nicel araştırmalarda, araştırmada kullanılan ölçeğin insan tarafından geliştirilmiş olması nedeniyle araştırılan olgu ve durumlar hakkında koşulsuz nesnellik veya tarafsızlık sağlamak mümkün değildir. Bununla birlikte nitel araştırmalarda, araştırmacının yapması gereken, elde edilen bulguların kendisinin değil katılımcıların düşünce, görüş ve tecrübeleri olduğunu inandırıcı bir biçimde ortaya koymaktır. Bu sebeple araştırmacı, verilerin tamamının katılımcılardan elde edildiği ve araştırmacının inanış ve ön yargılarından asgarî düzeyde etkilendiği, araştırma sürecinde

ulaştığı verilere farklı kaynaklardan ulaştığını diğer verilerle teyit ettiğine dair okuyucuya mantıksal bir açıklama getirmelidir (Yıldırım & Şimşek, 2006, s. 272). Bu araştırmada, araştırmanın teyit edilebilir olmasını sağlamak için, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler, araştırmacının araştırmadaki rolü, inanışları ve önyargıları, alandaki tecrübesi, katılımcılarla etkileşimi ayrıntılı olarak verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmacının uzman görüşü olarak hazırlamış olduğu yarı yapılandırılmış görüşme sorularına katılımcıların verdiği yanıtların analizinden elde edilen bulgular, tablolar halinde sunularak öğretmen görüşlerinden örneklerle açıklanmıştır. Araştırma sonucu elde edilen bulgular, Sinop ili il merkezindeki ortaokullarda görev yapan ve araştırmaya katılan 8 beden eğitimi ve spor öğretmenin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi yeni öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının belirlenmesinde önemli yer tutacaktır.

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersini uygulamakta olan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin amaç, içerik, yöntem, ölçme değerlendirme ve ilgili unsurlarını içeren kılavuz niteliğindeki öğretim programı, programın amaçları, programın temel ilkeleri, programın yapısı, programın çıktıları hakkında görüşlerini araştırmanın veri toplama sürecinde ifade etmişlerdir. Bu görüşmelerde öğretmenlerin kullandıkları ifadeler ve yaptıkları tanımlar; programa göre plânlama yaparken ve programı derslerde uygularken; programı görev yaptıkları okullara uyarlama düzeyleri; programda yer verilen öğretim yaklaşımları ve stratejilerini kullanma düzeyleri, ortaokul öğrencilerinin gelişim özelliklerine göre sınıf seviyelerindeki farklılıkları düzenleme düzeyleri, programa göre işlenen dersleri diğer derslerle ve yaşamla ilişkilendirme düzeyleri, programı sınıflarındaki özel ihtiyaçları olan öğrencilere uyarlama düzeyleri, eğitim teknolojilerini kullanma düzeyleri ve ölçme değerlendirme biçimleri, onların Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalıklarını belirlememizde bize yol gösterecek olan Programın Tanımlanması ve Programın Uygulanması boyutlarını oluşturmaktadır.

Tanımlama

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenleri, görüşmelerde kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlar ile *öğretim programı*, *öğretim programın öğelerinden programın amaçları*, *programın temel ilkeleri*, *öğretim programının yapısı* ve *öğretim programının çıktuları* gibi çeşitli alt boyutlarda tanımlamalar yaparak araştırmada elde edilen bulguların Tanımlama boyutunu oluşturmuşlardır.

Öğretim Programı ve Öğelerinin Tanımlanması

Eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin izleyecekleri yolu gösteren öğretim programını Büyükkaragöz ve Çivi (1999, s. 190) “belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuz” olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde, “Eğitim programının amaçları doğrultusunda öğrenciye kazandırılması istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların ders kümeleri olarak plânlı bir biçimde düzenlenmesi” olarak öğretim programını tanımlayan Demirel (2012), öğretim programının eğitim programı içerisinde yer aldığını ve öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinlikleri kapsadığını belirtmektedir. Yapılan çeşitli tanımlardan da anlaşıldığı üzere öğretim programları “hedef, içerik, öğrenme durumları ve ölçme değerlendirme” gibi öğelerden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, “*öğretim programı denildiğinde aklınıza ne gelmektedir?*”, “*öğretim programının ne olduğu ya da ne işe yaradığını bilmeyen birisine bunu nasıl açıklarsınız?*” gibi soruların yanı sıra “*sizce öğretim programları neden oluşturulmuşlardır?*”, “*Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amaçları nelerdir?*”, “*ortaokul beden eğitimi programının, program çıktuları sizce neyi ifade etmektedir?*” ve “*bu çıktılar nelerdir?*” gibi sorulara verdikleri yanıtlar, onların genel manada öğretim programı ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarını ortaya koymuştur.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile ilgili tanımlamaları Tablo 4.1.1. de verilmiştir.

Tablo 4.1.1.

Öğretmenlerin, Öğretim Programına İlişkin Tanımları

Öğretim programı, ...	<i>f</i>
... öğrencilerin yaş seviyelerine göre ilgili içeriğin plânlanmasıdır.	3
... öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yaş seviyelerine göre içerik, yöntem, hedef ve ölçme değerlendirme plânlanmasıdır.	2
... beden eğitimi ve sporun ne olduğudur.	2

Araştırmaya katılan öğretmenlerden öğretim programını tanımlamaları istenildiğinde öğretmenlerin 3'ü öğretim programını “çocukların yaş seviyelerine göre ilgili içeriğin plânlanması” olarak tanımlamışlardır. Yaptıkları bu tanımlama ile öğretmenlerin, *hedef, içerik, yöntem ve ölçme değerlendirme* gibi öğretim programının öğelerinden yalnızca içeriğe değindikleri görülmüştür. (Bakınız Tablo 4.1.1.)

Yaş seviyelerine uygun bir sene işlenecek konuların programlanmasıdır.

(Erkek, 15 Yıl, A)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si Beden Eğitimi ve Spor Dersini alacak çocukların ilgi, ihtiyaç ve yaş seviyelerine göre dersin içeriğinin belirlenmesi, içeriğin aktarılacağı yöntemlerin, ders sonucunda çocukların ulaşması gereken hedeflerin ve bu hedeflere ulaşılma düzeylerinin tespit edilmesi için ölçme değerlendirme biçimlerinin plânlanması gerektiğini belirtmiş ve öğretim programını; “ilgi, ihtiyaç, yaş seviyelerine göre içerik, yöntem, hedef ve ölçme değerlendirme plânlanması” olarak ifade ederek öğretim programının öğelerine bütünsel bir biçimde vurgu yapmışlardır. (Bakınız Tablo 4.1.1.)

Öğretim programı denildiğinde aktarılması gereken bilgilerin (*içerik*), aktarılması gereken kazanımların... Çocuklara gerekli kazanımların neler olduğu, nasıl kazandırılacağı, ilerisi için ne gibi faydalar sağlayacağı, geleceği açısından... Bir üst seviyeye geçebilmesi için hangi kazanımları aldığı (*ölçme değerlendirme*) ve bir üst seviyeyi nasıl başaracağı gibi olaylar gelmekte. En basitinden neleri yapması gerektiği, nasıl yapması gerektiği (*hedef*), çocukların bulunışluk düzeylerini, yaşına, ilgisine ve gelişimine göre, nasıl bu çocuklara davranış kazandırılması gerektiği, kazanımları (*içerik*) ne şekilde kazandırılması gerektiğini (*yöntem*)... Neyi nasıl yapması gerektiği! En kısacası bu şekilde anlatılır (Erkek, 20 Yıl).

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si, kendilerinden öğretim programını tanımlamaları istenildiğinde ilginç bir şekilde “beden eğitiminin ve sporun ne olduğu” ifadesi ile tanımlamışlar (Bakınız Tablo 4.1.1.) ve bu yönüyle öğretim programını Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile özdeşleştirmişlerdir.

Yani öğretim programı; sporun alt yapısı, ondan sonra sadece sporun değil, *beden eğitimin ne olduğu?* (Erkek, 22 Yıl)

Beden eğitimi ile ilk tanıştığı andan itibaren işte beden eğitiminin sporun ne olduğunu ona öğretmek (Erkek, 15 Yıl, A)

Dersin Öğretim Programının Amacının Tanımlanması

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde öğretim programının ve Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacını tanımlamaları için Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerine “*Sizce öğretim programları neden oluşturulmuşlardır? Amaçları nelerdir?*” ve “*Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amaçları nelerdir?*” soruları ayrı ayrı yöneltilmiş olmasına rağmen; öğretmenler genel olarak öğretim programının ve Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amaçlarını aynı anlamda değerlendirmiş, kimi zaman sorulara verilen yanıtlarda Beden Eğitimi ve Spor Dersinin amaçlarını değinmişlerdir. Bu sebeple öğretim programının amacı, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin öğretim programının amacı ve Beden Eğitimi ve Spor Dersinin amacı aynı başlık altında değerlendirilerek Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; öğretim programı, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin amacı ve bu dersin öğretim programının amacı ile ilgili tanımlamaları Tablo 4.1.2. de verilmiştir.

Tablo 4.1.2.

Dersin Öğretim Programının Amacının Tanımlanması

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı...	<i>f</i>
... yetenekli öğrencileri tespit etmektir.	7
... sporu sevdirmeye ve düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmaktır.	5
... öğrencilerin deşarj olmalarını sağlamaktır.	4
... öğrencileri hayata hazırlamaktır.	3
... öğrencilerin hareket becerilerini geliştirmektir.	3
... öğrencilerin öz yönetim becerilerini geliştirmektir.	3
... öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmektir.	3
... fiziksel ve psikomotor gelişime katkı sağlama	3
... öğrencilerde hareket kavramlarını oluşturmaktır.	3

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Amaçları dikkate alınarak belirlenmiş ve "Öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmaları" olarak ifade edilmiştir (MEB, 2013). Benzer şekilde; 2006 yılında uygulamaya konan İlköğretim Beden Eğitimi Dersinde, öğretim programında bu dersin amacı; "bireyin fiziksel, devinişsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak, yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılmasını sağlamak" olarak ifade edilmiştir (MEB, 2006). Ancak bu araştırmaya katılan öğretmenlerden 7 tanesi ilginç bir şekilde, Beden Eğitimi Dersinin amacını, çeşitli programlarda verilen amaç tanımlarından farklı olarak, yetenekli öğrencileri tespit edilmesi olarak ifade etmişlerdir. (Bakınız, Tablo 4.1.2)

Katılımcıların verdiği cevaplardan bazıları aşağıda verilmiştir;

Sportif etkinlik için, var ise içindeki bir şeyin çıkarılması... Bunların yanında bir de sportif branşlardan çıkacak varsa bir cevheri çıkartmak...(Erkek,29 Yıl)

Spora yetenekli öğrencileri derslerde keşfedip okul takımına yönlendiriyoruz... (Erkek, 15 Yıl, A)

Çocuğun özel ilgi alanını, özel yeteneğini keşfedip oraya yönlendirmek... (Erkek, 15 Yıl, B)

Plânlama esnasında; okul takımlarına seçeceğim yetenekli öğrencileri keşfetmeye yardımcı olacak bana ipucu verecek etkinliklere ağırlık veriyorum... (Erkek, 24 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5'i Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında yer alan amaçlardan “öğrencinin aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanması” amacı ile benzerlik gösterecek şekilde Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacını “sporu sevdirmeye ve düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmak” olarak ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.1.2).

Beden eğitimi ve sporun ne olduğunu öğretmek için yeni başlayan birine sporu sevdirmek... Tabii bunu yaparken de çeşitli programlar doğrultusunda bunu yapmak gerekiyor... (Erkek, 15 Yıl A)

Çocuğun okuldan sonraki yaşantısında sporu bir kültür haline getirmek... Hayat boyu sporu bir kültür olarak edinmesini sağlamak... (Erkek, 24 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü Beden Eğitimi Dersinin amacını “öğrencilerin deşarj olmalarını sağlamaktır” şeklinde tanımlamışlardır. (Bakınız Tablo 2) Örneklerde de görüldüğü üzere Beden Eğitimi ve Spor Dersinin amacının “öğrencilerin deşarj olmalarını sağlama” olduğu ifadesi ile Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik genel bir bakış açısını ortaya koyan öğretmenler, okullarda diğer derslerde strese giren öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerinde oyunlar oynayarak, çeşitli spor branşlarında aktiviteler yaparak rahatladıklarını ve stres attıklarını böylelikle, deşarj olduklarını ifade etmektedirler. (Bakınız Tablo 4.1.2.)

Beden Eğitimi Dersleri genelde okullarda ders olarak değil de, çocukların gazını almak gibi bir tabir kullanayım ben sana; gazını almak gibi bir görevimiz var, çocuklar gelir, strese sıkıntıya girmiş oldukları derslerdeki sıkıntı ve stresini bizim dersimizde atar. (Erkek, 21 Yıl)

Beden Eğitimi Dersinin amacı; çocuklar bu derste fiziksel aktivitede bulunmuş oluyor, deşarj oluyor. (Kadın, 16 Yıl)

Dersi sevince öğrenci derste deşarj oluyor, rahatlama yaşıyor... (Erkek, 15 Yıl, A)

Bana kalırsa okuldaki en temel derslerden bir tanesi... Beden Eğitimi Dersini çıkar çocukların çoğu monoton bir hayat yaşar burada ya, ya burada deşarj

olma dersleri onlar... Diğer derslere zinde gitmelerini bu ders sağlıyor, tabi bunu çoğu öğretmenler anlamıyor. (Erkek, 20 Yıl)

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında öğretim programını amacı "öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz-yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarını" olarak ifade edilmiştir (MEB, 2012). Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3'ü, dersin amacını; "öğrencileri hayata hazırlamak" biçiminde ifade ederek, yukarıda verilen tanımı kısmen özetlemişlerdir. (Bakınız Tablo 4.1.2.)

Bence okullardaki bütün öğretim programları aynı bir puzzle gibi düşünürsek beden eğitimi öğretim programı da çocuğu resmin bütününde hayata hazırlayan bir parça olarak görülür. Yani esas gaye çocuğu hayata hazırlamaktır. (Erkek, 24 Yıl)

Hareketleri kavramalarını daha çabuklaştırmak... Çocukları hayata ve bir üst seviye eğitime hazırlamak.(Erkek, 22 Yıl)

İnsanları hayata hazırlamak, çocuk yaşta başlayarak çocukları, o yaş grubuna çocuk diyoruz. Hayata hazırlamak, hayatı öğretmek...(Erkek, 15 Yıl, B)

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında belirtilen amaçlardan yola çıkıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece 3 tanesinin "öğrencilerin hareket becerilerini geliştirmek", "öğrencilerin öz yönetim becerilerini geliştirmek", "öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek", "fiziksel ve psikomotor gelişime katkı sağlamak" ve "öğrencilerde hareket kavramlarını oluşturmak" gibi programın amaçlarına değindikleri görülmüştür. (Bakınız, Tablo 4.1.2.)

Genel manada özele geçişte bir basamak olsun diye hareket becerilerini geliştirmeye yönelik bir program olduğunu az çok biliyorum, amaç edindiklerini biliyorum. (Erkek, 24 Yıl)

Öğrencilerin hareketleri kavramalarını daha çabuklaştırmak... (Erkek, 22 Yıl)

Yani daha çok öğrencilerin, sportif bilgi ve becerilerini geliştirmek, yani hareket becerilerini ve koordinasyonlarını geliştirmektir. (Kadın, 15 Yıl)

Her dersin kendine göre bir hedefi ve amacı vardır Beden Eğitimi Dersinin de kendine göre amacı toplumda çocuğun hem fiziksel hem sosyal ve motorik

özelliklerinde veya öz-güveniyle ilgili çocuğun gelişimine katkı sağladığını düşünüyorum bu yönleriyle çocuğu hayata hazırlayacaktır diye düşünüyorum. (Erkek, 24 Yıl)

Amaç, sağlıklı düşünceye, vücuda, beslenme alışkanlığına sahip bir nesil yetiştirmek... (Erkek, 21 Yıl)

Her şeyden önce; şey hani... Davranış kazandırmak, iyi bir duruş alışkanlığı kazandırmak, paylaşmayı, dostça oynamayı, kazanmayı gerektiği oranda kabullenmeyi, coşkuyla yaşamayı, kaybettiğini kabullenebilmeyi gibi amaçları var. (Erkek, 15 Yıl, B)

Dersin Öğretim Programının Temel İlkelerinin Tanımlanması

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin temel ilkeleri nelerdir?*” sorusu yöneltilerek Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının hangi ilkeler doğrultusunda hazırlandığını tanımlamaları istenmiştir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin temel ilkeleri ile ilgili tanımlamaları Tablo 4.1.3. de verilmiştir.

Tablo 4.1.3.

Dersin Öğretim Programının Temel İlkelerinin Tanımlanması

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına göre, ...	<i>f</i>
... değerlendirme süreci çok yönlüdür.	7
... uygulamalar sırasında öğrencilerin, kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmeleri önemlidir.	4
... öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verir.	4
... ders ile öğrenciye aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırılır.	4
... öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak ele alınmıştır.	3
... eğitim süreç ağırlıklıdır.	3
... fiziksel etkinlikler, oyun ve spor yoluyla öğrenme temellidir.	3
... centilmence oyun ve mücadele anlayışı geliştirmek hedeflenir.	3
... yaratıcılığı geliştirme, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ön plandadır.	2
... tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.	2
... eğlenerek öğrenme ortamı sunar.	2

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 7'si Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında yer alan ilkelere olduğu gibi değerlendirme sürecinin çok yönlü olduğuna vurgu yapmışlardır. Öğretmenlerden 4'ü ise ders içerisindeki uygulamalar sırasında öğrencilerin, kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmelerinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü ise programın öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verdiği hususuna değinmişlerdir. Öğretmenlerden 4'ü programın amaçlarında da özellikle belirtilen aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırma boyutuna vurgu yapmışlardır. Yine araştırmaya katılan öğretmenlerden 3'ü programda yer alan ilkelere öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak ele alındığına ve fiziksel etkinliklerin oyun ve spor yoluyla öğrenme temelli olduğuna dikkat çekmişlerdir. Programın süreç ağırlık olduğunu vurgulayan 3 öğretmenin yanı sıra, diğer 3 öğretmenin centilmence oyun ve mücadele anlayışını geliştirmek hedeflendiğini diğer ifade etmişlerdir. Programda belirtilen; “yaratıcılığı geliştirme, eleştirel ve yansıtıcı düşünme ön plândadır”, “tüm öğrencilerin katılımı önemlidir”, “eğlenerek öğrenme ortamı sunar”, gibi ilkelere ise araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si vurgu yapmışlardır. (Bakınız Tablo 4.1.3.)

Dersin Öğretim Programının Yapısal Özelliklerinin Tanımlanması

Okul öncesinden başlayarak ortaöğretimin sonuna kadar olan süreçte, beden eğitime ve spora katılımın; öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel özelliklerini geliştirmede önemli bir rolü vardır. Bu süreçlerde Beden Eğitimi ve Spor Dersinden öncelikle beklenen; öğrencilere hareket yetkinliklerini geliştirmede, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını edinmede yol gösterici ve destekleyici olmasıdır. Aynı zamanda öğrenciler, beden eğitimi ve spor yolu ile öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini de geliştirebilmelidirler. (MEB, 2013)

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan *öğretmenlere* “Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının genel yapısı hakkında bize neler söyleyebilirsiniz?” sorusu yöneltilerek, öğretmenlerin öğretim programının genel yapısını hakkında görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerinin, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının yapısal özellikleri ile ilgili görüşleri Tablo 4.1.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.1.4.

Dersin Öğretim Programının Yapısal Özelliklerinin Tanımlanması

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı yapısal olarak ...	<i>f</i>
... karışık ve anlaşılması zor bir programdır.	5
... esnek ve özgür bir programdır.	4
... başarısı öğretmenin becerisine bağlı bir programdır.	4
... uygulanması zor bir programdır.	3

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5'inin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının genel yapısı hakkında beyan ettikleri görüşler "karışık ve anlaşılması zor" şeklinde oluşturmuşlardır. (Bakınız Tablo 4.1.4.)

Yıllık plânlarda konular kapalı kutu, ...bana biraz daha kullanım açısından daha sıkıntılı geldi program. (Erkek, 20 yıl)

Açıklayıcı ve anlaşılır bir öğretim programı değil. (Erkek, 24 Yıl)

Burada şimdi açık bir ibare, açık bir konu yok. (Erkek, 15 Yıl, A)

Ayrıca programda kazanımlar şifreli bir şekilde verilmiş. (Erkek, 15 Yıl, B)

Eksikler var tâbii ki; örneğin bizim açımızdan anlaşılması zor bir program olmuş... (Kadın, 16 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 4'ü öğretim programını esnek ve özgür bir program olarak nitelemişlerdir (Bakınız Tablo 4.1.4.). Öğretmenlerin bu verdikleri yanıtlardan bazıları şöyledir;

Yani, esneklik özgürlük sıkıntı vermez, alışkanlıktan mı neydi öbürü daha basit geliyordu bana, ...Yani orda bir hiyerarşi düzen de vardı, burada biraz daha karışık, meselâ bu yıl yaptığımız programlarda özgür kaldığımızdan dolayı bazı konuları eksik yapıyoruz. (Erkek, 20 Yıl)

Program aşırı özgür olduğu için öğretmen kendine angarya gelecek etkinliklerden kaçıyor. (Erkek, 24 Yıl)

Esnek program yapısı etkinlik konusunda sıkıntı yaşamamıza sebep oluyor.
(Kadın, 16 Yıl)

Programın esnek bir yapıda olması kişiden kişiye farklılık gösterebilen bir işleyişe sebep oluyor. (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü Beden Eğitimi Dersi öğretim programının başarısı öğretmenin beceri ve kabiliyetine bağlı olduğunu ifade etmiştir. (Bakınız Tablo 4.1.4.) Öğretmenlerin verdiği cevaplara örneklerden bazıları şöyledir;

Yani öğrenci merkezli olmasına rağmen öğretmene çok iş düştüğünü, beden eğitimi öğretmenlerine çok güvenildiğini, bu programın beden eğitimi öğretmenleri sayesinde başarıya ulaşacağı düşünüler hazırlanmış öğrenci merkezli bir program öyle söyleyeyim. Uygulama safhasında o programlamadaki niyetimizi ne kadar alana yansıttığımız o öğretmen becerisi ile ilgili diye düşünüyorum. (Erkek, 24 Yıl)

Programın başarısı, beden eğitimi öğretmenin becerisi ile orantılıdır, yük öğretmendedir. (Erkek, 20 Yıl)

Ancak analitik düşünebilen, pratik çözümler üretebilen beden eğitimi öğretmeni bu programda başarılı olabilir. (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden 3'ü öğretim programını aşağıdaki örneklerde de görüldüğü üzere uygulaması zor bir program olarak nitelendirmişlerdir (Bakınız Tablo 4.1.4.)

Esneklik, özgürlük sıkıntı vermez, ama önünü görme açısından - alışkanlıktan mı neydi- öbürü daha basit geliyordu bana; orda bir hiyerarşi düzen de vardı, ama şimdi, program içerik ve yönlendirme kısıtlılığı açısından uygulanması zor ve karışık. (Erkek, 20 Yıl)

Programın genel yapısı nasıldır, kâğıt üzerinde çok güzel görünen, fakat uygulanamayacak yoğunlukta, ağırlıkta bir programdır, yani; uygulanabilirlik açısından yoğun ve ağır bir program. (Erkek, 21 Yıl)

Dersin Öğretim Programının Çıktılarının Tanımlanması

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersini eğitim-öğretim yılı boyunca işleyecek olan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, Beden Eğitimi ve Spor Dersi ile hedeflenen ve dersin

programında da belirtilen ve eğitim öğretim süreci sonrasında öğrencide gözlemlenmesi beklenen çıktılara ulaşmak için öğrencilerin bireysel özellikleri ile sosyal ve fiziksel çevrelerinin özellikleri doğrultusunda uyarlamalar yapmalıdırlar (MEB, 2013). Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinin başında plânlama yaparken ve yaptıkları plânları uygularken programda belirtilen çıktılara dikkat etmesi gerektiği yayınlanan program kitapçığında ifade edilmiştir (MEB, 2013).

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*ortaokul beden eğitimi programının, program çıktıları sizce neyi ifade etmektedir?*” ve “*bu çıktılar nelerdir?*” soruları yöneltilerek, öğretmenlerin öğretim programının program çıktıları hakkında görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının program çıktıları ile ilgili görüşleri Tablo 4.1.5.’te verilmiştir.

Tablo 4.1.5.

Dersin Öğretim Programının Çıktılarının Tanımlanması

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının çıktıları ...	<i>f</i>
... eğitim öğretim süreci sonunda elde edilen kazanımlardır.	4
... spora özgü becerilerdir.	2
... öz yönetim becerileri ve sosyal becerilerdir.	1
... çoğunlukla önceki programa göre ders işlediğim için bilmiyorum.	1

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden 4’ü eğitim öğretim süreci sonucunda elde edilen kazanımları Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının çıktıları olarak ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.1.5.)

Ya beni bizim hedeflenen çıktı derken ya bu çocukların ne kadar ilerleyebileceği ve yahut ta beden eğitiminde aldığı kazanımlar diyelim, eğitim öğretim sonucunda elde edilecek kazanımlar... Çocuk açısından ilerisi için fazla bir şey ifade etmiyor açıkçası, çocuk buradaki kazanımların farkında da olmuyor. Biliyor musun? Yani çocuk buradaki özellikle bu ortaokul çocukları sen ne yaparsan yap oyun çocuğu daha bunlar... İnan ki! Çoğu, meselâ yaptığımız derslerde çocuklar her işin eğlence tarafına bakıyor, yani biz işi çok ciddi tutuyoruz ya biz alıyoruz meselâ ders programına bakıyoruz A1, A2, B1,

B2 kazanımları tek tek yazıyorsun, senin kendi hedefinde sen o doğrultuda dersini işliyorsun, ama çocuk açısından inanır mısın sadece o onları oyun algılıyor o hala işin oyununda ya oyun formatında... (Erkek, 20 Yıl)

Dediğim gibi yaptığımız derslerde geri dönüşlerdir işte, eğitim öğretim sonunda yaptığımız derslerin geri dönüşü, çocukta elde ettiğiniz kazanımlardır, zannediyorum buna siz çıktık dediniz. Neyi nasıl aldığımızı görüyoruz işte, çıktı dediğiniz benim de geri dönüş dediğim yaptığınız derslerle etkinliklerle ilgili diyelim şimdi ki programa göre, onların geri dönüşleridir. (Erkek, 29 Yıl)

Program çıktıları, yani eğitim öğretim sonunda uygulanan çıktılardan mı bahsediyoruz, yani, nedir, yani? Bu program uyguladık bunun sonucunda ne elde ettik? Kazanımları elde ettik çıktı olarak. Çıktı diye, neler olabilir, çocuk özgüvenliyse, kendine güveni varsa, büyüklerine küçüklerine saygısı, kazanmayı kaybetmeyi ne biliyim, öğretmenlerine saygılı, çevresine duyarlı, ne biliyim okulun bahçesinde yediği şeyin kabuğunu ya da çöpünü atmıyorsa, işte yerde bir şey gördüğü zaman kaldırıyor, yere düşen bir küçük kardeşini ya da arkadaşını yardım edip kaldırabiliyorsa, haksızlığa uğradığında haksızlık yapıldığını söyleyebiliyorsa öğretmeni de olsa bu, öğretmenine karşı, doğru çıktılar bunlar olmalı, ama bunları alabiliyor muyuz, o biraz tartışılır. (Erkek, 21 Yıl)

Yani, eskiden dersler branş branş işleniyordu; yani basketbol, voleybol tek ana branş altında alınıyordu. Öğretmen daha merkezde oluyordu. Şimdi programlarda ise öğretmen rehber amaçlı kalıyor, öğrenciler daha çok araştırmaya yönelik ve dersin merkezinde daha çok öğrenciler oluyor. Kazanımlar, hem öğrencinin kendi kazanımları, hem öğrencinin akranını değerlendirmeleri gibi durumlar hatta kendi içlerinde oyun kurarak oyun yönlendirmeleri gibi durumlar söz konusu yani işlediklerimizin içine bunları alıyoruz. Yani ders sonunda elde ettiğimiz kazanımlar... (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden 2'si ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi program çıktılarını “spora özgü beceriler” olarak ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.1.5.)

Çocuklar konuyla ilgili bilgi edinmiş oluyor... Fiziksel aktivitede bulunmuş oluyor deşarj olmuş oluyor, yetenek tespitlerinde bulunuyoruz, yönlendirdiğimiz öğrencilerimiz oluyor... Çıktılar bunlar. (Bayan, 16 Yıl)

Dersin çıktıları; oyun formunda çeşitli etkinliklerle o spora özgü becerilerini ortaya çıkarabilir. Oyunların amaçlarından bir tanesi yardımlaşmadır... Başka hareket kavramları... Ondan sonra; sosyal becerileri, hareket becerilerini... Başka ne söyleyebilirim... Alt yapı saplıyor işte çocuklara spora özgü... Sporun alt yapısını sağlıyor, başka ne olabilir? (Erkek, 22 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden sadece 1'i ise Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını öz-yönetim ve sosyal beceriler olarak tanımlamışlardır. (Bakınız Tablo 4.1.5.)

Ya bunlar daha çok öğrencide eleştirel düşünceye sahip olması, problem çözme yeteneğinin gelişmiş olması, işte efendim katılımcı olması iştirakçi olması gibi çıktılar diye düşünüyorum. Buna benzer daha ne söyleyebiliriz? Problemlerle karşılaştığında çözme yeteneğinin olacağını, eleştirel düşünceye sahip olacağını, kendi kendini değerlendirme yeteneğinin olacağını, özgüveninin artacağını düşünüyoruz. Özetlersek; öğrencide sosyal beceriler gelişir, kendi kendini yönetme becerileri gelişir program uygulandıktan sonra. (Erkek, 24 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden 1'i ilginç bir şekilde Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının çıktıları hakkındaki görüşleri sorulduğunda; programda yer alan konuların açık olmadığını düşündüğünden programa bağlı kalmadığını ve bildiği eski usullere göre dersini işlediğini bu sebeple yeni programın, program çıktılarını bilmediğini belirtmektedir. (Bakınız Tablo 4.1.5.)

Uygulama

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, görüşmelerde kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlar ile eğitim öğretim yılı içerisinde kullanacakları plânları hazırlama biçimleri; plânları hazırlarken ve uygularken; öğretim programını okullarının fiziksel ve çevresel koşullarına uyarlama biçimleri, öğretim programında yer verilen öğretim stratejileri ve yaklaşımları ile eğitim teknolojilerini kullanma düzeyleri; ortaokul öğrencilerinin gelişim özelliklerine göre sınıf seviyelerindeki farklılıkları düzenleme düzeyleri; dersi diğer derslerle ve yaşamla ilişkilendirme düzeyleri, programı

sınıflarındaki özel ihtiyaçları olan öğrencilere uyarılma düzeyleri ve ölçme değerlendirme uygulamalarını gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesine ve bu yönüyle araştırmanın programın uygulanması boyutunun oluşturulmasına katkı sağlamışlardır.

Dersin Plânlanması

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “eğitim öğretim yılının başında “*yeni hazırlanan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını edindiniz mi?*”, “*eğitim öğretim yılının başında Beden Eğitimi ve Spor Dersi programının uygulanması için nasıl bir plan hazırladınız?*”, “*planı hazırlarken, hangi kaynaklardan yararlandınız?*”, “*planlamayı yaparken, programı okulunuza uyarılma (içselleştirme) sürecinde nelere dikkat ettiniz?*” soruları yöneltilerek Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin planlanması ile ilgili yaptıkları çalışmaları aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanması ile ilgili ifadeleri Tablo 4.2.1.' de verilmiştir.

Tablo 4.2.1.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Plânlanması

Beden Eğitimi ve Spor Dersi İçin...	<i>f</i>
... yıllık plân hazırlarken okulun imkânlarını dikkate alıyorum.	7
... plânlama yaparken öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alıyorum.	6
... zümre kararı ile internetten temin edilen hazır plâni kullanıyorum.	6
... plânlama ve/veya uygulamada kullanmak üzere öğretim programını edindim.	4
... internetten indirdiğim hazır yıllık plâni okuluma uyarladım.	2
... yıllık plân hazırlarken oluşturacağımız okul takımlarının branşlarını dikkate alıyorum.	2

Ortaokul düzeyinde verilen Beden Eğitimi Dersinde, öğrencilerin yaş seviyeleri, hazırbulunuşlukları seviyeleri, ilgi ve beklentileri ile ayrıca yöresel özellikleri gibi etkenlerin de dikkate alınması gerekli olduğu Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında vurgulanmıştır (MEB, 2013). Dolayısıyla bu dersin planlaması esnasında derse katılan öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun olacak fiziksel etkinlikler ile bu etkinlikler ile bütünleşen sportif faaliyetlere katılacakları hususu dikkate alınmalıdır (MEB, 2013).

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 7'si Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında dersin plânlanmasında okulun sahip olduğu yöresel özellikleri dikkat edilmesi gerektiği hususu ile benzer görüş bildirmiş ve “yıllık plân hazırlarken okulun imkânlarını dikkate aldıklarını” ifade etmiştir. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

İndirdiğim programa, yetenekli öğrencilerin tespiti ve okulun imkânlarına göre uyarlamalar yaptım. Salonum yok ama tiyatro salonundan bozma bir çalışma alanım var orayı da dikkate alarak plânda uyarlamalar yaptım. (Erkek, 24 Yıl)

Bize hazır gelen plânı okulumuzun imkânları çerçevesinde kendimize uyarladık. (Erkek, 15 Yıl, B)

İnternette indirdik ve biz kendi malzeme ve araç gereçlerimize göre ve hitap ettiğimiz öğrenci grubuna göre hazırlık yaptık. (Kadın, 16 Yıl)

İndirdiğimiz plânı okulumuzun fiziksel şartlarına ve hava koşullarına göre kopyala yapıştır şeklinde uyarladık. (Erkek, 21 Yıl)

Bizim özellikle tabi plân hazırlarken okulun fizikî şartları spor salonu okul bahçesi araç gereç öğrencinin kapasitesi, öğrencinin bölgenin şartları bunları hep göz önünde alıyoruz zaten bizim en büyük avantajımız spor salonu... (Erkek, 20 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 6'sı, öğretim programında yer alan, plânlama yaparken dikkat edilmesi gereken hususlardan; öğrencilerin yaş seviyeleri ve hazırbulunuşluk seviyelerinin dikkate alınması hususu ile aynı doğrultuda hareket ettiğini ve plânlama yaparken öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate aldığını ifade etmiştir. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

Şimdi tabi şimdi beşinci sınıf öğrencisi ile sekizinci sınıf öğrencisi arasındaki fark belli... Şimdi bunlara bu konuları öğretirken meselâ en azından bir basketbol dersi ile ilgili dersi öğretirken, beşinci sınıfın öğrencisine öğretmek daha farklı sekize daha farklı. Daha alt basamakta öğretmeye çalışıyoruz beşlere. Top tutmayı, top sürmeyi ama diğer sekizlere çünkü devamlı üç dört sene gösterdiğimiz için aynı şeyleri onları her sene basamak basamak yükseltiyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Sadece Plânı hazırlarken değil ben şimdi derslerde de uygulama yaparken... Ne oluyor şimdi... Kız erkek beraber ders yapıyor otomatikman, bazen

uygularken problem olabiliyor. kızların ergenlikleri daha önce oldukları için.. Yani bu konuyla ilgili ben plânda düzenlemeler yapıyorum tâbii ki. (Erkek, 22 Yıl)

Tabi alınması gerekir, özellikle kız ve erkekler arasında büyük bir gelişim farkı var fiziksel olarak. Kızlar daha erken ergenliğe girdikleri için onların fiziksel yetersizlikleri yönünde psikolojik olarak ta sorunları var. Onlara daha dikkatli daha duyarlı olmamız gerekiyor. (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan 8 öğretmenden 6'sı Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersini uygularken; İlde eğitim öğretim yılı başında beden eğitimi ve spor öğretmenleri zümre toplantısında alınan karar doğrultusunda kendilerine görev verilen öğretmenlerin internet kanalıyla temin ettikleri ve salonlu okullar ve salonsuz okullar olmak üzere farklı düzenlenmiş hazır yıllık plânları kullandıklarını ifade etmişlerdir (Bakınız Tablo 4.2.1.)

Plânı işte dediğim gibi zümre toplantısında 2 tane arkadaşına görev verdik onlar inceledi. O inceleme sonucunda onlar plan hazırladı ondan sonra CD şeklinde dağıttık arkadaşlar işte... Zaten son zamanlarda plânlar ne oluyor? Plânlar internet üzerinden CD üzerinden incelenerek gerekli değişiklikler varsa üzerinde yapılıp öyle çıkarılıyor. Önceden plânımızı elle kendimiz hazırlıyorduk. O zaman daha iyiydi, yani. Şimdi ne yapıyoruz? Bakıyoruz plân salonlu, salonsuz... Uygun mu değil mi? ona göre bakıyoruz, değişiklikleri yapıyoruz. (Erkek, 22 Yıl)

Bize gelen CD üzerinden baktığımız zaman onu inceledik. Programa dair incelemeyi, bir doküman şeklinde... Hep plâna dair odaklandığımız için bundan işin gerçeği bir süre sonra uzaklaşıyoruz, ama bu öğrenme alanları zaten plânın içinde de var, öğrenme alanlarını, alt öğrenme alanlarını plânın içinde zaten yerleştirilmiş. (Erkek, 15 Yıl, B)

Yıllık plânlar zaten internete veriliyor, internet çıktı çikalı yeni programa göre hem yıllık hem günlük plânlarımızı o doğrultuda işliyoruz, baktıysanız Sinop'ta çoğu arkadaşlarımızın plânları hemen hemen aynıdır, yani... Bu program bir arkadaşımız var CD'si ona gelmiş bütün programı ondan aldık genelde herkese dağıtıldı merkezdeki öğretmen arkadaşların hepsi aynı programı kullanıyorlar... Hem yıllık hem günlük aynı... (Erkek, 15 Yıl, A)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü Beden Eğitimi ve Spor Dersini plânlarken ve dersi işlerken kullanacakları Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını edindiğini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

Program bize geldi, ama ben geçen yıldan pek farkını göremedim. Bize gelen program da geçen yılkinin aynısı... Kitap dağıtımından, bize dağıtılan kitapların içinden öğretim programları çıkıyor ya oradan geldi... Bizim burada bütün öğretmenlere gelen programlardan aldık, hatta bizim okul ilin deposu, bizim spor salonu, salonumuz var dedik başta ama temmuzda elimizden alıyorlar ekimin başına kadar salonumuz yok, depo burası... (Erkek, 20 Yıl)

Talim terbiyeden indirdik, bunun gibi bir iki defa daha program değişmişti, elimizde bir iki tane daha program var... Bu en son program, evet. Tabi biz şunu söylemek gerekirse biz hep de buna bağlı kalmıyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Tebliğler dairesinden bir yazı geldiğini okula müdür söyledi bana. Ben inceledim, hatta ondan sonra zümre kararında da almışım, diğer arkadaşlara da söyledim ben. Arkadaşlara da söyledim hepsini ben. 5. ve 8. sınıflar, bu sene değiştiğini biliyorum. Ona göre, hatta konuştuk orda bütün arkadaşlara aynı plânları yapalım diye, programın değiştiğine dair. Bir arkadaşımızı da hatta demişti *"ben bir siteye üyeyim oradan bir CD geliyor bana, o CD'yi inceleyelim"*. Ondan sonra 2 tane de arkadaşına görev verdik biz, CD'yi incelediler onlar, ondan sonra o programa göre bütün arkadaşlara o CD'den verdik. Bütün bu program o CD'den alınma. Kimse kendi yapmadı, yani. Hazır program aldık... Bir dakika onu ben indirdim yahu yanlış hatırlamıyorsam. İndirdim indirdim! Var bende bu. Şurada bir yere indirdim, baktım baktım, ama... Programı indirdim, hatta arkadaşlara falan verdim ben, burada bak. Bu programı ben indirdim de... Valla, baktım, yani. Hepsini okumadım, ama bakmadım dersem yalan olur baktım, ama hepsini okumadım... Bak bak var burada notlarını almışım aslında... Altını çizmişim demek ki kumuş yani, altını falan çizmişim yani bazı şeylerin. Okumuşum, okudum da tam yani net yani şey yapmamışım... kendimce önemli şeylerin demek ki altını çizmişim. (Erkek, 22 Yıl)

Edindim, inceledim. Sitelerden, özellikle talim terbiye kurulunun sitesinden indirdim inceledim. Ancak bu sene yeni 4+4+4 sisteminden sonra eğitim

öğretimin 12 yıla çıkarılmış olmasına rağmen 1.sınıftan itibaren Beden Eğitimi Dersi olmasına rağmen, bizi ilgilendiren husus sadece ne yazık ki diyorum sadece ortaokul kısmındaki beden eğitimi kısmı olduğu için de ve ben yıllarca aslında lisede derse girdim ama bu yıl ortaokulda görevlendirilmemden dolayı özellikle de bakma fırsatı buldum inceledim. Çok detaylı olmasa da baktım inceledim (Erkek, 24 Yıl).

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 4'ünün Beden Eğitimi ve Spor Dersini plânlarken ve dersi işlerken kullanacakları Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını edindiklerini ifade etmelerine rağmen, sorulara verdikleri cevapları ve ifadeleri daha da detaylandırmak amacıyla kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlarda aslında programı edinmedikleri, programla yıllık plâni karıştırdıkları görülmüştür. Diğerleri ise programı edinmediğini açıkça ifade etmiş, zümre kararı gereği ortak hazırlanan yıllık plâni kullandığını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

Evet, ona göre plân yaptık zaten... İnternette, sitelerden. Zaten mevsim başı zümre toplantıları yapıyoruz biz, oradan... Tabi onu milli eğitimin sitelerinden, işte zümrede çıkarttık arkadaşlarla hep beraber onu kullanıyoruz... Ha tabi kullanıyoruz derken her okulun fizikî yapısı da değişiyor, yani, salonu olan var olmayan var bahçesi olan var olmayan var... Onu tabi kendimize özgü değiştirebiliyoruz... (Erkek, 29 Yıl)

Programı edinmedik, plâni edindik. Yıllık plânla iş yaptığımız için hep olayın o kısmına gittik. Programı edinmedik, ama ben önceden göz gezdirmiştim, ama tam anlamıyla incelemedim. Bize gelen CD üzerinden baktığımız zaman onu inceledik. Hep plâna dair odaklandığımız için bundan işin gerçeği bir süre sonra uzaklaşıyoruz, ama bu öğrenme alanları zaten plânın içinde de var, öğrenme alanlarını, alt öğrenme alanlarını plânın içinde zaten yerleştirilmiş. ...bize önceden gelen kılavuz kitap gibi değil tam anlamıyla, diğer branşlara gelen kılavuz kitap gibi gelmedi. ...kılavuz kitap niteliğinde geldi, ama diğer arkadaşların kılavuz kitaplarına bakıldığında hafta hafta programını çıkartarak gelmiş program belki başka bir şeye geçiyoruz, ama kılavuz kitapta ama bu gelişimi ile ilgili geçiş ile ilgili tabi ki biz edinmeliydik. Hani direk kendimiz gidip te beden eğitiminde öğrenme alanları ile ilgili internette oradan buradan herhangi bir yerden bir araştırma yapmadım işin gerçeği. ...Hepimiz aynı elden

Sinop'ta her sene onu yaparız. Küçük bir yer olduğu için her sene ortak plân kullanırız. Ben yıllık plânın bana yeterli olduğuna inandım. Ama içindeki kazanım ve davranışlara baktığımız zaman onlarla da yeterli olabileceğimizi düşündük. Hani öğretim programını bulayım edeyim diye aklımdan geçmedi hiç. Ben şunu söyleyeyim, bence, biz hepimiz bu kaçamağı yapıyoruz. Biz hepimizi internetten veya CD'den indiriyoruz, ama herkesin okul imkânları ve okul şartları çok farklı. Biz zaten okullarda sadece beden eğitimi öğretmenliği yapamıyoruz. Malzemecilik yapıyoruz, arabacılık yapıyoruz. Olayın 50 tane kriteri var açılımı oluyor, yani; meselâ salonlu okullara göre salonsuz okullara göre, hatta kışın sınıfta kalıyorsunuz, sınıf içi eğitsel oyun bile oynatamıyorsunuz. Yerim bile yok, öyle dar sınıflar olabiliyor, çok öğrencili sınıflar olabiliyor. Yani, plânı incelediğimiz zaman da öğrenme alanları var plânın içinde, zaten öğrenme alanlarını açıldığı zaman oyuna dönük öğrenme alanları olsun, işte hepsi şifreli kazanımları, öğrenme alanlarının açmış. Onları okuduğum zaman işin gerçeği yeterli olacağına inandım. (Erkek, 15 yıl, B)

Edindim... Valla program nereden geldi bize? Milli eğitim vasıtasıyla geldi adresimize geldi. Adımıza geldi, ama açıp inceleyip okudunuz mu dersin? Az, çok az kısımlarını açıp inceleyip okuduk. (Erkek, 21 Yıl)

Tabi edindim. Önce eğitim aldık bu konuyla ilgili... Önce tabi duyduk, internet üzerinden falan bize hizmet içi eğitim verildi. Müfettişler... O zaman ben köy okulundaydım, yılı şuan bilemeyeceğim ama 5-6 yıl oldu sanırım... (Kadın, 16 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenler Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin yıllık düzeyde plânlanması için yaptıkları çalışmaları aktarırken zaman zaman “program” ile “plân” kavramlarını birbiri ile karıştırdıkları, yıllık plân yerine program kelimesini kullandıkları görülmüştür. Öğretmenler verdikleri yanıtlarda yıllık plânı kendilerinin hazırlamadığını, internetten hazır plân indirdiklerini ve bu plânları okullarının fiziksel şartlarına göre kısmen düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si dersin plânlanması sürecinde yaptıkları hazırlık çalışmaları için “internetten indirdiğim hazır yıllık plânı okuluma uyarladım.” ifadesini kullanmışlardır. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

İnternette dünya kadar çıktılar var, hazır programlar var onlar alınıyor, onlar uygulanıyor. Yani genelde öyle yapılıyor. Ben de onları indirdim, hatta hazır

satan özel CD'ler var. CD'lerle satılan özel programlar vardı, ama imam hatip ortaokulunda görev yapıyorum, orda kapalı bir salonumuz yok sadece kapalı bir tiyatro salonumuz var. Orasını jimnastik alanına dönüştürdüğümünden dolayı programda üzerinde okula uyarlamak için küçük te olsa bir değişiklik yaptım. (Erkek, 24 Yıl)

Bizim özellikle tabi plân hazırlarken okulun fizikî şartları spor salonu okul bahçesi araç gereç öğrencinin kapasitesi, öğrencinin bölgenin şartları bunları hep göz önünde alıyoruz zaten bizim en büyük avantajımız spor salonu... İnternette indirdiğimiz bütün programımızı biz okuldaki fizikî şartımıza göre malzeme durumumuza göre öğrencinin kapasitesine göre bunları göz önüne alarak hazırlıyoruz. (Erkek, 20 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 2'si eğitim öğretim yılı içerisinde kullanacakları yıllık plânlarını hazırlarken, o yıl içerisinde okullarında oluşturacakları okul takımlarının branşlarını dikkate aldıklarını ve plânda yer alan kazanımlara bu doğrultuda daha fazla yer verdiklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.1.)

Programı (Yıllık Plân) hazırlarken de çocukların hangi spora yatkın olduklarını yetenek keşfi açısından bana ipucu verecek etkinlikler yaptım. Meselâ güreş ağırlıklı etkinlik yapma gerekçem imam hatip ortaokulunda oydu. Yani bu güreş sporunda başarıyı yakalayacağım programlama yaptım. Doğru mu yaptım tartışılır, ama yetenek keşfi açısından da hem çocuğu mutlu etmeye çalıştım hem de yetenek açısından keşifler yapmaya gayret ettim programlamada. (Erkek, 24 Yıl)

Branşlara yönelik bir programlama (Plânlama) yapmıyorsun, ama bizim şimdi... Okulda çıkarmadığımız hemen hemen branş kalmadı... Mecburen onlara yönelik özellikle ya şu da var hedefimiz olan branşlara yönelik çalışmaları da göze önüne alıyoruz, yani özellikle o hedef kesime biraz daha hitap etmeye çalışıyoruz meselâ programlamanın dışında da ben o hedef kesime ben gençlik spordaki antrenörlerden de ayarladım bir kaç tane... onları da kullanıyorum, mesela ben derslerde antrenör de getiriyorum bazen... Yani onların nezaretinde ileri düzeyde yapılması gereken nasıl yapılır? Hangileri daha ileriye yitmek için neler gerektiğini çocuklara o şekilde de gösteriyorum, bu sefer hedefi olan çocuklar ona biraz daha ilgisi oluyor kulüplere yönlendiriyoruz orda da değerlendiriyoruz çocukları, (Erkek, 20 Yıl)

Öğretim Programının Plânlanmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi kapsamında 5. sınıftan 8.sınıfın sonuna kadar devam eden eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin yaş düzeyleri, hazırbulunuşluk seviyeleri, ilgileri, beklentileri, buldukları yörenin özellikleri gibi unsurların dikkate alınarak hazırlanacak plânda öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklere ve sporlara katılacakları şekilde düzenlemeler yapılır. (MEB, 2013) Bu doğrultuda hazırlanmış Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, ortaokul seviyesindeki öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak “hareket yetkinliği” ve “aktif ve sağlıklı yaşam” olmak üzere iki ana öğrenme ve gelişim alanı temel alınarak hazırlanmıştır (MEB, 2013).

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*planlama yaparken ortaokul öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate aldınız mı?*”, “*sizce, öğretim programında ve programa göre hazırlanmış planda ve derslerde, sınıf seviyelerine göre ne gibi temel farklılıklar vardır?*”, “*siz, planlama yaparken bu farklılıkları göz önünde bulundurdunuz mu?*” soruları yöneltilerek Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin planlanmasında ve uygulanmasında öğrencilerin gelişim özellikleri ve sınıf seviyeleri ile ilgili yaptıkları çalışmaları aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında sınıf seviyelerine göre farklılıklar ile ilgili dikkat ettikleri hususlar hakkındaki ifadeleri Tablo 4.2.2. da verilmiştir.

Tablo 4.2.2.

Dersin Plânlanmasında Sınıf Seviyelerine Göre Farklılıklar

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının plânlanmasında...	<i>f</i>
... dersleri, 5. ve 6. sınıflarda eğitsel oyun formunda verirken 7. ve 8. sınıflarda spor formunda veriyorum.	3
5. ve 6. sınıflarda daha temel ve teorik bilgilere ağırlık veriyorum.	2
... dersleri 5. ve 6. sınıflarda daha basit ve kolay anlaşılır işliyorum.	2
5. sınıfa gelen öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri daha düşük.	2

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı çıktı ve kazanımlarının hazırlanmasında öğrencilerin gelişim özellikleri belirleyici unsur olmuştur (MEB, 2013). Araştırmaya katılan 3 öğretmen, programda belirtilen öğrenci gelişim özelliklerine ve buna bağlı olarak

öğrencilerin sınıf seviyelerine göre hazırlanması gereken Beden Eğitimi ve Spor Dersi yıllık plânında 5. ve 6. sınıflarda dersleri eğitsel oyun formunda, 7. ve 8. sınıflarda spor formunda plânladığını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.2.)

5-6 ya oynattığımız bir oyunu 7 ve 8 e oynattığımız zaman bazı ilaveler yapmamız gerekebiliyor, mesela, 5. ve 6. sınıflar için kurduğumuz bir istasyon daha sade olurken 7 ve 8'lerde yaptığımız bir istasyonda daha fazla malzeme, daha çok e... yani noktalar değişiyor... Biraz daha spor formunda oluyor, çünkü 7-8 sınıf öğrencileri genelde branşlaşmış oluyor, genelde okulumuzda sınıflarda spor yapmayan öğrenci sayısı az... Kendileri de katkıda bulunuyor yaptığımız istasyonlara... İşlediğimiz konulara... (Bayan, 16 Yıl)

Sınıf seviyelerine göre, daha düşük sınıflarda. Genelde oyunla ilgili olanlarda daha çok... Temel bilgiler... Oyun da olabilir, bir branşı da tanıtabilirsin, branşla ilgili de olabilir, çocukta. Bir oyun da olabilir oyundan branşlara da geçilebiliyor. Plânlamayı yaparken 5-6'larda genelde teorik ve temel eğitim üzerinde duruyorsun, 7-8'lerde genelde oyun içinde taktiksel tekniksel alanlara daha çok giriyorsun. (Erkek, 15 Yıl, B)

7 ve 8 de çocuklar ergenliğe girdikleri için artık büyüyorlar fiziksel olarak ta daha aktif ve daha zor hareketler yapmak istiyorlar daha doğrusu onlara uygularken daha çok, eğitsel oyun gibi uygularken 7 ve 8'lerde daha çok böyle derine inebiliyoruz, onlara sportif branş bazında veriyoruz konuları. Plânlamayı yaparken de bunlara dikkat ediyoruz. (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si Beden Eğitimi ve Spor Dersi için hazırladığı yıllık plânda işleyeceği konuları ve yer vereceği kazanımları belirlerken 5. ve 6. sınıflarda daha temel ve teorik bilgilere ağırlık verdiklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.2.)

5. Sınıf öğrencisi yeni tanıştığı için, onlar biraz daha teorik bilgi vermemiz gerekiyor? Meselâ şimdi voleybol ile ilgili bir diril gösterdiğiniz zaman, önce direk tabi biz, al bunu al oyna değil de öğrenciye, işte voleybola başlamadan önce ellerin duruşu ayakların duruşu kolların duruşu, topa vuruş şekli gibi hareketleri önce teorik olarak anlatılır... En az 1 ders böyle geçiyor, daha sonra bunu bir teoriyi biz pratiğe yavaş yavaş döküyoruz, ama tabi bu üst sınıflara göre biraz da teorik yapmıyoruz, ama artık onlara biz, bazı şeyleri kavramış

olarak gördüğümüz için direk daha üst seviyeden başlatabiliyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Plânlamayı yaparken daha çok temel eğitim ve teorik eğitime yer veriyoruz mecbur onu yapmak durumundasınız, çünkü merkez köy okullarında - ben 9 senedir merkez köy okullarındayım - temelde çocuğun hiç bir hareketliliği hiç bir şeyi ile örtüşen hiç bir şeyi yok mecbur onu yapmak zorundasınız, bu çocukla yarın sağlıklı bir şekilde ders işlemek için mecbur onu yapıyorsun. (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si ortaokul düzeyinde verilen Beden Eğitimi Ve Spor Derslerini 5. ve 6. sınıflarda basit, kolay ve anlaşılır işlediklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.2.)

Sınıf seviyelerine baktığınızda özellikle 5 ile 8 arasında uçurum var, yani 5'te yapabildiğin bir çalışmayı... 8'de yaptığın bir çalışmayı 5'te yapmana imkân yok, ama 8'deki bir çalışma için de 5 deki bir çalışmanın temel alınması gerekiyor. Yani 8'deki çocuğa direk bir şey veremiyorsun 5'te göremediği zaman eksik kalıyor, şimdi şöyle meselâ biz en son şeyi gösterdik meselâ roket cirit, 5'lere de gösterdik 8'lere de gösterdik... 5'lere normal koşuyu gösteriyoruz, ama çapraz adımda, çapraz adımı fazla yapamadıkları için biz yalnızca normal koşu ve sadece kol çek at yapıyoruz, ama 7'lere geldiğimiz zaman 45 derecelik açı da istiyoruz çapraz adımı da istiyoruz ve atış istiyoruz 8'lere geldiğimiz zaman ne yapıyoruz, hızlı koşu çapraz adımlama ve kolu en geriden çekip 45 derecen atıp en hızlı... Bunlara daha çok dikkat ediyoruz... (Erkek, 20 Yıl)

Sınıf seviyelerine göre 5. sınıf ile 8. sınıf otomatik olarak farklı olacak. Genelde 5 ve 6'larda aynı uygulayabiliyorsun, 7 ve 8'lere aynı dersi, aynı plâni farklı uygulayabiliyorsun. Ne bileyim? 5 sınıflarda çocuklara basketbolda şut veya pas attırırken nedir? Mesafeyi daha yakın tutarsın. 8 sınıflarda biraz daha kuvvetli oldukları için mesafeyi biraz daha uzak tutabilirsin ve ya potaya bir atış yaparken 5. sınıflara biraz daha böyle daha açıklayıcı ve daha anlaşılır bir şekilde 8'lere biraz daha zorunu yaptırabilirsin yani, 5. sınıflara ve 6 sınıflara Yani şimdi aynı konuyu mutlaka hem kural ve zorluk açısından hem kuvvet açısından biraz daha basit işlersin. (Erkek, 22 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenleri ilkokuldan mezun olarak ortaokul 5. sınıfa gelerek eğitim öğretimlerine devam eden öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik hazır bulunuşluk seviyelerinin diğer sınıf seviyelerine göre düşük olduğunu ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.2.)

5. sınıftaki çocukların 4. sınıftan gelmişler. Hiç Beden Eğitimi Dersi görmeden geliyorlar artık. Bir kere onlarla ilgili önce disiplini sağlamamız için uygulamamız gereken yöntemler oluyor, onlarla ilgili nasıl sıraya gireceğini nasıl sırada duracağını nasıl düzeni sağlayacağımızı, işte kılık kıyafetin ne olduğunu anlatıyorsun beşinci altıncı sınıfta bunları has bel kadar öğrenen çocuk ne yapıyor, daha derli toplu daha düzenli oluyor, ona anlatırken senin anlatmak istediğini daha iyi anlamaya çalışıyor, öğretmenini de tanımaya çalışıyor. (Erkek, 21 Yıl)

Ya en azından çocuğun özgüveni ile farklılıklar var 5. Sınıftaki çocuğun ilkokuldan getirdiği... 1. Sınıfta 4. Sınıfa kadar sınıf öğretmenleri derslere giriyor, beden eğitimi derslerine. İlk 4 yılda beden eğitimi derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesi temeli olmayan bir bina gibi ve o Beden Eğitimi derslerinde daha çok matematik fen bilgisi gibi sınav başarısı derslerine zaman ayrıldığı için sınıf öğretmenlerinden sonra 5. sınıfa gelen bir çocuk temeli olmayan bir bina gibi biz üstüne odalar yapmaya çalıştığımız düşünüyorum. Orda da o çocukların beden eğitimi ile ilgili beklentilerini 6. sınıf çocuklarla kıyasladığımda inanılmaz farklılıklar olduğunu görüyorum, hem hitaplarında hem duruşlarında hem ilgi ve ihtiyaçlarında ve isteklerinde... 6 sınıftaki çocukların öz-güvenlerinin daha fazla olduğunu ve daha kararlı olduklarını görüyorum, ama 5. sınıftaki çocukların daha çok öğretmen merkezli ve öğretmen güdümlü olduklarının görüyorum. (Erkek, 24 Yıl)

Dersin Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Stratejileri ile Yöntem ve Teknikler

Ortaokul beden eğitimi ve spor öğretmenleri okullarında uygulayacakları dersleri plânlarken ve işlerken öğrencilerin ders kazanımlarına ulaşması için “doğrudan, bireyselleştirilmiş, işbirliğine dayanan, spor eğitimi, akran, araştırma, taktik oyun, kişisel ve sosyal sorumluluk modellerinden en uygun öğretim modelini, “sunuş, buluş,

araştırma/inceleme, vb.” stratejilerden en uygun stratejiyi ve “komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım, yönlendirilmiş buluş, problem çözme, öğrencinin tasarımı, öğrencinin başlatması, kendi kendine öğrenme” yöntem ve tekniklerinden en uygun olanını kullanmalıdır. Öğretmenin öğretim programında yer alan bilişsel duyuşsal ve psikomotor alanlara ait kazanımlara ulaşmada verimli olabilmek için klasik öğreten merkezli yaklaşımdan ziyade öğrenen merkezli yaklaşımları kullanması; bunun yanı sıra uygulamalarında dayandıkları öğretim hedefleri doğrultusunda amaç, içerik, uygulama ve ölçme değerlendirmeyi bir arada ele alan öğrenen merkezli “taktik oyun”, “spor eğitimi”, “kişisel ve sosyal sorumluluk” gibi model temelli öğretim yapmaları ayrıca önerilmektedir (MEB, 2013).

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “eğitim öğretim yılının başında “*Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının plânlanmasında ve uygulanmasında hangi öğretim stratejileri ve yaklaşımlarından yararlandınız?*” sorusu yöneltilerek Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanması ve uygulanması sürecinde kullandıkları öğretim stratejileri ve yaklaşımları hakkında yaptıkları çalışmaları aktarmaları istenmiş, ancak zaman zaman öğretmenler öğretim stratejilerinin yanı sıra kullandıkları yöntem ve teknikler hakkında da bilgiler vermişlerdir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanma ve uygulama sürecinde kullandıkları öğretim strateji ve yaklaşımları ile kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgili ifadeleri Tablo 4.2.3. de verilmiştir.

Tablo 4.2.3.

Dersin Uygulanmasında Kullanılan Öğretim Stratejileri ile Yöntem ve Teknikler

Beden Eğitimi ve Spor Dersini plânlarken ve işlerken ...	<i>f</i>
... gösterim ve uygulama tekniğini kullanıyorum.	6
... sunuş yolu ile öğretim stratejisini kullanıyorum.	4
... dönüt verme tekniğini kullanıyorum.	2
... düz anlatım tekniğini kullanıyorum.	2

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 6’sı yıl içerisinde işleyecekleri Beden Eğitimi ve Spor Dersini plânlarken ve yıl içerisinde uygularken “gösterim ve uygulama tekniğini”

kullandığını ifade etmişlerdir (Bakınız Tablo 8). Bununla birlikte öğretmenlerden 4'ü gösterim ve uygulama tekniğine ek olarak sunuş yolu ile öğretim stratejisini kullandığını ifade etmişlerdir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 2'si gösterim ve uygulama tekniğini kullanırken öğrencilere dönüt verdiğini, 2'si ise gösterim ve uygulamanın yanında düz anlatım tekniğini kullandığını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.3.)

...bir şeyi *gösterip* ilk önce *uygulamalı*, kendim yapıp gösterip daha sonra öğrencilere, ne bileyim? Nedir mesela; uygulamalı göstererek te oluyor, mesela; ders işleyeceğimiz zaman spor salonunda bir maç varsa çocukları oraya götürüyorum, maçı izlettiriyorum, kurallar hakkında orada bilgi veriyorum. Anlatıyorum yani maç oynanırken filan seyrettiriyorum. *Ders işlerken, genelde işleyeceğim konuyu kendim anlatıyorum daha sonra mutlaka öğrencilere yaptırıyorum.* Yanlış yaptıkları zaman tekrar o öğrenciye yapıyorum ben uygulamasını... Doğrusunu yapıyorum ben tekrar ona yaptırıyorum, doğrusunu öğrenmesi açısından. Dersin sonunda da geri dönüş alıyorum çocuklardan. Nedir geri dönüş? Bugün derste ne öğrendik? ve ya ne öğrendiniz? Ne öğrendin? Onun gibi... (Erkek, 22 Yıl)

Öncelikle daha çok *göstererek*... Komut derken tabi komut var yaptığımız işte, emir anlamında değil ama tabi gene de *komut* var... Şöyle bir gerçek var o da benim fikrim bilmiyorum doğru mudur yanlış mıdır? Evet, *önce göstermek ve izah*... Aslında önceliği belki de bilmem önce izah mı olur önce gösterme mi yani belki tartışılır, ama çünkü aynı anda gittiği için önce biri önce biri tabi ki izah ve bol bol gösterme. (Erkek, 29 Yıl)

Sunum var, gösteri var, uygulama var, araştırmaya dayalı ödevler ve benzeri gibi şuan aklıma gelenler... Şimdi; öğretim... Dersi konusunu ana hatlarıyla anlatıyoruz ondan sonra belirlenmiş alanlar içerisinden olanları gösteriyoruz, öğrencilere belli bir hatlarıyla verdikten sonra gelişimlerini, kendileri tarafından da yapmalarını istiyoruz, meselâ soru cevap şeklinde de geçiyor çoğu zaman, bizimkisi köy okulu olduğundan, merkez köy okulu olduğundan çocuklar kaynağa da kolayca ulaşamıyorlar, bazen dokümanlar dağıtıyoruz, beden eğitimi derslerinin amaçlarıyla ilgili olsun branşlar ile ilgili veya yöresel oyunlarımız ile ilgili... Meselâ bizim bu aldığımız yıllık plânını içinde çok yok şahsen, ama ben dönem dönem yöresel oyunlarımız kaybolmasın diye

özellikle, meselâ; 9 taştır, kör ebedir, ip atlamadır, mendil kapmacadır, seksek oyundur, yakan toptur, zaten bunlar çocuğu branşların da alt yapısını oluşturuyor? Bunları meselâ *öğrenci merkezli* yaparak *sunumlarını* da kendilerine yaptırırım 7 ve 8 sınıf öğrencilerinde, biraz konu dağılıyor geçiyor, ama tabii ki merkez kadar olamıyoruz. (Erkek, 15 Yıl, B)

Anlatım, önce anlatım sonra gösterim metodunu kullanıyoruz, gösteriyoruz, uyguluyoruz... Hatalarını tekrarlıyoruz, tekrar gösteriyoruz, hatalarını gösteriyoruz. Bunları yaparken işte; ne olabilir başka, teknolojiden yararlanıyoruz. *Slâyt gösterisi olabilir*, işte *resim gösterisi* olabilir. Bunlardan yararlanmaya çalışıyoruz yararlanabiliyor musunuz? Uzun süre diye sorarsanız o da mümkün olmuyor çocukların hepsine *video gösterisi* ya da göstereceğimiz *dersle ilgili videolar* gösteremiyoruz işin açıkçası. (Erkek, 21 Yıl)

Şimdi burada program öğrenci merkezli bir program öğretme yöntem ve tekniklerinde de aslında, indirdiğimiz programda da var olan *anlatma yöntemi* *komutla yöntem* işte efendim *CD ile yöntem*, işte *gezi* vesaire olmuş olmasına rağmen bunlar üzerinde değişiklik yapma ihtiyacı hissettik ve yaptık ama genelde *anlatım* yöntemini kullandık, *gösterme uygulama* yöntemini kullandık programı... *Problem çözme yöntemini* kullandık *gezi ve anlatım* yöntemini kullandık. (Erkek, 24 Yıl)

Valla çocukların kendi kendileri bulmaları, kendi yaptığımız bir etkinliğin amacı ne olabilir, kendi zekâlarını kullanmalarını istiyoruz, yani daha çok göster yap (*Gösterim ve Uygulama*) modeli uygulamıyor değiliz, ayna modeli diyelim o modeli de uyguluyoruz mecburen bazı durumlarda, ama çocuklarda daha çok biz çocuklara yönelik, çocukların kendi bulmalarını kendini ifade etmeleri için daha çok artık yeni düzen olduğu gibi çocuk merkezli daha çok kullanmaya çalışıyoruz... (Erkek, 20 Yıl)

Dersin Diğer Derslerle ve Gündelik Hayatla İlişkisi

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kullanacakları yıllık plânlarını hazırlarken diğer derslerle ve yaşamla ilişkilendirilmesi, içerik ile hedeflenen ve öğretim programında da belirtilen çıktılara ulaşmada başarılı olunması bakımından önemlidir. Ortaokul seviyesinde Beden Eğitimi ve Spor Dersi alan öğrencilerin programda yer alan kazanımları ve öğrenme

çıktılarını edinmesinde ders içi deneyimlerin yaşama ilişkilendirilmesi ve öğretmenlerin diğer ders öğretmenleri ile işbirliği içerisinde konular arası bağ kurmaları ayrıca önem taşımaktadır (MEB, 2013).

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*Beden Eğitimi ve Spor Dersinin diğer derslerle ilişkilendirilme sürecinde nelere dikkat ettiniz?*”, “*programı gündelik hayat ile ilişkilendirmek için hazırlık ve uygulama aşamalarında ne gibi uyarlamalar yaptınız?*” soruları yöneltilerek Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında diğer derslerle ve gündelik hayatla ilişkilendirilmesi ilgili yaptıkları çalışmalarını aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında diğer derslerle ve gündelik hayatla ilişkilendirilmesi ile ilgili dikkat ettikleri hususlar hakkındaki ifadeleri Tablo 4.2.4. da verilmiştir.

Tablo 4.2.4.

Dersin Diğer Derslerle ve Gündelik Hayatla İlişkisi

Beden Eğitimi ve Spor Dersi ...	<i>f</i>
... Fen Bilgisi Dersi ile ilişkilidir.	5
... gündelik hayatla ilişkilidir.	5
... Matematik Dersi ile ilişkilidir.	4
... müzik ve ritim ile ilişkilidir.	3

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5’i Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Fen Bilgisi Dersi ile ilişkisi olduğunu ifade etmişler, ancak dersin plânlanması ve uygulanması sürecinde program çıktılarını ve kazanımlara ulaşmada Fen Bilgisi Dersi ile Beden Eğitimi ve Spor Dersini nasıl ilişkilendirdiklerine dair bir açıklama getirmemişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.4.)

Ya ben sana bir şey söyleyeyim mi? Diğer derslerle ilişkisi var derken beden eğitimi bana, bana kalırsa okuldaki en temel derslerden bir tanesi... Fen Bilgisinde bir yer çekimi olayı bu beden eğitimi ile direk alakalı bir şey, fizik kuralları sürtünme, meselâ en basitinden top elinden kayıyor, bir hentbol topuna wax yapıştırma şeyini kullanıyor, meselâ ayağına wax sürüyoruz niye

sürtünmeyi artırsın ayağı kaymasın, bunlar şimdi düşündüğün zamandan fen bilgisi dersinden kaynaklı dersler bunlar. (Erkek, 20 Yıl)

Başka derslerle tabi ki var, Fen Bilgisi ile alakası var, ilk yardım ondansa sonra beslenme önemli zaten, bu beslenmeyi anlatırken. Ne yapıyorum? Karbonhidratlar, yağlar, vitaminler anlatırken; illâki Fen bilgisi dersi de görmüş oluyorlar öyle bağlantı yapıyorum, yani ama diğer öğretmen arkadaşlardan destek almıyorum. (Erkek, 22 Yıl)

Meselâ beden eğitimi öğretmeni Fen Bilgisi Müfredatını da az çok bilmesi gerektiğini düşünüyorum ya da az çok bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu beden eğitimi öğretmenleri için belki biraz angarya ama hatta bilgilendirmesinden öte plânlama aşamasında hangi ayda plânlama aşamasında da Fen Bilgisi dersinde de hangi konunun işlendiğini beden eğitimi öğretmenin de bilmesi gerekiyor. Aynı şekilde beden eğitimi programının fen bilgisi öğretmeni tarafından da bilinmesi gerektiğini düşünüyorum. Örnek; bazı konular ilişkilendirme metodu ile Beden Eğitimi Dersinde diğer derslerin işlenmesine de katkı yapıyor. Meselâ örnek vereyim; 5. sınıf için güneşin etrafında dünyanın dönmesini anlatan küçük bir etkinlik yapılabilir, hatta bunu yaptım ben. Basketbolda pas çalışması yapıyorduk, öyle bir etkinlik yapmıştık. Pas atan öğrencimizi merkeze alıp etrafındaki öğrencileri dairesel bir koşu ile işte, pas atanı güneş yaptık, koşan öğrenciyi dünya yapmıştık etrafında önerken bir çizgi üstünde, onu da çocuklar zaten kendi kendine kavradı. Pas atan öğrenci ışık veriyor, koşan öğrenci ışık alıyor dünya, tekrar etkileşimli zaten. Hiç unutmuyorum, bir kaç sene önce bu program yeni uygulanmaya başladığında denemiştik, (eski programla karıştırıyorlar) kan dolaşımı işle ilgili, hatta bu müfredat kitaplarında da vardı. Kan dolaşımı ile ilgili bir etkinlik vardı, o etkinliği uygulamıştım. Çocukların çok ilgisini çekmişti. Bahçeye bir bisiklet pompası koymuştuk, ayakla basılan... Oraya bir tane kırmızı çanağın içine kırmızı pinpon topları koyduk öyle, turuncu sonra, bir de beyaz pinpon topları koyduk, kutu koyduk tv kutusu akciğerleri simgeledi, kutunun içinden geçerken işte beyaz topu aldı pompaya geldi bir kere bastı, dairesel büyük bir alan çizmiştik o alan üstünden koşarak doku ve organ isimleri yazmıştık oraya karaciğer böbrek vesaire, kutular tabaklar koymuştuk. Beyaz topu pompaya bastıktan sonra karaciğere getiriyordu sözde oradan kırmızı topu alıyordu

tekrar kalbe geliyor. Yani küçük ve büyük kan dolaşımını anlatan böyle unutmam, yani 3-4 yıl oluyor bu etkinliği yapalı böyle dairesel bir uygulama yapmıştık tabi bundan fen bilgisi öğretmenin bilgisi yoktu. Yani ben sadece o kitaptakinden uygulamak için yaptım bunu benim söylemek istedim fen bilgisinde ilgili kan dolaşımı ile alakalı konu işletilirken, o hafta ya da o ay o dönem içerisinde beden eğitimi ile ilgili programda da buna benzer konuların olması gerekiyor, ama tabi ki burada öğretmen aşırı özgür olduğu için beden eğitimi öğretmeni özgür olduğu için biz bunu pek uygulamak taraftarı olmuyoruz, çünkü biraz yorucu ve materyale dayalı olduğu için. (Erkek, 24 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5'i Beden Eğitimi ve Spor Dersini günlük hayatla ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.4.)

Ya bir gündelik hayatında en önemli derslerden bir tanesi niye durumuna göre giyinmeyi öğretiyoruz burada... Çocuk buraya kotla gelmeyecek, burada terli üzerini değiştirip gidecek, nedir bu? Giyinme bilgisini öğreniyor, nerde nasıl davranacağını, nerede nasıl giyineceğini, bir spor müsabakasından sonra terledikten sonra ne yapacağını yani temizliğini, biz en basitinden her idmandan önce tırnak kontrolü yapıyoruz, bir ara saç kontrolü yapıyorduk, bit bulduk ondan sonra bıraktık çocuklar üzüldü. (Erkek, 20 Yıl)

Şimdi, gündelik hayatta derken sosyal anlamda meselâ bizim okulumuzda bütün branşlarda bizim takımlarımız var onlar işte her şeyden önce biz yarışma esnasında rakip sporcuyla münasebetten bahsediyoruz, o da sizin gibi sporcu oluyor, yani; sporun dostluk kardeşlik olduğundan bahsediyoruz, yani, oyuncuyla fazla kötü münasebette bulunmamalarını, bunların oyun kuralları dışında bulunduğunu, her zaman için dostça kardeşçe oynaması gerektiğini, bunları bütün müsabakaların öncesinde söylüyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Anlattığınız zaman çocuklara, ne bileyim beslenmeyle ilgili otomatikman çocuklara anlatıyoruz, obezite ile ilgili falan, gündelik hayata ne oluyor, otomatikman, başka da bir şey aklıma gelmiyor. spor zaten, spordan devamlı örnek veriyorum konuşuyorum çocuklarla, devamlı spora yönlendiriyorum çocukları. (Erkek, 22 Yıl)

Beden eğitimi kavramında çocuğun ortaokuldan çıktıktan sonra fiziksel zihinsel anlamda bedenine hükmederek kendini yürüyüşlere koşulara hazır tutabilmesi, bunu üst düzeylere taşıyabildiği zaman sporcu olabilir ise hani, herkesin spor yapması gerektiği kavramı üzerinde duruyoruz beden eğitimi bununla örtüşüyor hareket bilgi ve becerilerine geçtiği zaman, çünkü hayat için gerekli olan bir şey, sağlığı için gerekli olan bir şey, enerjisini olumlu harcadığı zaman zararlı alışkanlıklardan uzak kalabiliyor. Boş zamanını böyle değerlendirildiği zaman daha olumlu bir birey olarak hayata hazırlanıyor. Etrafındaki insanlara örnek olarak meselâ özellikle zararlı alışkanlıkların üzerinde ne olduğunu duyarız, çocuklar genelde de " e hocam herkes kullanıyor" gibi... Önemli olan bilmek uygulamak farklı şeyler yaşamsallaştırmak çok daha farklı oluyor. Meselâ okulda bir sigara için örneği verebiliyor veya dışarıda gördüğü zaman verebiliyor. Biliyor uygulamıyor gibisinden (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Matematik Dersi ile ilişkisi olduğunu ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.4.)

Meselâ bir en basitinden bir cirit atma 45 derecelik açıyla diyoruz ona, 45 derecelik açı nedir? Diyecek... Matematik dersiyle birebir ilgili, yani ben ona 45 derecelik açı, derece dedim zaman hiç bir çocuk onu bana sormuyor nasıl olacak? Diye, direk matematik bilgisi ile bağlantılı, bağlantı kuruyor mecbur öyle yapacak onu, direk bağlantısı ola bir ders. (Erkek, 20 Yıl)

Yarışmalarda biz sayılarla çok haşır neşir oluyoruz. Hatta biz kötü havalarda sığmakta yarışma yapıyoruz orda iz işte hunileri diziyoruz... Biz hunilerin kaç tane vurulduğu kaç tane kaldığı... Öğrenciler tarafından onlar söyleniyor... Matematikle ilişkilendirebiliriz, yani... (Erkek, 15 Yıl, A)

Mantığı kullanmak zorunda kalıyor çocuk kuralları koyuyor, belirliyor ediyor falan sistem haline getiriyor, matematik ile ilişkilendiriyor... (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 3'ü Beden Eğitimi ve Spor Dersini ritim ve müzikle ilişkilendirmiştir. (Bakınız Tablo 4.2.4.)

Bizim müzikle ilgili ritim ile ilgili şeylerimiz var. Yani özellikle koordinasyonda falan ritim ile filân... Ben diğer derslerle falan çok şey yapmadan yani ne bileyim, ama... Dersi işlerken ritim çok önemli

koordinasyon da çok önemli, ikisi koordinasyon hareketleri öğretirken genelde zaten ritim ile ilgili şeyleri ben kendim veriyorum, yani... Diğer derslerle, diğer arkadaşlarımdan şey yapmıyorum, yardım almıyorum kendim meselâ ritim ile ilgili koordinasyon işlerken kendim tabi ister istemez müzikle alâkalı ritim. (Erkek, 22 Yıl)

Meselâ müzikle ilgili, ritimle ilgili, ritimsel hareketler yapabilmek zorunda... Meselâ koşullarda olsun, artırma meselâ koşu veriyorsun belli bir tempoda işte onun artırımlarını müzikle ilgili kulakta, müzikle ilgili hareketleri yapabildiğinde ilişkilendiriyorsun, müzik dersiyle yakından ister istemez zaten iç içe çok ayıramıyorsun ritim duygusunu da geliştirebilmek için... (Erkek, 15 Yıl, B)

Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında Özel İhtiyaçları Olan Öğrenciler

Ortaokul seviyesinde Beden Eğitimi ve Spor Dersini alan öğrenciler arasında özel ihtiyaçları olan öğrencilerin bulunduğu durumlarda, ders öğretmenleri tarafından bu öğrenciler için ders uygulamalarında gerekli düzenlemelerin yapılması gerekir. Öğrencinin çeşitli engeller sebebiyle öğrenme güçlüğü ve ya çeşitli sağlık sorunları yaşamasının yanı sıra öğrenme hedeflerine daha önceden ulaşmış olması ya da üstün yetenekli olması o öğrencinin eğitim öğretim sürecinde özel ihtiyaçları olan öğrenci olarak nitelendirilmesini ve bu doğrultuda eğitim almasını gerektirir. Sınıflarında özel öğrencileri olan öğretmenler, bu öğrencilerin ihtiyaçlarını tespit ettikten sonra gerekli hallerde bu öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine etkin katılımını sağlamak amacıyla uzman kişi ve kuruluşlardan yardım alabilirler. Özel ihtiyaçları olan öğrencilerin sağlık sorunlarının olması durumunda ise öğrencinin velisi ve doktorunun da desteği ile öğrencinin ihtiyaçlarına uygun, sağlıklarını destekleyecek eğitim ve öğretim yöntemleri, araç ve derse etkin katılımı sağlanmalıdır. Şayet özel ihtiyacı olan öğrenci üstün yetenekli ise yeteneğinin bulunduğu alanda uzman, çalıştırıcı ve ya spor kulüplerine yönlendirilmeli ve çeşitli etkinliklerde liderlik yaptırılarak bu öğrencilerden derslerde rol-model olarak faydalanılabilir (MEB, 2013).

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*dersine girdiğiniz sınıflarda özel ihtiyaçları olan öğrenciler var mıydı?*” ve “*var ise bu öğrenciler*

için ne gibi düzenlemeler yaptınız?” soruları yöneltilerek, sınıflarında özel ihtiyaçları olan öğrencilerin bulunduğu durumlarda Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında öğretim programını bu öğrencilere uyarlama sürecinde yaptıkları çalışmaları aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında özel ihtiyaçları olan öğrenciler ile ilgili dikkat ettikleri hususlar hakkındaki ifadeleri Tablo 4.2.5. da verilmiştir.

Tablo 4.2.5.

Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında, Özel İhtiyaçları Olan Öğrenciler...

Dersine girdiğim sınıflardaki özel ihtiyacı olan öğrenciler ...	<i>f</i>
... derse katılım sağlıyorlar.	4
... için daha basit aktiviteler plânlıyorum.	4
... okul takımlarına yönlendiriliyor.	2
... ile bire bir ilgileniyorum.	2

Araştırmaya katılan 8 beden eğitimi ve spor öğretmeninden 4’ü görev yaptıkları okullarda derslerine girdikleri özel ihtiyacı olan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine katılım sağladıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.5.). Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 1’i görev yaptığı okulda özel ihtiyacı olan bir öğrencinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine katılma hususunda istekli olduğunu ancak öğrencinin ailesinin çocuklarının Beden Eğitimi ve Spor Dersine katılmasını istemediğini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.5.)

İki kişi vardı ikisinin de raporu kalktı, ama kendileri raporlu olmaktan çıkamadılar, aynı devam ediyorlar... *Derse katılım sağlıyor*, ama algısı çok zayıf olduğu için çok daha basit komutlar ve hareketler yapabiliyor... Mesela onun sevdiği şeylerle yönlendiriyorsun, arkadaşları ile olan ilişkiler mesela; *O oyun oynamak istiyor arkadaşları ile*, arkadaşları onu istemiyor, onu oraya adapte ediyorsun, e mecburen aynı onla takıma giriyorsun onla maç yapıyorsun, ona destek veriyorsun, çocuklar burada kendini farklı hissetmemesi için elimizden gelen her şeyi yapmaya çalışıyoruz... Rapordan

çıkacağı için ya resmîyette ayrı bir plân istemiyorlar bizden normalde. BEP plânları var onlar için ayrı bir plân yapılıyor meselâ geçen yıl Cihan için yaptım, geçen yıl meselâ Cihan için koordinasyon plânı ve basketbol planı yaptık onlarla ilgi, nedir? Meselâ koordinasyonda ben ona dedim ki oğlum çizgi üzerinde yürüyüş çalışması yaptık... Basketbol yerde zıplayan topu tutma çalışması yaptık, ne yaptık onun biraz daha el becerileri, koordinasyonunu geliştirici hareketlerde bulunduk. Bu yıl raporlu bir öğrencim, bana gelen raporlu bir öğrencim yok onun için özel bir plân yapmadık, ama bildiğim çocuklara ders içi daha çok özel ilgi gösteriyoruz... (Erkek, 20 Yıl)

Velisi ile geçen sene bir görüşme yaptım, doktoru onun kolunun iyileşmesi için basketbol topuyla egzersiz vermişler... Ben ona her derste topu veriyordum ona o topu egzersiz yaptırıyordum, basketbol topuyla ama bu sene hiç yaptırmadım onu... Ama masa tenisine ağırlık verdim masa tenisi oynuyor, ama onun için ayrıca bir program yapmıyoruz, ama arkadaşlarıyla genelde futbol oynadığı için kolla da alâkası olmadığı için futbol oynayabiliyor... Masa tenisi oynayabiliyor... (Erkek, 15 Yıl, A)

Bizde var bu sene... Meselâ RAM'dan raporlu geliyor çocuk ama bizim dersimizde gayet iyiler. Kesinlikle örtüşmüyor bizimle. Hareketlilikleri, ben okulda da bazen arkadaşlarıma, bunların zamanından beri buraya gelirken yönlendirmelerinde problem olmuş. Hani hep hareketli çocuk oldukları için... Ben bu tarz çocuklarla sıkıntı yaşamıyorum... Çocuk farklılık göstermediği için güçlük çekmiyor. Bundan önceki okulumda İstanbul'da Harbiye'de çalışırken ayağı topal bir tane öğrencim vardır, bir ayağı kısaydı, ama gayretliydi, o gayretinden ötürü onu hiç bir zaman sınıftan bir kenara koymadım, hatta orada kasalarda bile en iyi gelişimi gösteriyordu. Kendini ispatlamayı da o özür... Ya ben öyle bir öğrenciyle çok karşılaşmadım. Hani bacağımda ya da kolumda fiziksel bir özrüm var ama ben bunu yapmayım diye bir öğrencim olmadı. Düşünceyi devreye koyduktan sonra ben çok diğerlerinden ayırt etmiyorum. (Erkek, 15 yıl, B)

Meselâ özel ihtiyaç kastederken, bizim doğuştan kalça çıkığı olan bir kızımız vardı meselâ, bu kızımız *derse katılmaya istekli olmasına* rağmen annesi özel

bir aparat kullandığı için *annesini de babasını da pek izin vermiyordu.* (Erkek, 24 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü görev yaptıkları okullarında derslerine girdikleri özel ihtiyacı olan öğrenciler için daha basit aktiviteler plânladıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.5.)

Çocuk arkadaşları ile oyun oynama arzusunda olmasına rağmen biz çocuğa daha çok yapabilirlikleri ölçüsünde tabii bu münferit bir olay belki ama yapabilirlikleri ölçüsünde etkinliklere katmaya çalıştık. (Erkek, 24 Yıl)

Benim dersine girdiğim öğrencilerden bir tane engelli öğrenci var o da kolundan sakat o nu da biz arada... Öyle... Fazla değil ama sakatlığı... En azından masa tenisi oynayabiliyor... Diğer derslerden de onun yapabildiği kadar yaptırıyoruz... (Erkek, 15 Yıl, A)

Hayır, hayır, herkesin yapabileceği... Ona nasıl yaptırıyoruz? Yapabileceği sorumluluklar veriyoruz. Onlara da kendi fiziksel yetenekleri doğrultusunda derse alıyoruz ona göre değerlendiriyoruz... E zaten değerlendirmemiz bizim notla olmuyor zaten, Beden Eğitimi Dersinden çocuklar not konusunda özellikle bizim okulumuzda rahatlar... Değerlendirmelerimizi her çocuğu kendi içinde değerlendirerek yapıyoruz. Özürdür, değildir yani ondan bir sağlam çocuğun yaptığı hareketleri beklemiyoruz zaten beklemek de saçma olur. Onunla ilgili bugüne kadar hiç sıkıntı yaşamadık. Biz de zihinsel özürle çocuk bile olan çocuklarımız var. Onlarla ilgili de derslerimizde sıkıntı yaşamıyoruz. (Erkek, 21 Yıl)

Hafızada fazla bir şey tutamıyorlar o yüzden onlara daha basitleştirilmiş mesela değerlendirme yaparken daha basitleştirilmiş şekliyle istiyoruz onlardan ama işin ilginç yanı bu öğrencilerin spora ilgili olduklarını ve çoğu zaman da başarılı olduklarını görüyorum. Bazen düşündüğüm olmuştur; bu nasıl BEP öğrencisi? (kaynaştırma eğitimi diyoruz biz onlara) bazen diğer öğrenciden daha iyi düzeyde olduğunu gördüm. (Kadın, 16 Yıl)

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si derslerine girdikleri sınıflarda bulunan özel ihtiyaçları olan öğrencilere okul takımlarında görev verdiklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız, Tablo 4.2.5.)

Meselâ, hentbol takımımızda var bir öğrenci, antrenman saatlerini ona yazıp veriyorum. Unutabiliyor, çünkü sık sık e... orada çok bir farklılık gözlemlemiyorum spor yaparken diğer teorik derslerde olduğu gibi değil aslında, sadece kısa kısa komutlarla... Yani kısa cümleler kurmak gerekiyor o çocuklara karşı... Bunu gözlemledim o şekilde ilişki kurabiliyorum... (Kadın, 16 Yıl)

Çocuk kardeşim burada oyun oynasın, ben burada milli basketbolcu yetiştirmiyorum, milli basketbolcu yetiştirecek kişi gitsin kulüplerde oynasın, ben de okul takımında... Şimdi ben, hentbolda il birincisi olduk, BEP'li bir tane öğrencim var BEP'li, algılama özürlü, ama heves ediyor... Boyu da çok iyi, biz onu gruplara götüreceğiz, hayatı boyunca grup görebilecek... Ver onu bir kulübe, kulüpten içeri sokmazlar o çocuğu, ama biz onu şimdi burada forma giydireceğiz, gruplarda şeye gidecek... (Erkek, 20 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 2'si görev yaptıkları okullarda derslerine girdikleri özel ihtiyacı olan öğrenciler ile birebir ilgilendiklerini ifade etmişlerdir (Bakınız Tablo 4.2.5.)

Öyle çocuklar var ki meselâ, neydi onun rahatsızlığı? Otizm olan bir öğrencimiz var meselâ! Bunun ile ilgili programda herhangi bir değişiklik var, ama ders işlerken onun yeri farklı, sen ona hayır diyemezsin, hayır dediğin zaman isyan ediyor, onun ilgisini çekmek için birebir onunla mecbur oynamak zorunda kalıyorsun, onla daha çok ilgileniyorsun... (Erkek, 20 Yıl)

Bu yıl raporlu bir öğrencim, bana gelen raporlu bir öğrencim yok onun için özel bir plân yapmadık, ama bildiğim çocuklara ders içi daha çok özel ilgi gösteriyoruz... (Erkek, 20 Yıl)

Dersin Uygulanmasında Kullanılan Teknolojik Kaynaklar

Ortaokul düzeyinde verilen Beden Eğitimi ve Spor Dersinin programda belirtilen amaçlara ulaşması için, bu dersi veren öğretmenlerin programı hazırlayanlar tarafından öğretmenlere ve öğrencilere yardımcı olması amacıyla oluşturulan “Fiziksel Etkinlik Kartları”nı etkili bir biçimde kullanması gerektiği programda belirtilmiştir. Öğretmenlerin kazanım, konu ve öğrencilerin yaş seviyelerine göre ihtiyaç duyduklarında kaynak kitap ve diğer yayınlardan yararlanması gerektiği, bunun yanı sıra verilen spor branşına göre fiziksel aktivite türüne

göre görsel ve yazılı medya kaynaklarından; bilgisayar, televizyon, video kayıt cihazı gibi eğitim teknolojilerinden yararlanması gerektiği programda ayrıca belirtilmiştir.

Bu bilgiler ışığında, bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*dersin plânlanmasında ve uygulanmasında hangi eğitim teknolojilerinden yararlanmaktasınız?*” ve *ne sıklıkta bu teknolojik kaynakları kullanıyorsunuz ya da kullanıyorsunuz?*” soruları yöneltilerek, uygulamakta oldukları Beden Eğitimi ve Spor Dersi için plânlama yaparken ve dersi uygularken eğitim teknolojilerini kullanma biçimleri hakkında yaptıkları çalışmaları aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında eğitim teknolojilerini kullanma biçim ve düzeyleri ile ilgili dikkat ettikleri hususlar hakkındaki ifadeleri Tablo 4.2.6. da verilmiştir

Tablo 4.2.6.

Dersin Öğretim Programının Uygulanmasında Kullanılan Teknolojik Kaynaklar

Beden Eğitimi ve Spor Dersini uygularken ...	<i>f</i>
... havanın kötü olduğu zamanlarda sınıf ya da salon ortamında eğitim teknolojilerini kullanıyoruz.	5
... bilgisayar ve projeksiyon cihazı kullanıyorum.	4
... çeşitli düzeyde spor branşlarına özgü maçları izlettiriyorum.	3
... akıllı tahtayı kullanıyorum.	2

Araştırmaya katılan ortaokul beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 5'i havalının kötü olduğu zamanlarda sınıf ortamında eğitim teknolojilerinden yararlanarak derslerini işlediklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.6.)

Yani internetten faydalaniyorum, *hava yağmurlu olduğunda* falan derslerde mutlaka internetten faydalaniyorum. Görsel olarak faydalaniyorum, işleyeceğim konuyu anlatıyorum daha sonra internette çıkarıyorum çocuklara gösteriyorum anlatıyorum meselâ nedir? projeksiyon var ya tüm sınıflarda... yani bu *yağmur yağdığı zamanlarda* oluyor. (Erkek, 22 Yıl)

Havalının kötü olduğu zamanlarda bu salonda mesela sporcu beslenmesi ile ilgili projeksiyon cihazımız var sporcu beslenmesi ile ilgi bilgi verebiliyoruz

çocuklara... Onun dışında araştırma konuları verebiliyoruz? Yani bu kadar faydalıyoruz Bu araştırma konularını tabi ki internetten... İnternet ortamında araştırıyorlar... (Kadın 16 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 4'ü ise kötü hava koşullarında ve ya ihtiyaç halinde bilgisayar ve projeksiyon cihazı kullanarak derslerini işlediklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.6.)

Eğitim teknolojileri derken meselâ, görsellikten bahsediyorsunuz, bilgisayardan bahsediyorsunuz... Valla bilgisayardan yararlanıyoruz, özellikle *kötü havalarda*, çocuklara bilgisayar üzerinden eğitim vermeye çalışıyoruz. (Erkek, 21 Yıl)

Şimdi teknoloji derken bazı branşlarda ben slayt gösterisi yapıyorum, okulumuzda bilgisayar ve projeksiyon makinesi var. Ama tabi genelde *havaların kötü olduğu zamanlarda* da sınıflarda bilgisayarları kullanarak, projeksiyon kullanarak branşlarla ilgili tanıtım yapıyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Araştırmaya katılan 8 öğretmenden 3'ü Beden Eğitimi ve Spor Dersini işlerken çeşitli düzeylerde ve çeşitli spor branşlara yönelik müsabakaları öğrencilere izletmek amacıyla eğitim teknolojilerinden yararlandıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.6.)

Video gösterisi yapıyoruz çocuklara meselâ, biz meselâ özellikle atletizm konusunda... Hentbolda... Meselâ hentbolda çocuklara diyelim örgü veyahut ta 3 adım... Biz onların meselâ tüylü top... Mesela özellikle video gösterisi yaptığın zaman o çocukların ilgisi daha çok geliyor, *üst düzey bir maç* izletiyorsun onlara, ha bu oyun böyle mi oynanıyor çünkü burada ki bir topa yalnızca vurup izleme değil yani o tekniği de kullanıyoruz çocuklarda... (Erkek, 20 Yıl)

Ne şekilde; meselâ: maçlarla ilgili gösteriler var, maçları gösteriyoruz, ne bileyim oyun kuralları ile ilgili bazı videoları gösteriyoruz. Yarışmalarla ilgili okul maçları ile ilgili yaptığımız müsabakalarda çektiğimiz videolar var onları gösteriyoruz zaman zaman seyrettiriyoruz, daha önceki yıllarda ağabeylerinin ve ablalarının yapmış oldukları etkinlikler var onları seyrettiriyoruz (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si Beden Eğitimi ve Spor Dersini işlerken sınıflarındaki akıllı tahtaları kullandıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.6.)

Kaynaklar tabii ki, şimdi birçok okulda *akıllı tahta* var. Akıllı tahtalarla ilgili, bazen kötü hava şartlarında çocuklarımız jimnastik ve güreşten birazcık özen duymalarını sağlamamız için bazen olimpiyatlarla ilgili görseller izlettiğimiz oluyor işte küçük kısa videolar izletiyorum. (Erkek, 24 Yıl)

Ölçme Değerlendirme

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını başarıya ulaşmasında öğrenen merkezli ve yapılandırmacı yaklaşımda gerçekleştirilen ölçme değerlendirme sürecinin önemi programı hazırlayanlar tarafından üzerinde durulan bir husustur. Öğretim sürecinin tamamını içermesi, süreklilik ihtiva etmesi, çok yönlü olması ve öğretim sürecinin tüm taraflarının iş birliği içerisinde hareket etmesi ölçme değerlendirmenin amacına ulaşması açısından önemli görülmektedir. Eğitim sürecinin başında öğrencilerin hareket yetkinliklerinde, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarında ve kişisel, sosyal ve düşünme becerilerinde ne seviyede oldukları tespit edilmesi gerektiği ve eğitim öğretim sürecinde gösterdikleri gelişim yapacak ölçümlerle belirlenmeli ve elde edilen sonuç değerlendirilmelidir. Eğitim öğretim süreci öncesinde öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri belirlenerek, süreç öncesinde ve içerisinde ulaştıkları düzeyler arasındaki farklılıkların tespit edilerek her öğrenci kendi içerisinde değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu noktadan hareketle doğru-yanlış türü, kısa cevaplı, çoktan seçmeli, kontrol listesi, dereceleme tipi gözlem formları, öz ve akran değerlendirme formları, rubrikler, grup değerlendirme formları, yapılandırılmış oyun formları, öğrenci ürün dosyası vb. gibi çeşitli ölçme araçlarının öğretmenler tarafından düzey belirleme ve değer biçme gibi amaçlarla yapılacak değerlendirmelerin önemine değinilmektedir. (MEB, 2013)

Bu araştırmanın veri toplama sürecinde araştırmaya katılan öğretmenlere “*Beden Eğitimi Dersinde ölçme değerlendirme yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?*”, “*ölçme ve değerlendirmenin zamanlamasını nasıl ayarlıyorsunuz?*”, “*ölçme değerlendirmeyi ne amaçla ve ne şekilde yapıyorsunuz?*” ve “*ölçme değerlendirme sonucu elde ettiğiniz verileri nasıl kullanıyorsunuz?*” soruları yöneltilerek, eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini ve süreç içerisinde öğrencilerin gelişim düzeylerini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarını aktarmaları istenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanmasında ve uygulanmasında ölçme ve değerlendirme ile ilgili dikkat ettikleri hususlar ve yaptıkları çalışmalar hakkındaki ifadeleri Tablo 12’ de verilmiştir.

Tablo 4.2.7.

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Ölçme Değerlendirme

Ölçme değerlendirmeyi...	<i>f</i>
... yıllık plânda belirtilen zamanlarda yapıyorum.	8
... uygulamalı sınava göre yapıyorum.	8
... yaparken, değerlendirme bölümünde uygulamalı sınavdan ziyade öz yönetim becerilerini ve sosyal becerilerini dikkate alıyorum.	5
... öğrenciye not vermek zorunda olduğum için yapıyorum.	3
... her öğrenciyi kendi kapasitesine göre değerlendirecek biçimde yapıyorum.	2
... yaparken bayram ve törenlere katılımı dikkate alıyorum.	2
... yaparken okul takımına katılımı dikkate alıyorum.	2
... uygulama sınavlarının yanı sıra derslerde de öğrenciyi gözlemleyerek yapıyorum.	2
... yaparken, dönem başlarında fiziksel uygunluk ölçümlerini yapmıyorum.	2

Bu araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tamamı ölçme değerlendirmeyi yıllık plânda belirtilen zamanda yaptığını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Şimdi biz onu yıllık programa göre, hangi ayda olacaksa bu zaten 2 sınav yapıyoruz biz, 2 sınavın hangi ayda olduğu belli yıllık plânlarda, o doğrultuda hazırlıyoruz... (Erkek, 15 Yıl, A)

Plânda aldım ölçme değerlendirmeyi ne zamana yapacağımı, meselâ Kasımın 2. haftası bir ölçme değerlendirme yapıyorum. (Erkek, 22 Yıl)

Ya ölçme değerlendirmeyi biz, tabi yıllık plân da belirtiyoruz, biz ocağın birinci haftası ikinci şeyi yapıyoruz, bir de kasımın, yoksa aralığın birinci haftasıyla, ocağın birinci haftası değerlendirme yapıyoruz... İki tane ölçme değerlendirme yapıyoruz (Erkek, 20 Yıl)

Araştırmaya katılan 8 beden eğitimi ve spor öğretmenin tamamı derslerine girdikleri sınıflarda ölçme değerlendirmeyi uygulama sınav biçiminde yaptıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Ölçme değerlendirme yaparken ilk başta dediğiniz gibi futbol, basketbol, voleybol, hentbol ve düzen alıştırmalarının kriterlerini belirliyoruz biz. İşte sağa dönüşler, sola dönüşler yürüyüşler duruşlar bunların not baremlerini çıkartıyorum işte, şunu şöyle yaparsan şu. Meselâ basketbolda top sürme, işte şut, işte turnike bunların ayrı ayrı puanlamasını belirliyoruz, öğrenciye o dirili yaptırdığınız zaman yaptığı harekete göre puanını alıyor, bütün branşların biz not baremini çıkartıyoruz, kriterlerini çıkartıyoruz. (Erkek, 15 Yıl, A)

Mesela; çocuğa uygulamalı bir konudan ölçme değerlendirme yapıyoruz, mesela küçük bir parkur kuruyor, diyelim... Parkuru çocuk yaparken geçiş sürelerini... nasıl yapıyorsunuz derken; kronometre veya zaman ölçer... (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerinden 5'i ölçme değerlendirme sürecinde öğrencilerini değerlendirirken uygulamalı sınavdan ziyade onların öz yönetim becerilerini ve sosyal becerilerini dikkate aldığını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Biz çocuklara da söylüyoruz bunu, arkadaşlarıyla olan davranışları, derse gelişleri, ders araç gereçlerini kullanması, salonu kullanması, ya benim için bir çocuk vardır havada iki takla atar, öbür çocuk vardır 100 yıl çalışsa yapamaz onu... Eğer öyle verirse yani hakkıyla bu işi dediğin gibi yapsa beden eğitiminden geçen okulda matematikten daha az olur, ama biz ne yapıyoruz saygı, sevgi okulun kültürüne, okulun giydiği kıyafeti dışarıda adam gibi taşımaya, meselâ istiklâl marşında duruşuna, sıradaki caddedeki arkadaşları ile ilişkisine, tabi bizim öncelikle salondaki temizlik durumuna, kılık kıyafetine bunları daha çok göz önünde alıyoruz. (Erkek, 20 Yıl)

Meselâ bizde şöyle bir şey vardır ya eşofmanla spor ayakkabısı ile gelen öğrenci hemen yarı yarıya öne çıkar bizde gelecek... Bir de önüne gayretini gördüğün zaman işini yapmak için hakikaten yapmak istediği şeyi gördüğün zaman benim ölçme değerlendirmem öyle... (Erkek, 29 Yıl)

Hiç bir zaman da öyle taklayı öğrettim de; öne yuvarlanma veya düz takla öğrettim yapamadı bunun için de çok kötü bir not vermem öğrenciye notla değerlendirmek yerine sporu hayat biçimi olarak görmesi benim için daha

önemli, kurallı bir insan olarak yaşaması plânlı yaşaması bunları vermeye çalışıyorum. (Kadın, 16 Yıl)

Araştırmaya katılan ortaokul beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 3'ü ölçme değerlendirme sürecini bir zorunluluk olarak gördüklerini ve not vermek zorunda oldukları için ölçme değerlendirme yaptıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Ölçme değerlendirmeyi ne amaçla bizden e-okulda *not girmemizi istediği için* yapıyoruz esasında oraya bir not vermek için yapıyorum, esas bu amacımız bu... (Erkek, 20 Yıl)

Tabi gereği bir kere yapıyorsunuz, bir de yaptığın işle ilgili çocuğu görmek zaten dediğim gibi görüyoruz, ama illâ ölçme değerlendirmeyi... Tabi *bir de not vermek zorundayız* biz şimdi işimiz gereği ama bütün dersler de zaten izlediğimiz kez zaten not almıyor, ölçme değerlendirmeyi de biten bir faaliyetin sonu gibi değerlendirildiğini görebilir, yani... (Erkek, 29 Yıl)

Ölçme değerlendirmeyi öğrencilere not atmak zorunda olduğumuz için yapıyoruz. Ben müfredatta olduğu için programda olduğu için yapıyorum açıkçası... Değerlendirme yapılması zorunlu olduğu için yapıyorum. (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden sadece 2'si ölçme değerlendirme sürecinde her öğrenciyi kendi kapasitesi içerisinde değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Her bireyi kendi kapasitesine göre değerlendiriyorum, ben den bir kaynaştırma öğrencisi de 100 alabilir, kendi kapasitesine göre çaba harcıyorsa, o şartlarda en iyisini yapıyorsa benim için benden iyi bir not alabilir, benden o da 100 alabilir. (Kadın, 16 Yıl)

Aslında Beden Eğitimi Dersinden not atımının kaldırılması gerekir bence, en önemli konulardan biri bence... Beden eğitimi dertsinden çocuk not almamalı bence niye her çocuğu kendi içinde değerlendiriyorsun. (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si ölçme değerlendirme sürecinde öğrencilerini değerlendirirken onların bayram ve törenlere katılımlarını dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Meselâ öğrencilerin tören alanında düzün durdurmaları, e... rahat, hazır ol duruşları temel jimnastik duruşları yani bunların oturabilmesi için, öğrenciye tam yerleşmesi için bir nevi ödül veya gibi kullanıyoruz, yani...(Kadın, 16 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden 2'si ölçme değerlendirme sürecinde öğrencilerini değerlendirirken onların okul takımlarına katılımlarını dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Ölçme değerlendirme yaparken okul takımlarında görev alan öğrencilerin bu durumunu da dikkate alıyorum. (Erkek, 22 Yıl)

Çocuğa Beden Eğitimi Dersinden zayıf verdiğimizde anne baba geliyor, "öğretmenim, hocam, benim çocuğum zayıf almış" e zayıf almış; ders ve etkinliklere katılmıyor! Okul takımında verdiğimiz görevleri yerine getirmiyor. Senin çocuğun hazırlanıyor da öbür çocuklar hazırlanmıyor mu? "nasıl yapacağız?", nasıl yapacağız, okul takımına katılırsa notu da otomatikman yükselir diyorsun. Notun bir tek faydasını ben orda gördüm yoksa notun bence çocukların ölçme ve değerlendirmesinde hiç bir faydası yok. (Erkek, 21 Yıl)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 2'si ölçme değerlendirme sürecinde sadece uygulamalı sınavlar öğrenciye not vererek değil, aynı zamanda öğrenciyi derslerde gözlemleyerek onun hakkında genel bir kanaate sahip olarak öğrenciyi değerlendirdiğini ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Her yaptığımız derste herkesi görme şansımız oluyor diğer branşlarda olmayabilir, sınıfta bir fen bilgisi dersi yapılırken herkesi tek tek o gün izleyemeyebilir, soru sormadığı için öğretmen... Ama biz de görüyoruz, yapıyor işte; voleybolda manşeti yapıyorsa herkesi illaki 3er 5er defa manşet yaptığını görüyoruz zaten orda da onu ölçebiliyorum. (Erkek, 29 Yıl)

Oyuna daha çok döküyoruz. Zaten onlar bizim her an bizim bir ölçme değerlendirmemizde. Gözümüzün önünde her an oldukları için, onlar bizim her an bir değerlendirmemize tabi tutuluyor. (Erkek, 15 Yıl, B)

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden sadece 2'si eğitim öğretim yılı içerisinde sağlık ve fiziksel uygunluk için bir ölçüm yapmadıklarını ifade etmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.7.)

Valla sene başında herhangi bir ölçüm yapmıyoruz, yapmadığımız için ne yapıyoruz, sınıfın genel bir durumuna bakıyoruz, kim neyi ne kadar biliyordur diye işte boyu kilosunu şudur budur diye bir ölçüm yapmıyoruz, ama yapmamız lâzım. Her senenin başında her sene ortasında ve her sene ortasında çocuğun boyunun kilosunun esnekliğinin alınması lâzım... Olması gereken doğrular bu, işte ne bileyim dereceli puanlama sisteminden çok, işte çocuğun kol uzunluğu, kilosunu, boyunu, boyunun uzunluğu, bacak boyunun uzunluğu, parmaklarının uzunluğu... Nedir? Onların alınması lâzım. (Erkek, 21 Yıl)

Senenin başında sağlık açısından bir rapor almalarını istiyoruz beden eğitimi, yani bu ölçüm sayılır mı bilmiyorum da, Beden Eğitimi Dersine girmeden önce mutlaka bir sağlık muayenesinden geçmesini istiyoruz öğrencilerin... Sene başında herhangi bir ölçüm yapmıyoruz, yani yıla yayılmış ölçümler yapıyoruz. (Kadın, 16 Yıl)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tartışma

Sinop ili, il merkezindeki ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden araştırmaya gönüllü olarak katılanların, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelendiği bu araştırmada; programı, programın yapısal özelliklerini, öğelerini ve çıktılarını tanımlamaları amacıyla öğretmenlere yöneltilen sorulara verilen yanıtlardan elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulan temalar, araştırmanın *tanımlama* boyutunu; öğretim programını derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerini ve durumlarını tespit etme amacıyla yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen temalar araştırmanın *uygulama* boyutunu oluşturmuştur.

Bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalıklarının sınırlı düzeyde kaldığı, programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin ise programın amacı ile paralellik göstermediği anlaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınırlı bir bölümünün, öğretim programı, programın öğeleri, yapısal özellikleri ve çıktılarına ilişkin tanım ve ifadelerinin, Büyükkaragöz ve Çivi (1999; s. 190), Demirel (2012; s. 12) ve Senemoğlu (2000; s. xxiv) gibi uzmanların yayınlarında ve öğretim programında yer alan tanım ve ifadeler ile benzerlik gösterdiği anlaşılmıştır. Örneğin, öğretim programını; “*belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını, tekniklerini gösteren kılavuz*” olarak tanımlayan Büyükkaragöz ve Çivi (2009; s. 190) ile benzer bir tanım yapan az sayıda öğretmen; öğretim programını tanımlarken, Beden Eğitimi ve Spor Dersini alacak çocukların ilgi, ihtiyaç ve yaş seviyelerine göre dersin içeriğinin belirlenmesi, içeriğin aktarılacağı yöntemlerin, ders sonucunda çocukların ulaşması

gereken hedeflerin ve bu hedeflere ulaşılma düzeylerinin tespit edilmesi için ölçme değerlendirme biçimlerinin plânlanmasının gerektiği doğrultusunda ifadeler kullanmıştır. Öğretmenlerin bu ifadeleri aynı zamanda, “*Eğitim programının amaçları doğrultusunda öğrenciye kazandırılması istenen bilgi, beceri, tutum ve davranışların ders kümeleri olarak plânlı bir biçimde düzenlenmesi*” olarak öğretim programını tanımlayan ve öğretim programının eğitim programı içerisinde yer aldığını ve öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinlikleri kapsadığını belirten Demirel (2012; s. 12) ile de paralellik göstermektedir. Benzer şekilde, öğretim programını “*çocukların yaş seviyelerine göre ilgili içeriğin plânlanması*” olarak tanımladığı görülen sınırlı sayıda öğretmen, bu ifadelerle Senemoğlu’nun (2000) öğretim programı üzerine yaptığı tanımda yer alan *hedef, içerik, yöntem ve ölçme değerlendirme* gibi öğretim programının öğelerinden yalnızca içeriğe değindikleri görülmüştür. Ayrıca, araştırmaya katılan öğretmenlerden birinin “*bir sene işlenecek konuların programlanması*” olarak ifade ettiği program tanımının, 1950’li yıllara kadar Milli Eğitim sistemimizde kullanılan ve *dersler ve konular listesi* anlamına gelen *müfredat* ya da *müfredat programı* tanımı ile benzerlik göstermesi (Demirel, 2014, s. 12), öğretmenlerin eğitim öğretim sürecine ilişkin tutumlarında 1950’li yılların izlerini taşıması açısından ilgi çekici bir durumdur. Öğretim programı kavramını, Büyükkaragöz ve Çivi (1999; s. 190), Demirel (2012; s. 12) veya Senemoğlu (2000; s. xxiv) ile aynı kapsamda ve benzer şekillerde tanımlayan öğretmenlerin yanı sıra araştırmaya katılan sınırlı sayıda öğretmenin, öğretim programını “*beden eğitiminin ve sporun ne olduğu*” ifadesi ile tanımlamaya çalışmaları, onların öğretim programını *Beden Eğitimi ve Spor Dersi* ile özdeşleştirdiklerini ve aynı anlamda kullandıklarını düşündürmektedir. Araştırmada, elde edilen programın amacına ilişkin bulgularda, çok sınırlı sayıda öğretmenin, dersin amacını tanımlarken kullandığı; “*öğrencinin hareket becerilerini geliştirmek*”, “*onlarda hareket kavramları oluşturmak*” ve “*fiziksel ve psikomotor gelişimlerine katkı sağlamak*” ifadeleri ile programdaki iki temel öğrenme alanından “*hareket yetkinliği*” öğrenme alanına; “*öğrencinin, hayat boyu sporu bir kültür olarak edinmesini sağlamak*” ve “*öğrencilere sporu sevdirmek ve düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmak suretiyle öğrencileri hayata hazırlamak*” ifadeleri ile “*aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmeleri sağlama*” ve “*öz yönetim ve sosyal becerilerini geliştirme*” öğrenme alanlarına yönelik amaçlara değindikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bu tanımları ile 2006 yılında uygulanmaya başlanan İlköğretim *Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının*, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 2. Maddesi’nde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Amaçları dikkate

alınarak belirlenen amacındaki “*bireyin fiziksel, devinişsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak, yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılmasını sağlamak*” ifadeleri (MEB, 2006) ve 2013 yılında uygulanmaya başlayan öğretim programının amaçlarındaki “*Öğrencilerin, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı yaşam becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmaları*” (MEB, 2013) ifadeleri arasında paralellikler olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, araştırmada elde edilen bulgulara göre, programlardaki ifadelerden çok farklı biçimde, öğretmenlerin hemen hepsinin öğretim programının amacını; "yetenekli öğrencileri tespit etmek" şeklinde de tanımladıkları görülmüştür. Bu ifade ile öğretmenlerin, "*Spora yetenekli öğrencileri derslerde keşfedip okul takımına yönlendiriyoruz.*" (Erkek, 15 Yıl, A) ve "*Plânlama esnasında; okul takımlarına seçeceğim yetenekli öğrencileri keşfetmeye yardımcı olacak bana ipucu verecek etkinliklere ağırlık veriyorum.*" (Erkek, 24 Yıl) örneklerinde olduğu gibi, derslerinde plânlama ya da uygulama esnasında yer verdikleri etkinliklerde yetenekli öğrencileri tespit ederek onları okul takımına yönlendirmeye öncelik verdikleri anlaşılmaktadır. Programın ya da dersin amacının "*yetenekli öğrencileri keşfetmek*" olduğunu ifade eden öğretmenin, okul takımlarına öncelik vermelerinin sebepleri irdelendiğinde; Sinop ili, il merkezinde görev yapan öğretmenin, başarı hakkındaki algılarının, okullarında yürüttükleri derslerde, programın amaçlanan çıktılara ulaşılmasından ziyade, okullar arası spor müsabakalarında elde edilecek galibiyetlerin sayısının artırılması doğrultusunda biçimlendiği ve aslında öğretmenlerin programın amacına yönelik ifadelerinde programın amacından ziyade kendilerinin derse yönelik amaçlarını dile getirdikleri düşünülebilir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda oluşturulan "yetenekli öğrencilerin tespiti" temasında ortaya çıkan okul takımlarına öncelik verilmesi ve öğretmen başarısının okul takımlarının başarısı ile ölçülmesi durumu ile benzerlik gösterecek şekilde, Sezen ve Yıldırım (2007), beden eğitimi ve spor öğretmeninin okullarındaki başarısının, okullar arası müsabakalarda elde ettikleri dereceler ile ölçüldüğünü, öğretmenlerin başarı baskısı altında eğitim verdiklerini ve bu durumda öğretmenlerin "başarı" olgusunu dikkat çekici düzeyde ön plânda tuttuklarını belirtmişlerdir. Yine, *beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yeterlilik alguları ve sınıf yönetimi davranışlarını karşılaştırdığı* araştırmasında Ünlü (2008), okul takımı çalıştıran ve bu takımlar ile okullar arası müsabakalarda derece alan öğretmenin, okul takımı derece almayan öğretmenlere kıyasla daha yüksek bir yeterlik algısına sahip

olduğunu ifade etmiştir. Yetenekli öğrencilerin tespiti bulgusuna benzer şekilde, dersin programında yer almamasına rağmen, araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı, "*Beden Eğitimi Dersini çıkar, çocukların çoğu monoton bir hayat yaşar, burası deşarj olma dersleri onların... Diğer derslere zinde gitmelerini bu ders sağlıyor, tabi bunu çoğu öğretmenler anlamıyor.*" (Erkek, 20 Yıl), örneğinde de görüldüğü üzere, dersin ya da dersin programının amacını "*öğrencilerin deşarj olmalarını sağlamak*" olarak ifade ederek, Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik genel bir bakış açısını ortaya koymuşlar; okullarda diğer derslerde strese giren öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersinde oyunlar oynayarak, çeşitli spor branşlarında aktiviteler yaparak rahatladıklarını ve stres attıklarını, böylelikle deşarj olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın bulgularıyla benzerlik gösterecek şekilde, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında Yıldız (2010), ilköğretim okulunda görev yapan sınıf öğretmenleri ile görüşmüş; sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim I. kademe çocuklarının, çok hareketli olmalarına rağmen, beden eğitimi haricindeki derslerde sürekli sınıfta oturmak zorunda kalmaları ve okul dışında sürdürdükleri yaşamın hareketsiz olması sebebiyle, çocukların enerjilerini atmaları ve deşarj olmaları bakımından Beden Eğitimi Dersinin gerekli bir ders olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir.

Derslerin plânlanması ve uygulanması sürecinde göz önünde bulundurulması gereken ilkeleri tanımlarken, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını "*değerlendirme sürecinin çok yönlü olduğunu*", yarısı "*ders içerisindeki uygulamalar sırasında öğrencilerin kendilerini fiziksel ve duygusal olarak güvende hissetmelerinin önemli olduğunu*" ifade etmiş; az sayıda öğretmen ise "*öğrenci merkezli ortamlarda, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırmalarına imkân verilmesi gerektiği*" hususuna ve programın "*aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazandırma*" boyutuna, "*öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimleri bir bütün olarak ele alındığına*" ve "*fiziksel etkinliklerin oyun ve spor yoluyla öğrenme temelli olduğuna*" vurgu yapmış ve "*programın süreç ağırlıklı olduğuna*", ve "*centilmence oyun ve mücadele anlayışını geliştirmenin önemli olduğuna*" değinmişlerdir. Programın temel ilkelerinde yer alan "*Tüm öğrencilerin katılımı önemlidir.*" ilkesine ise araştırmaya katılan öğretmenlerin yalnızca 2'si değinmiştir. Ayrıca öğretmenlerin hemen hepsinin öğretim programının dayandığı ilkelere, "*değerlendirme çok yönlüdür*" ilkesine değinmelerine rağmen, bu ilkenin uygulanmasında problemler yaşadıkları görülmüştür. Öğretim programında, değerlendirmenin, öğretim sürecinin

tamamını içermesi, süreklilik göstermesi, çok yönlü olması, öğrenci, öğretmen ve veli işbirliğini sağlayıcı olması gerektiği ifade edilmiş; ölçme-değerlendirmenin, öğretim sürecinin başında, süreç boyunca ve süreç sonunda etkili bir şekilde yürütülmesine vurgu yapılmıştır (MEB, 2013). Ayrıca, öğretmenin, değerlendirme sürecinde, her öğrenciyi kendi doğası içerisinde ele alması gerektiği, programda belirtilen öğrenme alanları bakımından eğitim öğretim yılı başında öğrencilerin hazır-bulunmuşluklarını ölçmesi, süreç içerisinde takip etmesi ve süreç sonucunda öğrencinin geldiği noktayı değerlendirmesi gerektiği ve düzey belirleme, yetiştirme-biçimlendirme ve değer biçmeye yönelik yapacağı değerlendirmelerde çeşitli ölçme araçlarından yararlanması gerektiği, programda açık bir şekilde belirtilmiştir (MEB, 2013). Ancak, öğretmenlerin değerlendirme ile ilgili ifadelerinden, değerlendirme kavramı ile ünite sonlarında ya da dönem sonlarında öğrencilere not vermek için gerçekleştirdikleri ölçme değerlendirme uygulamalarını, diğer bir deyişle bu dönemlerde yaptıkları sınavlar sonucu not verme işlemine vurgu yaptıkları anlaşılmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin çok yönlü olmasına yönelik algılarının; öğrencilere not verme esnasında, sadece uygulama sınavından aldıkları puanı dikkate almamak; öğrencilerin derse eşofman getirme, bayram ve törenlere katılma, okul takımlarına katılma ve verilen görevleri yerine getirme gibi davranışlarını da değerlendirme esnasında öğrencilerin puanına yansıtma olduğu öğretmenlerin ifadelerinden anlaşılmıştır. Bununla birlikte, değerlendirmenin çok yönlülüğü ilkesine hemen hepsi değinirken, diğer ilkelere çok az sayıda öğretmenin değinmesi de göze çarpmaktadır. Özellikle "tüm öğrencilerin derse etkin katılımı önemlidir" ilkesine araştırmaya katılan öğretmenlerin sadece 2'sinin değinmiş olması, öğretmenlerin önemli bir bölümünün programın amacına da atıfta bulunan bu ilkeye ilişkin farkındalığa sahip olmadığını düşünülmesine sebep olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenin, öğretim programının yapısal özellikleri hakkındaki düşünceleri incelendiğinde, öğretmenlerden sadece 4'ünün öğretim programını edindiğini ifade etmesine rağmen, ilginç bir şekilde, öğretmenlerin 5'i programı "*karışık ve anlaşılması zor*" olarak nitelendirmiştir. Katılımcı öğretmenlerin yarısı, programın "*esnek*" ve "*öğretmeni özgür bırakan bir yapıda*" olduğunu, programın "*başarısının öğretmenin becerisine bağlı olduğunu*" ve "*uygulanmasının zor olduğunu*" ifade etmişler; programın kendilerine sağladığı esnekliği ve özgürlüğü, "*kendilerine angarya gelecek etkinliklerden kaçmak*" (Erkek, 24 Yıl) ya da "*bazı konuları eksik işlemek*" (Erkek, 20 Yıl) için bir fırsat olarak değerlendirmişlerdir. Ayrıca, programın kendilerine sağladığı esneklik sayesinde, pek çok branşta ve çok sayıda oluşturdukları okul takımlarını destekleyici etkinliklere,

derslerde fazlasıyla yer verdikleri ve takımlarda yer alan öğrencilere daha fazla zaman ayırdıkları öğretmenlerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda ifade edilen bulgu ve bilgilerden farklı olarak, öğretim programında, dersin programının 4 yıllık ortaokulda öğrenim gören öğrencilerinin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri dikkate alınarak "*hareket yetkinliği*" ve "*aktif ve sağlıklı yaşam*" temel öğrenme ve gelişim alanları üzerine yapılandırıldığı, beden eğitimi ve spor etkinlikleri kapsamında çocukların "*öz-yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini*" etkin biçimde geliştirmelerine imkân sağlayacak kazanımlara yer verildiği vurgulanarak programın yapısal çerçevesi çizilmiştir (MEB, 2013). Öğretim programında belirtilen ve dersi alarak ortaokuldan mezun olan öğrencilerin ulaştığı öngörülen çıktılara ilişkin, bu araştırmaya katılan öğretmenlerin yaptıkları tanımlarda, öğretmenlerin yalnız 2'si programda yer alan çıktılardan "*spora özgü becerilere*" değinmişlerdir. Aynı şekilde, araştırmaya katılan öğretmenlerden yalnızca birinin öğrenme alanlarından "*hareket kavram ve becerilerin*" ve "*öz-yönetim becerilerinin*" ve "*sosyal becerilerin*" öğrencide oluştuğuna dair ifadelerine rastlanmıştır. Bu durum ise öğretmenlerin, ders sonucunda öğrencide oluşması istenilen çıktılara ilişkin farkındalığa sahip olmadığını düşünülmesine sebep olmuştur.

Daha önce de belirtildiği gibi, öğretmenlerin programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin de programın amacı ile çok farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Daha detaylı bir şekilde ifade etmek gerekirse, öğretmenlerin, öğretim yılı içerisinde kullanacakları plânları hazırlama biçimleri, plânların hazırlanması ve uygulanması sürecinde öğretim programını okullarının fiziksel ve çevresel koşullarına uyarlama biçimleri, öğretim programında yer verilen öğretim stratejileri ve yaklaşımları ile eğitim teknolojilerini kullanma düzeyleri, ortaokul öğrencilerinin gelişim özelliklerine göre sınıf seviyelerindeki farklılıkları düzenleme biçimleri, dersi diğer derslerle ve yaşamla ilişkilendirme biçimleri, programı sınıflarındaki özel ihtiyaçları olan öğrencilere uyarlama düzeyleri ve ölçme değerlendirme uygulamalarını gerçekleştirme düzeylerinde sınırlı bulunmuştur. Ayrıca, dersin öğretim programında, ortaokul seviyesinde Beden Eğitimi ve Spor Dersi alan öğrencilerin programda yer alan kazanımları ve öğrenme çıktılarını edinmesinde ders içi deneyimlerin yaşamla ilişkilendirilmesi ve öğretmenlerin diğer ders öğretmenleri ile işbirliği içerisinde konular arası bağ kurmalarının önemine vurgu yapılmasına karşın (MEB, 2013), çok sınırlı sayıda öğretmenin bu dersi diğer dersler ile ilişkilendirme girişiminde bulunduğu, yine çok sınırlı sayıda öğretmenin ifadelerinde

çocukların gündelik yaşamlarında sergilemiş oldukları beslenme alışkanlıklarının ve obeziteye yönelik uyarıların yer aldığı görülmektedir.

Araştırmada, öğretmenlerin öğretim programını, okullarındaki öğrencilerinin bireysel gelişim özelliklerini, sosyal çevrelerini ve okullarının fizikî koşullarını dikkate alarak yıllık plânlarına ve derslerine uyarlamalarına ilişkin ifadelerinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin neredeyse hepsi yıllık plân hazırlarken okulun öğrencilerin gelişim özelliklerini, yaş seviyelerini, hazırbulunuşluk seviyelerini ve gelişim özelliklerini dikkate aldığını değişik ifadelerle belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ünün, plânlamada ve/veya uygulamada kullanmak üzere öğretim programını edindiğini ifade etmesine rağmen, kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlardan hareketle, aslında programı edinmedikleri, programla yıllık plânı kastettikleri anlaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin, öğretim programı ile yıllık plân kavramları arasında, bir kavram kargaşası yaşadıkları ya da bu iki kavramı birbiri ile karıştırdıkları şeklinde yorumlanabilir. (Bakınız Tablo 4.2.1.) Benzer şekilde, öğretmenlerin neredeyse hepsinin dersin plânlanması ve uygulanması sürecinde, okullarının imkânlarını ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerini dikkate aldıklarını ifade etmesine ve öğretmenlerin 4'ünün programı edindiklerini ifade etmesine rağmen, derslerini uygularken kullandıkları yıllık plânlarının; katılımcı öğretmenlerin 6'sının da belirttiği gibi; eğitim öğretim yılı başında düzenlenen zümre öğretmenleri kurulu toplantısında aldıkları karar doğrultusunda, seçilen iki beden eğitimi ve spor öğretmeni tarafından, internetten temin edilerek, salonlu ve salonsuz okullar olmak üzere düzenlenmiş olması (Bakınız Tablo 4.2.1.) ve Sinop ili il merkezi ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden, talep edenlerin kullanımına sunulmuş olması, araştırmada elde edilen çok dikkat çekici ve çarpıcı bir durumdur. Bunun yanı sıra, programı okullarının fiziksel koşullarına uyarlama süreçlerini aktaran öğretmenlerin 6'sının okullarında spor salonunun bulunmadığını, kış aylarında, soğuk ve yağmurlu havalarda derslerini okul bahçesinde ya da okul binalarının en alt katlarında tiyatrodan ya da sığınaktan bozma salonlarda ve sınıflarında işlediklerini ve bu derslerden verim alamadıklarını ifade ettikleri bulgular, Salman, Çalgın & Salman'ın (2011) araştırmalarına katılan öğretmenlerin %84,3'ünün, spor salonu ve benzer tesislerin yetersizliğine bağlı olarak ders verimliliğinin özellikle kış aylarında düşüş gösterdiğini belirttiklerine yönelik ve sorunun beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî açıdan karşılaştıkları sorunların en başında geldiğini ifade eden bulgular ile benzerlik göstermektedir. Benzer bir araştırmada, Kütahya ilinde ilköğretim okullarının 6. 7. ve 8. sınıflarında uygulanmakta olan Beden

Eğitimi Dersinin verimliliği araştırılmış (Ertaş, 2007) ve derslerin havaların elverişli olduğu zamanlarda okul bahçesinde, elverişsiz olduğu zamanlarda ise sınıf, okulların giriş katları, koridor araları gibi alanlarda işlendiği tespit edilmiştir. Benzer başka bir çalışmada, Beden Eğitimi Dersinin işlenişinde ortaya çıkan eksikliklere ilişkin öğretmen görüşlerini inceleyen Demirhan vd. (2008); araştırmaya katılan öğretmenlerin, derslerin işlenmesindeki en önemli üç sorunu; “tesis yetersizliği, ders saatlerinin yetersizliği ve araç-gereç yetersizliği” olarak gördüğünü belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Solmaz'ın (2006), Beden Eğitimi Derslerinin uygulanabilirliğinin ders saati, ders için gerekli alan ve malzeme açasından yetersiz olduğuna ilişkin bulguları ve Gülüm ve Bilir'in (2011); 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanılan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulanabilme koşullarını inceledikleri araştırmalarında ulaştıkları; öğretmenlerin, sınıflardaki öğrenci sayısının uygun olmayışı, ders saati, araç-gereç ve tesislerin yetersizliği gibi uygulama boyutundaki sorunlar nedeniyle programın uygulanmadığı yönündeki bulgular bu araştırmanın bulguları ile kısmen benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si ortaokula yeni başlayan öğrencilerin derse yönelik hazırbulunuşluk seviyelerinin diğer sınıf seviyelerine göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. (Bakınız Tablo 4.2.2.) Öğretmenler bu konu ile ilgili olarak, ilkokulda Beden Eğitimi Dersinin işlenmediğini düşünmekte ve 1. sınıftan 4. sınıfa kadar programda yer alan Oyun ve Fizikî Etkinlikler dersine sınıf öğretmenlerinin girmesinin ve sınıf öğretmenlerinin bu derste daha çok matematik ve fen bilgisi gibi derslerini işlemesinin öğrenciye ilkokulda kazandırılması gereken temel hareket becerilerinin ve aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazandırılmaması olarak sonuçlandığını düşünmektedirler. (Bakınız Tablo 4.2.2.) Bu araştırmada elde edilen bulgularla benzerlik gösterecek şekilde, sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmasında Yıldız (2010); çocukların akademik başarıya öncelik vermesi sebebiyle Beden Eğitimi derslerinde daha önemli görülen başka derslerin işlenmesi ve sınıf öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersini yürütebilecekleri spor salonu, araç-gereç ve malzemeye sahip olmaması gibi nedenlerle sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi derslerini verimli bir şekilde işleyemedikleri ve sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimleri sırasında beden eğitimi ile ilgili aldıkları derslerin onların beden eğitimi derslerini yürütebilmeleri için yeterli olmaması, bu öğretmenlerin Beden Eğitimi Dersine yönelik ilgilerinin ve becerilerinin yetersiz olması ve Beden Eğitimi

Dersini yönetebilecek bilgi birikimi ve yeterli donanıma sahip olmadıkları ve dolayısıyla da beden eğitimi ve dersinin amacına ulaşmadığına dair bulgulara ulaşmıştır. Bu bulgularla ilgili olarak, ilkokuldan itibaren beden eğitimi derslerinin beden eğitimi öğretmenleri tarafından verilmesi gerekliliğinden bahsedilebilir (Solmaz, 2006). Dersin plânlanması ile ilgili olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin 2'sinin; internetten indirmiş olduğu hazır yıllık plân üzerinde değişiklikler yaparak okuluna uyarladığını ve yıl içerisinde oluşturacakları okul spor takımlarını destekleyici etkinliklere bu plânlarda yer verdiğini ifade etmesi ve araştırmada elde edilen pek çok farklı bulguda okul takımlarına yönelik ifadelerin sıklıkla yer alması, öğretmenlerin okullarındaki ders içi ve ders dışı eğitim öğretim faaliyetlerinde *okul takımına öncelik verdiklerini* düşündürmektedir. Bu durum, dersin programında yer alan; öğretim programının plânlanmasına ve uygulanmasına yönelik olarak; dersin plânlanması esnasında derse katılan öğrencilerin yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun olacak fiziksel etkinlikler ile bu etkinlikler ile bütünleşen sportif faaliyetlere katılacakları hususunun dikkate alınmasına dair tavsiyelere (MEB, 2013) paralellik gösterse de, öğretmenlerin derslerinde okul takımlarını destekleyici etkinliklere yer verdiği, çoğu zaman derslerde takım öğrencileri ile antrenman yapıldığı ve okul takımında yer almayan öğrencilerin çoğunlukla serbest etkinliklere yönlendirildiği yönündeki ifadeler, takımlarda yer almayan öğrencilerin derslerdeki etkinliklerde geri plânda kalabileceğini düşündürmektedir. (Bakınız Tablo 4.2.1.) Bu durumun, dersin temel ilkelerinde yer alan, "tüm öğrencilerin katılımı ilkesi" ile çeliştiği görülmektedir. Okul takımlarını dikkate aldıklarını ifade eden öğretmenlerin ifadelerinden hareketle üzerinde durulması gereken dikkat çekici diğer bir durum ise, öğretmenlerin yıllık plân hazırlarken yetenekli öğrencilerin tespitine yönelik etkinliklere yer vermesi ve bu yolla yetenekli öğrencileri keşfedebilmesidir. Örneğin, güreş ağırlıklı etkinlikler yapmak suretiyle güreş sporunda başarıyı yakalayacağını düşünen öğretmenin, görev yaptığı okulun haricinde bir spor kulübünde yöneticilik ve antrenörlük yaptığını ve bu kulüpte güreş takımı çalıştırdığını ifade etmesi ilgi çekici bir durumdur. Benzer şekilde, diğer bir öğretmenin, "*okulda çıkarmadığımız hemen hiç branş kalmadı*" ve "*çocukları kulüplere yönlendiriyoruz*" gibi ifadeleri de bir önceki örneği destekler niteliktedir. Sinop ili il merkezinde az sayıda ortaokul olmasının ve araştırmanın gerçekleştirildiği 2013-2014 eğitim öğretim yılında bu okullarda sadece 16 öğretmenin görev yapmış olmasının ve Sinop ili, il merkezinin coğrafi ve yerleşim özellikleri bakımından küçük ve sıkışık bir yapıda olmasının, sosyal ve insanî özellikleri bakımından kapalı ve kendi içinde yoğun

etkileşim halinde olmasının, beden eğitimi ve spor öğretmenleri arasında yoğun rekabet yaşanmasına sebep olduğu ve öğretmenler arasında yaşanan rekabet ortamında, beden eğitim ve spor öğretmenin okuldaki başarısının, çalıştırdıkları takımların okullar arası müsabakalarda elde ettiği başarıyla değerlendirildiğine ilişkin ifadeler, öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda okul takımlarına öncelik ve önem vermesine sebep olduğunu düşündürmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Dersinin plânlanma ve uygulanma sürecinde kullandıkları öğretim strateji ve yaklaşımları ile kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgili ifadelerinden, araştırmaya katılan öğretmenlerden 6'sının dersi plânlar ve uygularken "*gösterim ve uygulama tekniğini*" kullandığı, 4'ünün gösterim ve uygulama tekniğine ek olarak "*sunuş yolu ile öğretim stratejisini*" kullandığı, 2'sinin gösterim ve uygulama tekniğini kullanırken öğrencilere dönüt verdiği, 2'sinin ise gösterim ve uygulamanın yanında "*düz anlatım (komutla anlatım)*" tekniğini kullandığı anlaşılmaktadır. (Bakınız Tablo 4.2.3.) Öğretim programında, öğretmenler, okullarında uygulayacakları dersleri plânlar ve işlerken öğrencilerin ders kazanımlarına ulaşması için "*doğrudan, bireyselleştirilmiş, işbirliğine dayanan, spor eğitimi, akran, araştırma, taktik oyun, kişisel ve sosyal sorumluluk modellerinden en uygun öğretim modelini, "sunuş, buluş, araştırma/inceleme, vb"* stratejilerden en uygun stratejiyi ve "*komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini denetleme, katılım, yönlendirilmiş buluş, problem çözme, öğrencinin tasarımı, öğrencinin başlatması, kendi kendine öğrenme*" yöntem ve tekniklerinden en uygun olanını kullanması doğrultusunda yönlendirilmiştir (MEB, 2013). Ayrıca, öğretmenlerin, öğretim programında yer alan bilişsel duyuşsal ve psikomotor alanlara ait kazanımlara ulaşmada verimli olabilmek için klâsik öğreten merkezli yaklaşımdan ziyade, öğrenen merkezli yapılandırmacı yaklaşımları kullanması; bununla birlikte uygulamalarında, öğretim hedefleri doğrultusunda amaç, içerik, uygulama ve ölçme değerlendirmeyi bir arada ele alan öğrenen merkezli "taktik oyun", "spor eğitimi", "kişisel ve sosyal sorumluluk" gibi model temelli öğretim yapımları öğretim programında önerilmektedir (MEB, 2013) Araştırmada, öğretmenlerin, gösterim ve uygulama yöntemi ve komutla anlatım yöntemi gibi öğreten merkezli yöntem ve teknikleri kullanmaya ağırlık vermeleri ve "*Derslerde 30 yıldır aynı şeyleri yapıyorum.*" (Erkek, 29 Yıl) ve "*Üniversiteden mezun olduğum gibi devam ediyorum, bir değişiklik yok.*" (Erkek, 15 Yıl, A) örneklerinde olduğu gibi öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde yaşanan gelişmeleri ve gündemi takip etmediklerine yönelik ifadeler, yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan ve öğrenciyi eğitim

öğretim sürecinin merkezine alan öğretim programını yeterince özümseyemediklerini düşündürmektedir. Alanda yapılan çalışmalardan Yıldız ve Kangalgil'in (2014), beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, derslerinde, öğretim yöntemlerinden en çok komut, alıştırma ve eşli yöntemlerini kullandığı yönündeki bulguları; Demirhan ve arkadaşlarının (2008), araştırmalarına katılan öğretmenler ve öğretim elemanlarının beden eğitim derslerinde en sık kullanılan öğretim yönteminin komutla anlatım olduğu yönünde görüş bildirdiğine dair bulguları ve Şirinkan ve Erciş'in (2009); beden eğitimi ve spor öğretim yöntemi olarak komut yöntemi, alıştırma yöntemi, eşli çalışma yöntemi ve kendini değerlendirme yönteminin öğretmenlerin en fazla kullandığı yöntemler olduğuna dair bulguları ile araştırmada elde edilen bulgular benzer göstermektedir. Yapılandırmacı yaklaşım temelinde hazırlanan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulanabilme koşulları ve program ile ilgili eğitim gereksinimi hakkında beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmalarında Gülüm ve Bilir (2011); bu araştırmanın bulguları ile benzerlik gösterecek şekilde programın, öğretmen merkezli eğitim sistemi içerisinde gelen beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından özümsemediği, bununla birlikte, öğretmenlerin yapılandırmacı program ile ilgili eğitime gerek duymadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde, eğitim reformu sürecinde deneyimli beden eğitimi öğretmenlerin kullandıkları öğretim stilleri ve stillere ilişkin algılarını araştıran İnce ve Hünük (2010), spora özgü becerilere öncelik veren öğretmenlerin, bu doğrultuda uyguladıkları etkinliklerde öğretmen merkezli stillere, özellikle, sunuş yolu ile öğretim yaklaşımlarını tercih ettiklerini tespit etmiş, bu durumun yeni beden eğitimi öğretim programlarının amaçları ile örtüşmediğini ve öngörülen programın uygulanma sürecine uyum sağlamadığını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin tamamı, ölçme değerlendirmeyi yıllık plânda belirtilen zamanlarda ve uygulamalı sınav biçiminde yaptıklarını; öğretmenlerin yarısından fazlası değerlendirme esnasında uygulamalı sınavdan ziyade öğrencinin öz yönetim becerilerini ve sosyal becerilerini dikkate aldıklarını, mecburiyetten dolayı not verdiklerini ve bayram ve törenlere katılımı dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu ifadelerinden; onların, öğrenciyi notla değerlendirmeye yönelik olumsuz bir tutum içerisinde oldukları ve sadece uygulamalı sınavlardaki hareket becerilerindeki başarılarına göre notlandırmayı yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin ölçme değerlendirme süreci içerisinde, öğrencilerin bayram ve törenler ile okul takımlarına katılımlarını dikkate aldıklarını ifade etmeleri, ölçme değerlendirmenin öğrenciler için ödül ya da ceza olarak

kullanılmış olabileceği ihtimalini düşündürmüştür. Bu araştırmada elde edilen bulgular ile benzerlik gösterecek şekilde, Şirinkan ve Erciş (2009); ilköğretim kurumlarında yürütülmekte olan İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programındaki öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme kriterlerini araştırmak amacıyla yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin değerlendirilmesinde beden eğitimi öğretmenlerinin daha çok uygulamalı ve sözlü sınavlara yer verdiklerini tespit etmişlerdir.

Bunun yanında, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlığı edinmenin önemini kavrandığı son yıllarda, okullarda bu dersi alan öğrencilerin sağlıkla ilgili fiziksel uygunluklarının ölçülmesine yönelik uygulamaların beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu dersin öğretim programında, eğitim-öğretim yılı başında, öğrencilerin hareket yetkinliklerine, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarına ve kişisel, sosyal ve düşünme becerilerine yönelik seviyelerinin tespit edilmesi gerektiği ve eğitim öğretim sürecinde gösterdikleri gelişimin yapılacak ölçümlerle belirlenmesi ve elde edilen sonuçların değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2013). Ancak, araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'sinin eğitim öğretim yılı içerisinde öğrencilerin sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk düzeylerini belirlemek için herhangi bir ölçüm yapmadıklarını belirtmiş, diğer öğretmenlerin ifadelerinde ise bu ölçümleri yaptıklarına dair herhangi bir ibareye rastlanmamıştır. Bu alanda gerçekleştirilmiş benzer bir araştırmada, deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk bilgi düzeyleri ve bilgi içselleştirme düzeylerini tespit etmek amaçlayan İnce ve Hünük (2013), araştırmalarına katılan deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin büyük bir bölümünün, sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk bilgisi açısından yetersiz olduğunu ve öğretmenlerin yüksek düzeyde sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk bilgisine sahip olanların ise bu bilgilerini derslerinde kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgular ile benzerlik gösterecek şekilde, başka bir çalışma, Beden Eğitimi derslerinde kullanılan farklı öğretim yöntemlerinin akademik öğrenme zamanına etkisini inceleyen Munusturlar, Mirzeoğlu ve Mirzeoğlu (2014), öğretmen adaylarının fiziksel uygunluk parametrelerini geliştirmeye yönelik herhangi bir uygulamaya yer vermedikleri ve öğretmen adaylarının yeni öğretim programını yeterli düzeyde anlamadan ders plânı yaptıkları yönünde bulgulara ulaşmışlardır.

Özetle, bu bulgular ışığında, Sinop ili, il merkezinde, ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden araştırmaya katılanların, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ve programın öğelerine ilişkin farkındalıklarının sınırlı olduğu,

öğretmenlerin programa, programın öğelerine, programın temel ilkelerine ve programının yapısal özelliklerine ilişkin tanımlarında yetersizlikler olduğu söylenebilir. Bu bulgu, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi öğretim programı hususundaki algılarını araştıran Gündoğdu ve Şirinkan (2011) ve öğretim programı hedef ve kazanımlarının içerik, metot, teknik ve değerlendirme süreci bakımından arzu edilen ile mevcut durum arasında farklılıkları olduğunu tespit eden ve hedef ve kazanımların öğrenciler tarafından yeterince sağlanamadığı sonucuna ulaşan bulgularla paraleldir.

Sonuç

Sinop ili, il merkezindeki ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmeninden, araştırmaya gönüllü katılan 8 öğretmenin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programına ilişkin farkındalık durumlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın sonucunda;

Çalışmaya katılan öğretmenlerin, öğretim programına ilişkin farkındalık durumlarının sınırlı olduğu; programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin ise programın amacı ile çok farklılık gösterdiği anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün gerek programı tanımlarken gerekse uygularken öğrenen merkezli yaklaşımları özümseyemediği, derslerinde gerçekleştirdikleri etkinliklerde öğretmen merkezli yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettiği anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin bir kısmı ilkokulu bitirip ortaokula başlayan öğrencilerin, ilkokullardaki Oyun ve Fizikî Etkinlikler Dersinin devamında ortaokullarda uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin gerektirdiği hazırbulunuşluk düzeyine sahip olmadıklarını; bu öğrencilerin ilkokullarda, sınıf öğretmenleri tarafından verilen Oyun Ve Fizikî Etkinlikler Dersinde edinmiş olması öngörülen; temel düzeyde "hareket yetkinliği" ve "aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları ile bunları destekleyecek, "öz-yönetim", "sosyal" ve "düşünme becerilerini" çok sınırlı düzeyde edinerek ortaokula devam ettiklerini; dolayısıyla Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinde bu öğrencilere, söz konusu öğrenme alanları ile ilgili hedef ve kazanımları edinmeleri yönünde eğitimin en başından başlanarak verildiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, görev yaptıkları okullarda ders dışı etkinlikler kapsamında pek çok branşta oluşturdukları okul takımlarına büyük önem ve öncelik

verdikleri; Beden Eğitim ve Spor Dersi ile yetenekli öğrencileri tespit ederek okul takımlarına ve okul dışında faaliyet gösteren spor kulüplerine yönlendirmeyi amaçladıkları; dersi plânlarken ve yıllık plânlarını hazırlarken öğretim programının yapısındaki esneklik sayesinde, çalıştırdıkları okul takımlarının branşlarını dikkate aldıkları ve bu branşlara ilişkin etkinliklere fazlasıyla yer vermek suretiyle derslerde okul takımlarını destekleyici antrenmanlar yaptıkları; bu süreç içerisinde okul takımında yer almayan öğrenciler ile yeterli düzeyde ilgilenilmediği ve bu sebeple, programın ilkelerinde önemine vurgu yapılan "tüm öğrencilerin etkin katılımı sağlanması" ilkesinin dikkate alınmadığı; öğrencilerin okul takımına katılım davranışlarının ölçme değerlendirme süreci ile ilişkilendirildiği ve takımlarda yer alan öğrencilere dönük pozitif ayrımcılık yapıldığı anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğrencilerin hareket yetkinliklerinde, aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarında; kişisel, sosyal ve düşünsel alanlardaki becerilerindeki durumlarını, Beden Eğitimi ve Spor Dersi sürecindeki gelişimlerini ve ders sonunda ulaştıkları noktayı saptamak amacıyla, gerçekleştirmeleri gereken sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk ölçümleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu ölçümleri yapmadıkları anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda, Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin bakış açısının; diğer derslerde hareketsiz ve monoton zamanlar geçiren ve strese giren öğrencilerin, Beden Eğitimi ve Spor Dersinde oyun oynayarak ya da serbest etkinliklere aktif katılım sağlayarak geçirdiği zamanlarda enerjisini harcaması ve bu yolla rahatlama sebebiyle, "*deşarj olma dersi*" olarak algılandığını düşündükleri anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin bir bölümü, öğrencilerin bireysel gelişim özellikleri, öğrencilerin ve okullarının sosyal çevreleri ve fiziksel koşulları doğrultusunda derslerini plânladıklarını ifade etmelerine rağmen, öğretmenlerin hemen hepsinin, görüşmelerdeki ifadelerinde eğitim öğretim yılı başındaki zümre öğretmenler toplantısında alınan karar doğrultusunda internetten indirilerek, salonlu ve salonsuz okullar olarak düzenlenerek öğretmenlere dağıtılan hazır yıllık plânları kullandığı anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler görüşmeler sırasında kendilerine yöneltilen sorularla program hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıklarını kendileri de fark etmişlerdir. Bu noktadan hareketle, öğretmenlerin de belirttiği gibi, hizmetiçi eğitim seminerleriyle öğretmenlerin etkili bir şekilde bilgilendirilmelerinin gerekliliği oldukça açıktır.

Öneriler

Sinop ili, il merkezindeki ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden araştırmaya katılanların, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarının ve programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerine ilişkin sonuçlardan yola çıkılarak;

Öğretmenlere yeni Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını tanıtmak amacıyla, seminerler düzenlenerek onlarda program hakkında farkındalık yaratılması;

Yeni öğretim programlarının öğrenen merkezli hazırlanması sebebiyle, öğrenen merkezli yaklaşımlar ve bu yaklaşımlarca benimsenen öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri ile stratejilerinin öğretmenler tarafından daha iyi anlaşılması ve benimsenmesi için, sık sık seminerler düzenlenmesi;

Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından, Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin, programa ve amacına uygun şekilde uygulanmasına engel olacak kadar çok branşta ve sayıda okul takımı çıkartılmasının önlenmesine yönelik tedbirler alınması;

Öğretim programının geliştirilmesinde yetkili olan karar verici ve yöneticilerin, programı derslerinde uygulayan ve uygulayacak olan öğretmenleri, programı edinmeye ve derslerinde etkili biçimde uygulamaya yöneltecek şekilde düzenlemelerin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması, ayrıca öğretmenlerin programı derslerinde uygulayıp uygulamadığının tespit edilmesi amacıyla denetimlerin yapılması,

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerini yetiştiren öğretmen eğitimcilerinin, öğretmen adaylarına eğitim verirken, eğitim sürecini; öğretim programına ilişkin farkındalığa sahip olmada ve programı derslerinde etkin kullanmada öğretim programını edinmenin ve incelemenin etkisi ve önemini kavratmaya yönelik biçimde plânlaması,

Beden Eğitim ve Spor Dersleri için hazırlanan öğretim programlarının öğretmenler tarafından gerek kolay anlaşılabilir, gerekse onları programı etkili bir şekilde uygulamaya yönlendirecek biçimde hazırlanması,

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, derslerinde eğitim öğretim sürecini daha sağlıklı ve programa uygun yürütebilmeleri ve programa dönük farkındalık sağlamları için yıllık plânlarını kendilerinin hazırlamasının sağlanması;

Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının amacına ulaşabilmesi için okullardaki spor salonu ve spor alanı türünden tesislerin yetersizliği ve derslerde kullanılacak araç gereçlerin yetersizliği gibi sorunlara yönelik çözümlerin üretilmesi,

Son olarak, alanyazındaki çalışmaların sınırlı olduğundan yola çıkarak, bu alanda çalışan araştırmacıların farklı çalışmalar ile alana katkı sağlaması ve edinilen araştırma bulguları ile diğer paydaşlara gerekli önlemleri alacak şekilde bilgilendirmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Alakurt, Y. (2009). *İlköğretim 7. sınıflar beden eğitimi dersi yeni öğretim programı uygulamalarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akdoğan, S. (2009). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim beden eğitimi dersi yeni öğretim programı hakkında görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi
- Aracı, H. (2006). *Öğretmen ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Arıkan, A. (2004, Temmuz). *Eğitimde nitelik araştırmaları: Türkiye için bir uygulama önerisi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulmuş bildiri, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/340.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, Y. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim birinci kademe beden eğitimi ders programlarına ve beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan Y. & Altay F. (2008). Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi ders programı ve ders uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences*, 19(2), 63-79. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sbd/article/download/5000092350/5000085825> sayfasından erişilmiştir.
- Balcı, V. (2008). *Anadolu'da antik spor alanları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Başgelen, N. (2009). *Antik çağ kent yaşamında kamusal spor alanları ve Anadolu gymnasionları*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Binbaşoğlu, C. (2009). *Başlangıçtan günümüze Türk eğitim tarihi*. Anı Yayıncılık: Ankara
- Bilir, P. (2008). Yeni beden eğitimi öğretim programı ve köy enstitülerinde beden eğitimi derslerinin yapılandırmacı öğretim yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 145-150. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/889/11175.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Byrd, M. D. (2001). Back to the higher education: medieval universities. *Internet and Higher Education*, 4, 1-7. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1096751601000446>
- Büyükkaragöz, S. & Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları*. İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*, (5th edition), London – New York: Routledge: Falmer.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. CA: Sage: Thousand Oaks
- Çelenk, S., Tertemiz, N. & Kalaycı, N. (Ed.). (2000). *İlköğretim programları ve gelişmeler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,
- Çelik, U. O. & Bulgu, N. (2010). Geç Osmanlı döneminde batılılaşma ekseninde beden eğitimi ve spor. *Selçuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 137-147 http://www.academia.edu/download/30921722/CELIK__Veli_Onur.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Çeliksoy, M. A. & Çelik, V. O. (2015). Türkiye'de Cumhuriyet sonrası ilköğretim programları içerisinde beden eğitimi ders süresinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(13), 369-391. http://www.asosjournal.com/Makaleler/1168893853_690%20Veli%20Onur%20%C3%87elik.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Çutuk, S. & Zengin, E. (2006). Pergamon (Bergama) medeniyetinde beden eğitimi ve spor kültürü ve yönetim stratejilerinin incelenmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 1(1). <http://www.sporyonetimi.com/dergi.asp?cilt=39&sayi=25&ref=05&con=dlb> sayfasından erişilmiştir.
- Dalaman, O. (2010). *İlköğretim birinci kademedeki beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleştirme durumuna ilişkin öğretmen görüşleri*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dalkıran, O, Gündüz, N. Çiçek, R. (2011). Üniversite öğretim elemanlarının ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programı ile ilgili görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 111-118. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/1655/17684.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Deacon, B. W. (2001). *Physical education curriculum review report*. (British Columbia: Ministry Of Education Curriculum Branch). Retrieved from <http://www.bced.gov.bc.ca/irp/pdfs/reports/pereport.pdf>
- Demirel, Ö. (1992). Türkiye'de program geliştirme uygulamaları. *H. O. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 27-43 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/download/5000049187/5000046507> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri: öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi
- Demirel, Ö. (2014). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., ...Açıkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences*, 19(3), 157–180. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sbd/article/download/500092356/5000085831> sayfasından erişilmiştir.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F. & Kangalgil M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 57-68. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/download/5000048020/5000045340> sayfasından erişilmiştir.
- DiCicco, J. M. (2003). The development of leaders in Ancient China, Rome and Persia. *Public Administration Quarterly*, 27(1/2), 6-40. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/41288186>
- Doğar, A. (2013). *İlköğretim ikinci kademe (6, 7 ve 8. Sınıflar) beden eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin yaklaşımlarının değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Eggen, P. & Kauchak, D. (1994). *Educational psychology*. New York: Macmillan College Publishing Company.
- Erdoğdu, M.(2009). *İlköğretim 2. Kademe beden eğitimi ders programının değerlendirilmesine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Ertay, A. E. (2007). *Eğitim bütünlüğü içinde Kütahya ili ilköğretim okullarında (6.7.8. Sınıf) beden eğitimi derslerinin verimliliğinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Erdoğdu, M. & Öçalan, M. (2010). İlköğretim 2. kademe beden eğitimi ders programının değerlendirilmesine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(4), 151-162. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/1588/17194.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gómez-Lobo, A. (1997). The Olympics in the ancient world. Paper presented at the Centro de Estudios Publicos (Centre for Public Studies); Conference the Olympics in The Ancient World, summer, 1997. Retrieved from http://www.cepchile.cl/dms/archivo_1837_1603/rev65_gomezlobo_ing.pdf
- Güllü, M. Güllü, & E. Güllü A. (2009). İlköğretimde çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşıma ve beden eğitimi dersi yeni öğretim programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 217-219 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sbedergi/article/download/5000120138/5000110813> sayfasından erişilmiştir.
- Güllü, M., Arslan, C., Uğraş, S. & Görgüt, İ. (2011). Yeni ortaöğretim beden eğitimi ders programı kazanımlarının değerlendirilmesi. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi bildirileri, VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 122-133 <http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/beden/mehmet.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Güllü, M., Arslan, C., Görgüt, İ. & Uğraş, S. (2011). İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzunun incelenmesi. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi bildirileri, Van/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 134-141. <http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/beden/mehmet1.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gülüm, V. & Bilir, P. (2011). Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 57-64. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/1625/17430.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gülüm, V. (2008). *Adana ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan beden eğitimi öğretim programına yönelik görüşlerinin*

değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi), <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Gündoğdu, K. & Şirinkan, A. (2011). Öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programı ve plânlarına ilişkin algıları. *İlköğretim Online Dergisi*, 10(1), 144-159.

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/download/5000037988/500003684> 6 sayfasından erişilmiştir.

Gündüz, N. & Gürkay, Y. (2009). İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslekle ilgili hedef ve sorumlulukları ve beden eğitimi dersine ilişkin eğitim öğretim yaklaşımları. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 85-91. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/1137/13346.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Güven, İ. (2014). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Akademi

Güven, Ö. (2009). Milli beden eğitimi, spor politikası ve altıncı spor şurası. *Türk Yurdu*, 260, 60-65

Henrick, T. S. (1982). Sport and social hierarchy in medieval England. *Journal of Sport History*, 9(2), 20-37. Retrieved from <http://library.la84.org/SportsLibrary/JSH/JSH1982/JSH0902/jsh0902c.pdf>

Hutzer, Y. & Levi, I. (2008). Including children with disability in physical education: general and specific attitudes of high school students. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 1(2), 21-30. Retrieved from <http://eujapa.upol.cz/index.php/EUJAPA/article/download/8/7>

Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması.*(Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Hünük, D. (2013) Using communities of practice in developing health-related fitness knowledge of physical education teachers: impact on student learning. (Doctoral dissertation). Retrieved from. <https://tez.yok.gov.tr>

Işıkgöz, E. (2015). Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının temel ilkelerine ilişkin beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri (Sakarya ili örneği).

Sakarya University Journal of Education, 5(3), 27-41.
<http://suje.sakarya.edu.tr/article/view/5000127812/5000143492> sayfasından erişilmiştir.

İlkmektep Müfredat Programı (1930). Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti. Devlet Matbaası, İstanbul.

İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). T.C. Resmi Gazete, 28261, 11 Nisan 2012. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-8.htm> sayfasından erişilmiştir.

İnce, M. L. & Hünük, D. (2010). Eğitim reformu süreci içerisinde deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim stilleri ve stillere ilişkin algıları. *Education and Science*, 35(157), 128-139. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/260/160> sayfasından erişilmiştir.

İnce, M. & Hünük, D. (2013) Deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin sağlıkla ilgili fiziksel uygunluk bilgi düzeyleri ve bilgi içselleştirme süreçleri. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 304-317. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/1728> sayfasından erişilmiştir.

İnci, H. (2011). *Avrupa birliği ülkeleri ve Türkiye'de yerel yönetimlerin spora katkıları ve spor politikalarının karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport, and Dance (2006) *International standards for physical education and sport for school children*. Retrieved from <http://www.ichpersd.org/index.php/standards/international-standards>

Kafesoğlu, İ. (1995). *Türk milli kültürü*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Kalemoğlu, Y. (2011). *Türkiye ve İngiltere'deki ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programlarının öğretmen görüşlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Karahan, B. G. (2011). *Engelli öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları sorunlar*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Keske, G. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunlar (Gaziantep İli Örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kılıç, M. (2013). Tek partili dönemde Türkiye'de modern sporun teşekkülü. *Tarih Okulu*, 14, 27-53. http://johschool.com/Makaleler/1345837251_8-%20metinkilic_makale2.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Kyle, D. (1983). Directions in ancient sport history. *Journal of Sport Tourism*, 10(1), 7-34. Retrieved from <http://library.la84.org/SportsLibrary/JSH/JSH1983/JSH1001/jsh1001b.pdf>
- Koçak, E. (1999). *Erzurum ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kokar, M. M. (2004). Situation awareness: issues and challenges. In *Proceedings of the Seventh International Conference on Information Fusion*, (533-534). Retrieved from <http://www.ece.neu.edu/fac-ece/kokar/publications/KokarPanelISIF04.pdf>
- Korkmaz, N. H. & Erol, S. (2004). Farklı eğitim almış öğretmenlerin okul öncesi dönemde yer alan beden eğitimi ve spor aktivitelerini uygulamalarına ilişkin bir inceleme (Bursa Örneği). *Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8-17 <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunibesyo/article/view/1025000892/1025000890> sayfasından erişilmiştir.
- Koutedakis, Y. & Bouziotas, C. (2003). National physical education curriculum: motor and cardiovascular health related fitness in Greek adolescents. *Br J Sports Med*, 37, 311–314. Retrieved from <http://bjsm.bmj.com/content/37/4/311.full.pdf+html>
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage
- Mamak, H., Koç, H. & Pepe, K. (2010). 8 yıllık kesintisiz ilköğretim okullarında beden eğitimi ve spor derslerinin amaçlarına ulaşma düzeyi (Konya ili uygulaması). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 120-133
- Mamak, H. (2013). İlköğretim beden eğitimi derslerinde başarı belirlenmesinde etken olan faktörlerin beden eğitimi öğretmenlerince değerlendirilmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 47-56. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/omuspd/article/view/1009002235> sayfasından erişilmiştir.

- McLean, D., & Hurd, A. (2011). *Kraus' recreation and leisure in modern society (9th Ed.)*. Sudbury, MA: Johns & Bartlett Learning, LLC.
- Meydanlioğlu, A. & Ergun, A. (2013). Reliability and validity of the physical activity self-efficacy scale in Turkish children. *The Journal of Macro Trends in Health and Medicine*, 1(1), 22-32. Retrieved from http://macrojournals.com/yahoo_site_admin/assets/docs/4AyHM11.2135005.pdf
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research. A guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). İlköğretim beden eğitimi dersi (1–8. sınıflar) öğretim programı. <http://ttkb.MEB.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). Ortaöğretim beden eğitimi dersi (9–12. sınıflar) öğretim programı <http://ttkb.MEB.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). Oyun ve fizikî etkinlikler dersi (İlkokul 1-4. Sınıflar) öğretim programı <http://ttkb.MEB.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). Beden eğitimi ve spor dersi (ortaokul 5-8. sınıflar) öğretim programı. <http://ttkb.MEB.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> sayfasından erişilmiştir.
- Mosston, M. & Ashworth, S. (2008). *Teaching physical education, first online edition*. Retrieved from http://www.spectrumofteachingstyles.org/pdfs/ebook/Teaching_Physical_Edu_1st_Online_old.pdf
- Munusturlar, S., Mirzeoğlu, N. & Mirzeoğlu, D. (2014). Beden eğitimi derslerinde kullanılan farklı öğretim yöntemlerinin akademik öğrenme zamanına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39, 173. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/download/2199/684> sayfasından erişilmiştir.

- National Association for Sport and Physical Education (2004). *National physical education standards*. Retrieved from <http://wheresmype.org/downloads/NASPE%20Standards%202004.pdf>
- Ntoumanis, N. (2001). A self-determination approach to the understanding of motivation in physical education. *British Journal of Educational Psychology* 71, 225-242. Retrieved from http://sdtheory.s3.amazonaws.com/SDT/documents/2001_Ntoumanis_BJEP.pdf
- Özdilek, Ç. (1998). *Modern yaz olimpiyatlarının tarihsel gelişimi (1896 – 1996)*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özkan, S. (2014). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Panagioutou, A., Evaggelinou, C., Doulkeridou, A., Mouratidou, K. & Koidou, E. (2008). Attitudes of 5th and 6th grade Greek students toward the inclusion of children with disabilities in physical education classes after a Paralympics education program. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 1(2), 31-43 Retrieved from <http://ejupa.upol.cz/index.php/EUJAPA/article/view/7/6>
- Petrie, K. C. (2009). *Teaching physical education primary school teachers as learners*. (Doctoral dissertation). Retrieved from http://doras.dcu.ie/17522/1/Maura_Coulter_PhD_Sept_2012.pdf
- Raschke W. J. (1998). *The archaeology of the Olympics: the Olympics and other festivals in antiquity*. Madison: The University of Wisconsin Press.
- Sallis, J.F. & McKenzie, T.L. (1991). Physical education's role in public health. *Research Quarterly For Exercise and Sport*. 62(2), 124-137. Retrieved from <http://www.sparkpe.org/wp-content/uploads/Sallis-mckenzie-PE-and-PHRQES6.12.pdf>
- Salman, M., Çalgın, E. & Salman, S. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî sorunlarının cinsiyet faktörü açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(40), 85-94. <http://193.255.206.126/efdergi/download/2011.2.40.383.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Saltuk, S. (1995). *Antik stadyumlar*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

- Sezen, G. & Yıldırım, İ. (2007) Beden eğitimi öğretmenlerinin futbolda fair play'e ilişkin olumlu ve olumsuz davranışlara yaklaşımlarının incelenmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi* 2(1), 14-22 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sybtbd/article/viewFile/5000084918/5000079000> sayfasından erişilmiştir.
- Simopoulas, A. P. (1989). Opening address, nutrition and the fitness from the first Olympiad 776 BC to 393 AD and the concept of positive health. *The American Journal of Clinical Nutrition*, 49, 921-926. Retrieved from <http://ajcn.nutrition.org/content/49/5/921.2.extract>
- Solmaz, A. (2006). *Milli eğitim bünyesindeki okullarda beden eğitimi derslerinin işlevsel durumu*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Soyer, F. (2004). Osmanlı Devletinde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) beden eğitimi ve spor alanındaki kurumsal yapılanmalar ve okul programlarındaki yeri konusunda bir inceleme. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 209-228. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078815/5000073033> sayfasından erişilmiştir.
- Spears, B. (1984). A perspective of the history of women's sport in ancient Greece. *Journal of Sport Tourism*, 11(2), 32-47. Retrieved from <http://library.la84.org/SportsLibrary/JSH/JSH1984/JSH1102/jsh1102f.pdf>
- Swaddling, J. (2000). *Antik olimpiyat oyunları*. İstanbul: Homer Kitabevi.
- Şentürk, F. (2003). *Tarihsel gelişim içinde olimpiyat tesislerinin incelenmesi ve Türkiye örneği ile karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Şentürk, A. & Özdilek, Ç. (2007). Antik ve modern olimpiyat oyunlarında olimpiyat ateşinin yakılma sebepleri ve bugüne kadar düzenlenen oyunlarda meşaleyi taşıma seremonileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 217-230. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/dpusbd/article/view/5000126252> sayfasından erişilmiştir.
- Şirin, E. F. (2009). Yeni ilköğretim beden eğitimi dersi (6. sınıf) öğretim programının uygulanabilirlik düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *BESBD*, 4(2), 92-102. <http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/besyo/article/download/106/22> sayfasından erişilmiştir.

- Şirinkan, A. & Erciş, S. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri ve ölçme-değerlendirme kriterlerinin araştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 184-189. <http://dergi.nigde.edu.tr/index.php/besyodergi/article/download/151/106> sayfasından erişilmiştir.
- Şirinkan, A. & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmenlerin ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programı ve plânlarına ilişkin algıları. *İlköğretim Online*, 10(1), 144-159. <http://ilkogretim-online.org.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Tanyeri, Y. (2010). İlköğretimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi-spor formasyonları ve bu durumun öğrencilere yansımaları. *Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 91-95. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunibesyo/article/view/1025000642> sayfasından erişilmiştir.
- Taras, H. (2005). Physical activity and student performance at school. *Journal of School Health*, 75(6), 214-218. Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1746-1561.2005.tb06675.x/abstract>
- Taşkıran, C., Selçuk, M. H. & Doğar, Y. (2014). The opinion of primary school student's parents about the effects of physical education on socialization process. *Journal Of Social Science*, 26, 159-166. Retrieved from <http://jasstudies.com/DergiTamDetay.aspx?ID=2395&Detay=Ozet>
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç. İmamoğlu, O. & Kılıcıgil, E. (2006). İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleşme düzeyi. *SPORMETRE, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/17/884/11141.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Tekışık, H. H. (1992). İlköğretim okullarında program geliştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 351-362. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/view/5000049258>
- Tekin, A. & Ekici, S. (2005). Antique sports places in Anatolia. *Journal of Sport Tourism*, 10(3), 175-186. Retrieved from <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14775080500422445>

- Tokat, S. (2013). *Beden eğitimi öğretmenleri ve okul yöneticilerinin beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği üzerine görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Trembay, M. S., İnman, J. W. & Willms, J.D. (2000). The relationship between physical activity, self-esteem, and academic achievement in 12-years-old children. *Pediatric Exercise Science*, 12, 312-323. Retrieved from <http://extranet.nuorisuomi.fi/download/attachments/3245041/the+relationship+between+physical+activity,self-esteem,+and+academic+achievement+in+12-year-old+children.pdf>
- Türkoğlu, Ç. (2009). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi dersi alan lise öğrencilerinin çevresel boş zaman etkinliklerine katılımlarının çevreye yönelik tutumları ile ilişkisi, Ankara ili Sincan ilçesi örneği*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Ulutaş, S. & Erman, M. (2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de uygulanmış olan ilkokul, ortaokul ve ilköğretim okulları öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), 148-154. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/epod/article/view/5000045527/5000042879> sayfasından erişilmiştir.
- Ünlü, H. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri ve sınıf yönetimi davranışları*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yalçın, H. & Gündüz, N. (2010). *Resmi ve özel ilköğretim okullarında uygulanan yeni ilköğretim beden eğitimi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Ankara ili örneği)*. 11. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Antalya. http://www.sporbilim.com/dosyalar/oral_presentations.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yıldız, Ö. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve karşılaştıkları problemler*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldız, E. & Kangalil, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî yeterlikleri ve kullandıkları öğretim yöntemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Pamukkale Journal Of Sport Sciences*, 5(1), 61-76. <http://psbd.pau.edu.tr/article/view/1062000200/1062000121> sayfasından erişilmiştir.

Yolcu, İ. (1991). *Eğitimin bütünlüğü içinde beden eğitimi ve sporun yeri ve önemi*.1.
Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Aralık 1991, İzmir.
Ankara: Milli Eğitim Basımevi 1992, 69–72

EK 1. Görüşme Soruları

GÖRÜŞME SORULARI

Araştırma sorusu: Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını uygulayan Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerinin, program hakkında ki farkındalık düzeyleri nasıldır?

Tarih:...../...../.....

Saat (Başlangıç/Bitiş):/.....

Giriş:

Merhaba. Ben, Çağlar Türkoğlu. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalında Doktora öğrencisiyim. Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını uygulayan Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenlerinin, Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi üzerine bir araştırma yapmaktayım. Öğretmenlerin program hakkındaki görüşlerini ve programı içselleştirme düzeylerini belirlemede sizin görüşlerinizin de önemli olduğunu düşünüyorum. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

Görüşmemize geçmeden önce, görüşmemizin gizli olduğunu ve görüşmede konuşulanları yalnızca benim ve bazı araştırmacıların bileceğini belirtmek isterim. Bunun yanında araştırma raporunda isimleriniz kesinlikle yer almayacak, bunun yerine takma isimler kullanılacak ya da isimleriniz şifrelenecektir.

Görüşmemize başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz var mı?

Konuşmalarımızın kaydedilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz? Görüşme sonunda istemediğiniz bazı bilgileri söylebiliriz.

Görüşmeye devam etmek istiyor musunuz?

Görüşmemizin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

SORULAR:

1. Öğretim Programı denildiğinde aklınıza ne gelmektedir?
Öğretim Programının ne olduğu ya da ne işe yaradığını bilmeyen birisine bunu nasıl açıklarsınız?
2. Sizce öğretim programları neden oluşturulmuşlardır?
Amaçları nelerdir?
3. Yeni hazırlanan Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programını edindiniz mi?
Nereden edindiniz?
Edinmediyseniz sebepleri nelerdir?
4. Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının genel yapısı hakkında bize neler söyleyebilirsiniz?
5. Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi programının amaçları nelerdir?
6. Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersinin temel ilkeleri nelerdir?
7. Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının, program çıktıları sizce neyi ifade etmektedir?
Bu çıktılar nelerdir?
8. Eğitim Öğretim yılının başında Beden Eğitimi ve Spor Dersi programının uygulanması için nasıl bir plân hazırladınız?
Plânı hazırlarken, hangi kaynaklardan yararlandınız?
9. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının plânlanmasında ve uygulanmasında hangi öğretim stratejileri ve yaklaşımlarından yararlandınız?
10. Plânlama yaparken ortaokul öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate aldınız mı?
Dikkate alınması gerekir mi? nasıl? Örnek verebilir misiniz?
11. Sizce, öğretim programında ve programa göre hazırlanmış planda ve derslerde, sınıf seviyelerine göre ne gibi temel farklılıklar vardır?
Siz, plânlama yaparken bu farklılıkları göz önünde bulundurdunuz mu?
Örnek verebilir misiniz?

12. Plânlama yaparken, programı okulunuza uyarlama (içselleştirme) sürecinde nelere dikkat ettiniz?

Örnek verebilir misiniz?

13. Dersine girdiğiniz sınıflarda özel ihtiyaçları olan öğrenciler var mıydı?

14. Var ise bu öğrenciler için ne gibi düzenlemeler yaptınız?

15. Dersin plânlanmasında ve uygulanmasında hangi eğitim teknolojilerinden yararlanmaktasınız? Ne sıklıkta bu teknolojik kaynakları kullanıyorsunuz ya da kullanıyorsunuz?

16. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin diğer derslerle ilişkilendirilme sürecinde nelere dikkat ettiniz?

Programı gündelik hayat ile ilişkilendirmek için hazırlık ve uygulama aşamalarında ne gibi uyarlamalar yaptınız?

Örnek verebilir misiniz?

17. Beden Eğitimi ve Spor Dersinde ölçme değerlendirme yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ölçme ve değerlendirmenin zamanlamasını nasıl ayarlıyorsunuz?

Ölçme değerlendirmeyi ne amaçla ve ne şekilde yapıyorsunuz?

Ölçme değerlendirme sonucu elde ettiğiniz verileri nasıl kullanıyorsunuz?

EK 2. Tez Uygulama İzin Yazısı MEB

T.C.
SINOP VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 33785526/774.07/113172
Konu: Tez Uygulaması Yapma İsteği

09/01/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Çağlar TÜRKOĞLU' na ait 07/01/2014 tarihli dilekçe.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Çağlar TÜRKOĞLU ilgi dilekçesinde; Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 118194405 numaralı Doktora öğrencisi olduğunu, "Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık düzeylerinin incelenmesi" konulu tezinin uygulamasını, İlimiz Merkez ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile görüşmeler yapmak suretiyle gerçekleştirmek istediğini belirtmiş olup, Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ramazan YALÇIN
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
09/01/2014

Hıdır KAHVECİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b080-0929-3f31-99f2-8ae3 kodu ile yapılabilir.

Hükümet Konağı 57000 SINOP
Elektronik Ağ: www.sinop.meb.gov.tr
e-posta: sinopmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Kenan KOYLU Şb.Müd.
Tel: (0 368) 261 19 87
Faks: (0 368) 261 15 07

EK 3. Tez Uygulama İzin Onayı Valilik

T.C.
SİNOP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 33785526/774.07/120935
Konu: Tez Uygulaması Yapma.

09/01/2014

Sayın Çağlar TÜRKOĞLU
Fen Lisesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

İlgi : 09/01/2014 tarih ve 113172 sayılı Valilik Oluru.

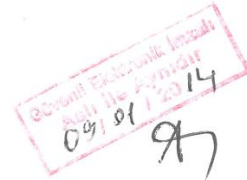
İlimiz Merkez ortaokullarında; "Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık düzeylerinin incelenmesi" konulu doktora tez uygulaması çalışmalarını yapabilemeniz ile ilgili Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Muhsin ŞENTÜRK
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKİ : 1-İlgi Valilik Oluru.

SİNOP VALİLİĞİ	
Fen Lisesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	
TARİH	10.01.2014
SAYI	17
BAVALE	A. KARAKUŞLU
BEKÇİ	G. TÜRKOĞLU
DOSYA NO	
SİGİLİ	

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b66c-b024-3232-8e83-b283 kodu ile yapılabilir.

Hükümet Konağı 57000 SİNOP Ayrıntılı bilgi için irtibat: Muhsin ŞENTÜRK/Md.Yrd.
Tel: (0368)261 1987 Faks:(0368)261 1507
e-posta:sinopmem@meb.gov.tr Elektronik Ağ:<http://Sinop.meb.gov.tr>

GAZİ GELECEKTİR..